

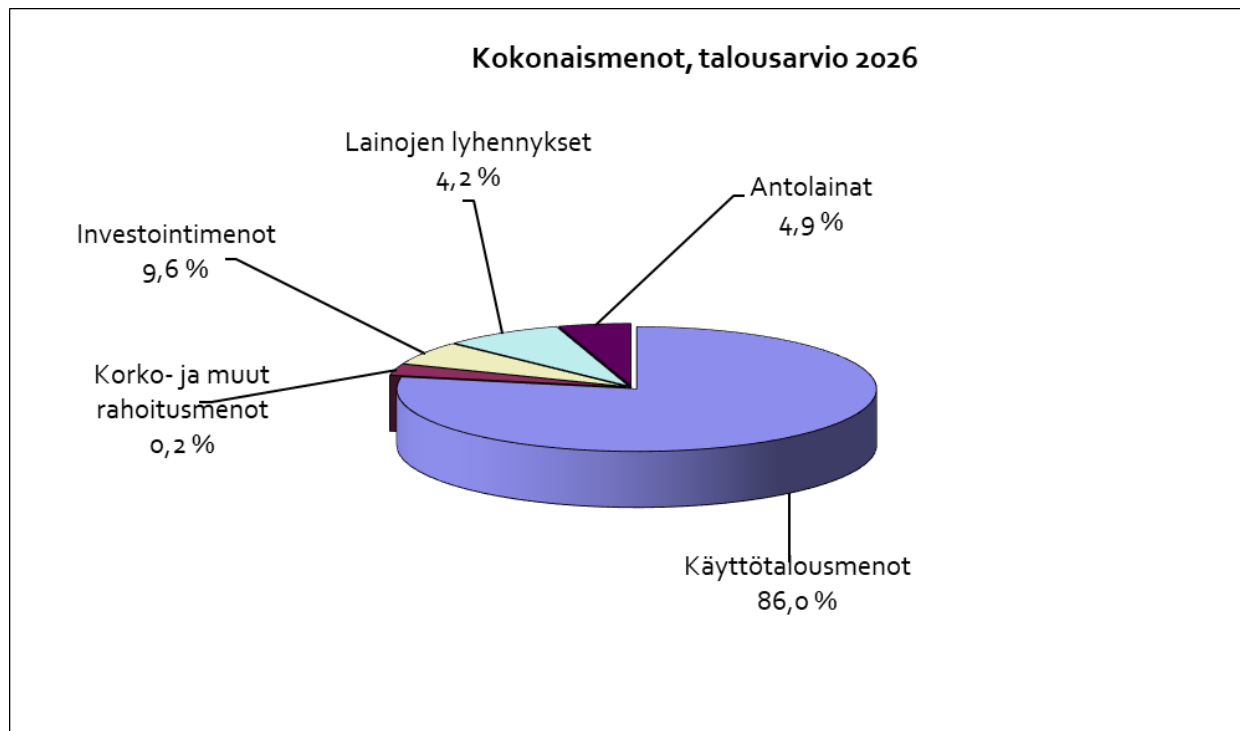

K A U H A V A

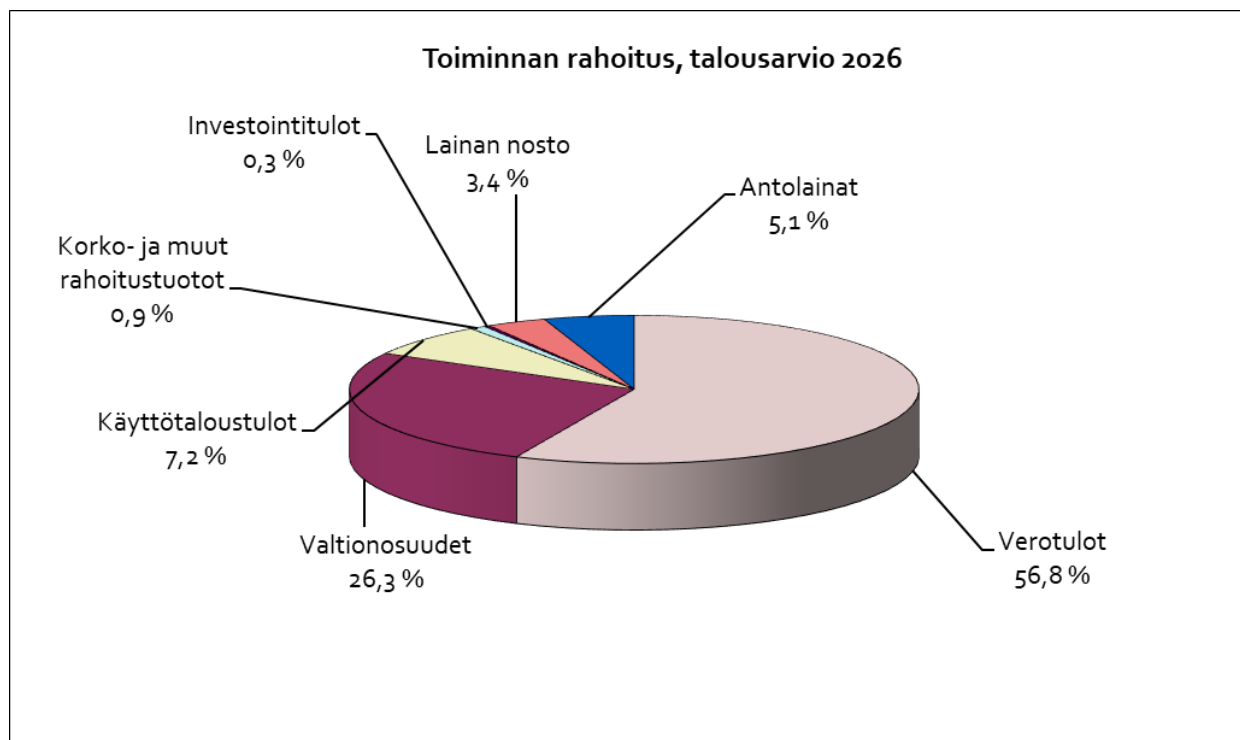

**TALOUSARVIO 2026
ja
TALOUSSUUNNITELMA 2027-2028**

Kokonaismenot 2026

Toiminnan rahoitus TA2026

Sisällys

Kaupunginjohtajan katsaus vuoteen 2026	6
Talousarvion yleiset lähtökohdat.....	10
Yleinen taloudellinen tilanne.....	10
Kuntien verorahoituksen, vuosikatteen ja tuloksen kehitys.....	11
Kauhavan kaupungin talouden ja toiminnan lähtökohdat	13
Harmaan talouden torjunta	17
Kauhavan kaupunkistrategia	18
Riskien arviointi ja hallinta.....	23
Käsitteet	23
Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta	24
Tytäryhteisöjen varautuminen	24
Talousarvion laadintaperusteet.....	24
Verotulot.....	26
Valtionosuudet	27
Henkilöstö ja henkilöstökulut.....	28
Henkilöstösuunnitelma	28
Henkilöstön määrä ja rakenne	29
Työsuhdemuodot, työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitäminen	30
Koulutussuunnitelma	30
Seuranta.....	30
Henkilöstökulut.....	31
Talousarvion sitovuus	33
Kuntalain säännökset talousarviosta	33
Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet.....	33
Kauhavan kaupungin tilivelvolliset.....	34
Talousarviolainat, maksuvalmiuden ylläpitäminen ja lainanottovaltuus.....	35
Talousarvioasetelma ja sitovuustasot.....	36
Tavoitteet kaupunkikonsernin tytäryhteisöille	37
Kauhavan kaupungin kaupunkikonsernin jäsenyhteisöt	37
Konsernin yhteiset tavoitteet.....	38
Tytäryhteisöille annettavat tavoitteet	38
Kauhavan Jäähalli Oy	38
Kauhavan Vesi Oy	39
Kauhavan Vuokra-asunnot Oy	41
Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy.....	42
Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy.....	43
Kiinteistö Oy Säästökeskus	44
Suomen Yrittäjäopisto Oy.....	44
Kauhavan Kaukolämpö Oy.....	45
Käyttötalous ja sitovat tavoitteet	48
KONSERNIHALLINNON TOIMIALA	50

KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	53
TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	53
VALTUUSTO	54
KAUPUNGINHALLITUS	54
HALLINTO- JA TOIMISTOPALVELUT	55
TALOUS- JA PALKKAPALVELUT	56
HENKILÖSTÖHALLINTO.....	56
TIETOHALLINTO	57
MUU YLEISHALLINTO	58
YHTEISTOIMINTA.....	59
VIESTINTÄPALVELUT	59
ELINVOIMAPALVELUJEN TOIMIALA.....	61
ELINVOIMAPALVELUJEN HALLINTO.....	62
KAAVOITUS- JA LUPALAUTAKUNTA.....	64
ELINKEINO- JA KEHITYSPALVELUT	64
KOTOUTUMISEN JA TYÖLLISYYDEN PALVELUT.....	67
MAASEUTUPALVELUT	70
MAANKÄYTTÖPALVELUT	72
LUPA- JA VALVONTAPALVELUT	73
METSÄTILAT.....	76
SIVISTYSPALVELUJEN TOIMIALA.....	77
SIVISTYSPALVELUJEN TOIMIALAN HALLINTO	80
LIIKENNEPALVELUT.....	80
VARHAISKASVATUS	82
PERUSOPETUS	83
LUKIOKOULUTUS	85
ELÄMÄNLAATUPALVELUT	86
ELÄMÄNLAATUPALVELUJEN HALLINTO	87
TAITEEN PERUSOPETUS.....	88
KANSALAI SOPISTO	89
KIRJASTOPALVELUT	89
NUORISOPALVELUT	90
LIIKUNTAPALVELUT	91
KULTTUURIPALVELUT	95
MUSEOPALVELUT	95
TEKNISTEN PALVELUIDEN TOIMIALA.....	97
TEKNISEN TOIMIALAN HALLINTO	99
ATERIA- JA PUHTAUSPALVELUT	99
OMAISUUDEN HALLINTA.....	100
YHDYSKUNTATEKNIikka.....	101
Yhdistelmä käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista	103
Tuloslaskelma.....	105
Taloussuunnitelma 2026–2028	110
Investoinnit	112

Yhteenveto investoinneista	112
Usealle vuodelle kohdistuvat investointihankkeet	113
Investointihankkeet.....	114
Rahoituslaskelma	116
Liitteet	118
Henkilöstösuunnitelma	118
Investointisuunnitelma.....	122
Palveluista perittävien maksujen yleiset perusteet	124
Talousarvion tuloarvioiden ja määrärahojen yhteenveto.....	129

Kaupunginjohtajan katsaus vuoteen 2026

Julkinen talous paineessa - sopeutuksen ja kasvun rajamailla

Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvoi viime vuonna 0,4 % vuositasolla, ja talouden toipuminen jatkuu. Inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja tuloveronalennukset lisäävät kulutusta. Rakentamisen elpyminen, energia-siirtymä ja puolustushankinnat vahvistavat investointeja.

Talouden kasvua kuitenkin hidastavat Yhdysvaltojen tullien korotukset sekä yleinen epävarmuus maailmantaloudessa. BKT:n arvioidaan kasvavan 1,0 % vuonna 2025, 1,4 % vuonna 2026 ja 1,7 % vuonna 2027. Työllisyys paranee vasta vuosina 2026–2027 talouden vahvistuessa, ja työttömyysasteen ennakoidaan laskevan kulu-
van vuoden 9,4 %:sta 8,4 %:iin vuoteen 2027 mennessä.

Heikko lähtötilanne ja talouden hidas kasvu painavat julkista taloutta tänä vuonna. Lähivuosien maltillinen talouskasvu sekä hallituksen sopeutustoimet pienentävät alijäämää vain rajallisesti, sillä menoja kasvattavat puolustusinvestoinnit, hoiva- ja hoitomenot sekä velanhoitokustannukset. Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan tänä vuonna 4,3 % suhteessa BKT:hen.

Maailmantalouden näkymät ovat varovaisen myönteiset, vaikka epävarmuus edelleen varjostaa kehitystä. Euroopassa talouskasvu elpyy inflaation hidastuessa ja laajojen investointien tukemana. Yhdysvaltojen talousnäkymät ovat heikkommat epävarmassa toimintaympäristössä.

Kiinassa pyritään vahvistamaan kotimaista kulutusta ja suuntaamaan vientiä uudelleen. Maailman tavarakaupan kasvua hidastaa Yhdysvaltojen tullipolitiikka, mutta kasvu elpyy etenkin nousevien talouksien vetämänä.

Kuntien taloustilanne heikkeni odotetusti vuonna 2024 verrattuna vuoteen 2023. Edellisenä vuonna sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kertaluonteiset erät vahvistivat merkittävästi kuntien taloutta. Vuonna 2024 kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni lähes miljardilla eurolla, noin 3,26 miljardiin euroon. Tilikauden tulos heikkeni hieman vähemmän satunnaisten erien ansiosta.

Toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi ensimmäistä kertaa 2020-luvulla negatiiviseksi, mikä näkyi myös lainakannan selkeänä kasvuna.

Kansantalouden vaimea kasvu hidastaa kuntien verotulojen kehitystä erityisesti vuonna 2025. Lisäksi valtionapuihin kohdistetut vähennykset pienentävät kuntien tuloja. Kuntatalouden näkymät pysyvät heikkoina myös vuonna 2026.

Keväällä 2025 saavutettu kolmivuotinen palkkasopimus kasvattaa kuntatalouden kustannuksia merkittävästi. Työvoimakustannusten arvioidaan nousevan sopimuskorotusten seurauksena 2,8 % vuonna 2025, 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Tämä lisää kustannuspaineita erityisesti palveluvaltaisella kuntasektorilla, jossa henkilöstömenojen osuus on suuri.

Kunta-alan palkankorotukset koostuvat perusratkaisun lisäksi palkkausjärjestelmien kehittämisohjelmasta, mikä nostaa korotukset yleistä linjaa suuremmiksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin ennuste vuodelle 2026 on 3,5 %, ja vuosille 2027–2029 keskimäärin 3,3 % vuodessa.

Kuntien menopaineita kasvattavat lisäksi lisääntyneet rahoitusvastuut työttömyysetuuksista sekä mittavat investointitarpeet. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapainon arvioidaan pysyvän tulevina vuosina noin miljardin euron tasolla. Negatiivisen vuosikatteen omaavien kuntien määrän ennakoidaan kasvavan vuonna 2026 noin kolmeen kymmeneen.

Norminpurkutyö jatkuu hallitusohjelman ja kehysriihen päätösten mukaisesti. Kuntien valtionosuuksia leikattiin jo vuonna 2025 osana tätä työtä, vaikka konkreettisia esityksiä normien purkamiseksi ei ole toistaiseksi esitetty.

Kaupunkistrategia asettaa lentopinnan

Kaupunki ei etene sattumanvaraisesti, vaan selkeän suunnitelman ja yhteisen tahtotilan voimin. Kesäkuussa 2023 valtuuston hyväksymä Kaupunkistrategia 2030 on ohjannut talousarvion 2026 valmistelua – niin kaupunkitason strategisia toimenpiteitä kuin tuloalueiden omia strategisia painotuksia. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää kaupungin päätöksenteolta poikkeuksellista pitkäjänteisyyttä ja näkemyksellisyyttä.

Kesäkuussa 2025 aloittaneelle valtuustolle valmistellaan parhaillaan kaupunkistrategian päivitystä, ja työtä johtaa valtuuston puheenjohtaja. Tammikuussa 2026 valtuutetut osallistuvat aktiivisesti strategian laadintaan pohkien muun muassa: Millainen visio kaupungilla tulee olemaan, ja millaisten arvojen varassa viemme yhteistä kaupunkiamme eteenpäin?

Strategia muodostaa kokonaisuuden, joka rakentuu yhdestä päästrategiasta sekä sitä toteuttavista poikkihallinnollisista ohjelmista. Tavoitteena on, että valtuusto käsittelee kaupunkistrategian päivityksen kesäkuussa 2026. Kaupunkistrategia määrittää lentopinnan, jolla pysymme vakaassa ja turvallisessa lennossa kohti tulevaisuutta – korkeudella, jolta näemme kauas ja teemme rohkeita päätöksiä.

Toteutuneita ja toteutumattomia uudistuksia

Vastuu työnhakijoille ja työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettiin kunnille kuluvan vuoden alusta. Lähipalveluita vahvistamalla voidaan entistä paremmin vastata työtä ja työvoimaa etsivien tarpeisiin. Tässä auttaa se, että kunnat vastaavat keskeisesti myös koulutuksesta, elinkeinopolitiikasta, hankinnoista ja monien investointien edellytyksistä. Tässä kokonaisuudessa voidaan vaikuttaa sekä työvoiman kysyntään että tarjontaan.

Uudistuksen tavoitteet ovat nyt entistäkin ajankohtaisempia. Niiden saavuttaminen on kuitenkin vaikeutunut, koska työttömyyden voimakas kasvu osuu samaan ajankohtaan.

Työllisyys- ja elinkeinopalvelujen rahoitus siirtyi alun perin kunnille alimitoitettuna. Tämän vuoksi esimerkiksi starttirahojen ja palkkatuen myöntämistä on jouduttu rajoittamaan.

Pahentunut työttömyys on lisännyt kuntien maksuvastuuta työttömyysturvasta oletettua enemmän. Samoin ensisijaisen sosiaaliturvan leikkaukset kasvattavat kuntien toimeentulotuen maksuosuutta. Näistä muutoksista aiheutuu yhteensä vähintään 300 miljoonan euron lisälasku kunnille. Merkittävä summa lisää painetta hakea säästöjä muualta – käytännössä sivistyspalveluista – tai turvautua verotuksen kiristämiseen. Samalla kuntatalouden liikkumavara kaventuu entisestään.

Normaalioloissa mallin kuntakohtainen rahoitus toimii, mutta suuret heilahtelut työttömien määrissä ja palvelutarpeissa edellyttäisivät rinnalle joustavaa kansallista rahoitusvälinettä, joka tukisi äkillisten rakennemuutostilanteiden hallintaa.

Valmistelussa on myös esitys, jossa rahoitusvastuu alle 25-vuotiaiden nuorten toimeentulotuesta siirrettäisiin kokonaan kunnille. Tällä hetkellä kuntien vastuulla on 50 prosenttia kustannuksista. Kuntien liikkumavaraa palvelujen järjestämisessä on merkittävästi lisättävä ja sääntelyä purettava, jotta kunnat onnistuvat uusissa tehtävissään ja uudistuksen hyödyt saadaan esille.

Vuoden 2026 alusta piti tulla voimaan uusi valtionosuusjärjestelmä. Näin ei kuitenkaan ole tapahtumassa. Ensi vuosi näyttää, toteutuuko uudistus vuoden 2027 alusta vai ei. Sen sijaan lukiokoulutuksen rahoituksen uudistus

toteutuu osittain ensi vuoden alusta. Uudet laskentaperusteet tulevat voimaan vuoden 2026 yksikköhintapää-
töksestä alkaen, portaittain siten, että niitä sovelletaan täysimääräisesti vuodesta 2028 alkaen.

Hyvinvointialue irtisanoi kaikkien kuntien ja kaupunkien kanssa laaditut vuokrasopimukset päättymään kulu-
van vuoden loppuun. Vuokraneuvottelut ovat edelleen kesken.

Investoinnit suunnitelman mukaisella tasolla

Investointiohjelmaa on tarkasteltu kriittisesti ja painotettu välttämättömiin hankkeisiin, jotka tukevat kaupungin
pitkän aikavälin tavoitteita ja palveluiden turvaamista.

Vuoden 2026 nettoinvestointimenojen kokonaismääräksi muodostuu noin 3,6 miljoonaa euroa. Se on yli puolet
vähemmän kuin kuluvana vuonna. Muutos useiden vilkkaiden rakentamisvuosien jälkeen tuntuu merkittävältä,
mutta olemme saaneet investointitason sille tasolle, mitä kaupungin talous tällä hetkellä kestää.

Vahvalla pohjalla – rohkeasti kohti uudistuvaa ja elinvoimaista Kauhavaa

Kaupungin talouteen kohdistuvat muutospaineet ovat mittaluokaltaan niin suuria, että ne vaativat sekä tulopoh-
jan vahvistamista että talouden jatkuvaa sopeuttamista myös tulevina vuosina. Talouden sopeuttamiseen pyri-
tään varautumaan rakenteellisin muutoksin jo ennakkollisesti. Kaupungin väestörakenteessa ennakoitavissa ole-
vat muutokset edellyttävät organisaatiolta uudistus- ja uudistamiskykyä.

Palveluverkkoon tehtävät muutokset on toteutettava harkiten, mutta myös kykyä muuttaa palvelurakennetta
vastaamaan väestön ikärakennetta ja palvelutarvetta on löydettävä. Viimesijaisina sopeuttamistoimenpiteinä
otetaan käyttöön henkilöstöön vaikuttavat ratkaisut. Henkilöstö on myös Kauhavan kaupungin palvelutuotan-
non arvokkain voimavara.

Kaupungin veroperusteet pysyvät ennallaan vuonna 2026. Ei-lakisääteisten tehtävien kokonaisuutta on kuiten-
kin tarkasteltava jatkuvasti.

Kauhava on perinteisesti ollut vahva elinkeinoelämän keskus, ja yrittäjyys on juurtunut syvälle kulttuuriimme.
Haluamme olla alue, jossa yritykset voivat menestyä ja jossa työmahdollisuudet kasvavat jatkossakin – samalla
kun ylläpidämme sujuvia ja ajantasaisia palveluita niin asukkaille kuin yrityksillekin.

Tätä kirjoitettaessa Kauhava sai edellispäivänä kolmannen kerran palkinnon Etelä-Pohjanmaan yritysystävälli-
simpänä kuntana, sekä Etelä-Pohjanmaan ensimmäisen kultaisen yrittäjälipun.

Saimme myös hyviä uutisia Opetus- ja kulttuuriministeriöstä, kun Suomen Yrittäjäopistolle myönnettiin kokeilu-
lupa ammatillisen koulutuksen järjestämiseksi.

Lautakunnissa käsitellyt toimialojen talousarviot ja suunnitelmakaudet perustuivat parhaaseen mahdolliseen
tietoon sekä yhteiseen käsitykseen vastuullisesta yhteiskunnallisten varojen käytöstä. Kiitos lautakunnille raken-
tavasta otteesta talousarvioesitysten käsittelyssä. Kaupunginjohtajan esitys pohjaa lautakuntien esityksiin.

Olemme rakentaneet kaupunkimme vakaalle pohjalle, jonka ansiosta voimme suunnata resursseja rohkeasti tu-
levaisuuteen. Talousarvion laatimista on ohjannut tavoite säilyttää Kauhavan elinvoima ja mahdollistaa laaduk-
kaat palvelut kaikille asukkaille.

Talousarvio on kaupungin yhteinen suunnitelma Kauhavan tulevaisuuden rakentamiseksi. Vuoden 2026 aikana
kehittämisen painopisteet tukevat elinkeinoelämän kasvua ja asukaslähtöisten palveluiden kehittämistä. Kau-
hava on kaupunki, joka uskaltaa uudistua, mutta joka samalla kunnioittaa juuriaan ja asukkaitaan.

Yhteistyöllä ja eteenpäin katsovalla asenteella luomme paikan, jossa niin nykyiset kuin tulevat kauhavalaiset voivat elää turvallista, mielekästä ja onnellista arkea.

– Rentua elämää.

Sain puhelinsoiton meille muuttaneelta uudelta kaupunkilaiselta. Hän sanoi, että olisi pitänyt muuttaa Kauhavalle jo 30 vuotta sitten – elämänlaatu oli parantunut.

Kyllä sen näköö, mistä on kotoosin!

Kauhavalla 17.11.2025

Vesa Rantala
kaupunginjohtaja

Talousarvion yleiset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön syksyn 2025 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammasta kasvusta on. Talouden epävarmuus on kuitenkin kotimaassa ohjannut toistaiseksi lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen.

Epävarmuus maailmantaloudessa on hieman vähentynyt alustavien tullisopimusten myötä. Euroalueen talous on elpymässä, mutta hitaasti. Yhdysvallat kärsii talous- ja kauppapolitiikastaan, ja sen talouskasvu hidastuu selvästi.

Inflaatio on alentunut selvästi ja hintojen nousu on pysymässä maltillisena. Inflaatiota on hidastunut energian ja omistusasumisen hintojen lasku. Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun. Kotitalouksien keskimääraisten reaalitulojen kasvua hidastavat vuonna 2025 heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset. Vuonna 2026 käytettävissä olevien reaalitulojen kasvu nopeutuu työllisyystilanteen parantuessa ja ansiotuloverotuksen alentuessa.

Vuonna 2025 investoinnit kasvavat selvästi kahden laskuvuoden jälkeen. Rakentamisessa tilanne on kuitenkin edelleen heikko. Varsinkin asuntorakentamisessa elpyminen on ollut hidasta. Energiasiirtymään ja uuden teknologian käyttöönottoon liittyvät investoinnit sen sijaan kasvavat vauhdilla. Investointeja lisäävät myös puolustus-hankinnat.

Tuotannon kasvun myötä työllisyystilanteen odotetaan paranevan vuodesta 2026 lähtien. Vuonna 2025 työllisiä on hieman vuotta 2024 vähemmän, 76,2 prosenttia ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,4 prosenttia työvoimasta. Vuonna 2026 työllisyysasteen ennustetaan olevan 76,5 prosenttia ja vuonna 2027 jo 77,3 prosenttia. Vuoden 2026 työttömyysasteeksi arvioidaan 9,0 prosenttia. Vuonna 2027 työttömyysasteen ennustetaan putoavan 8,4 prosenttiin 2026–2027 talouden vahvistuessa.

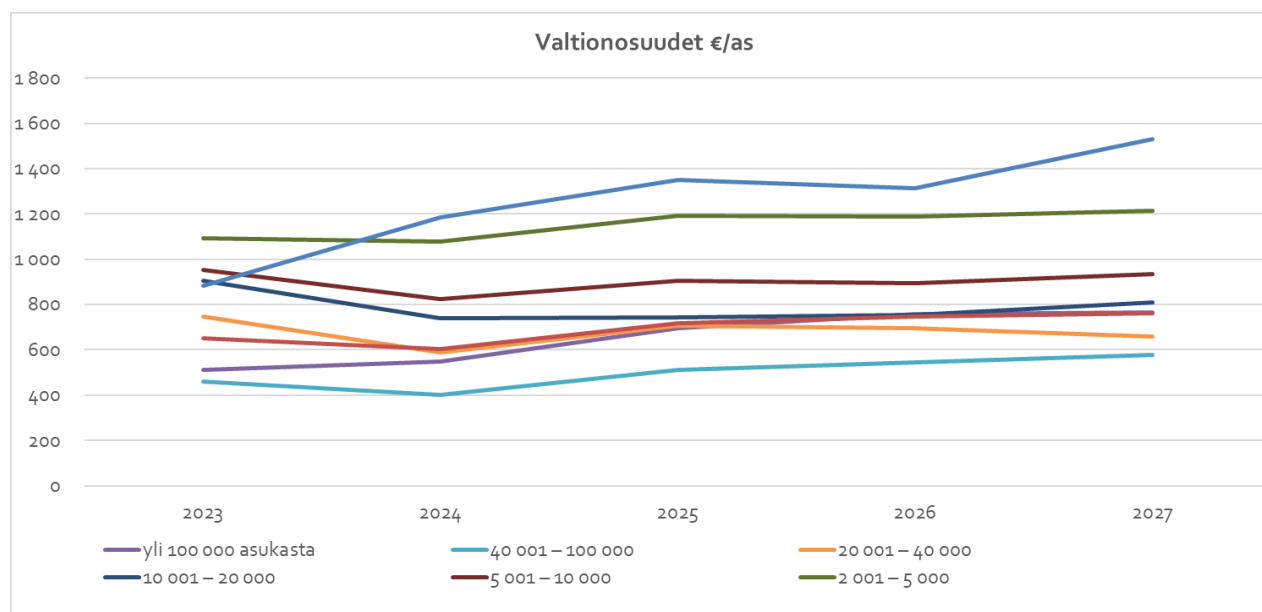
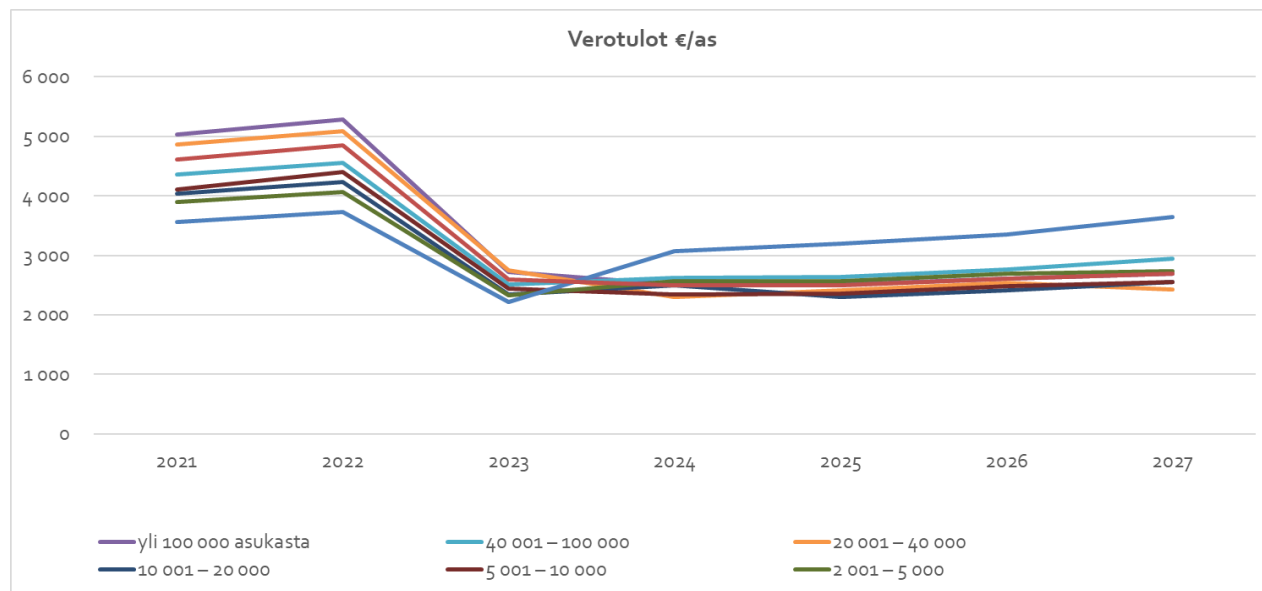
Suomen bruttokansantuote kasvaa 1,0 prosenttia vuonna 2025, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027. Investoinneilla on merkittävä rooli tuotannon kasvussa. Lisäksi puolustusmenojen merkittävä nosto lisää talouden kysyntää.

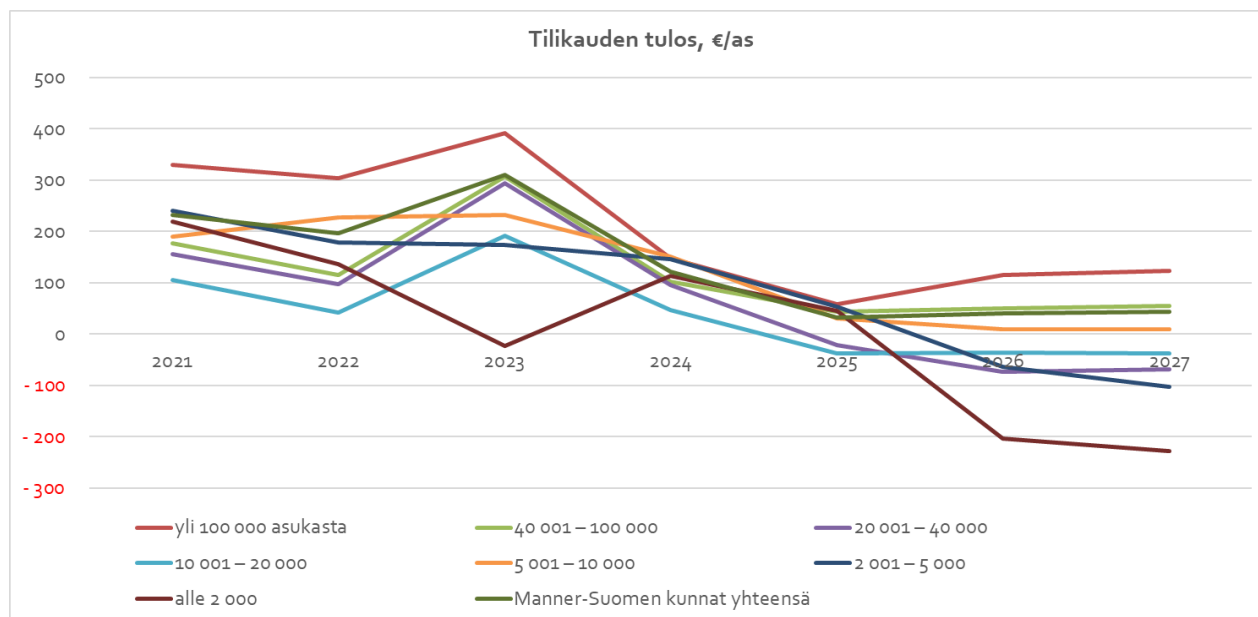
Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,6 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2026. Vuonna 2025 alijäämä on 4,3 prosenttia ja vuonna 2029 3,1 prosenttia.

Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti vielä vuonna 2025, mutta sen jälkeen velkasuhteen nopeimman kasvun pitäisi olla takana. Velkasuhde kuitenkin kasvaa edelleen. Vuonna 2025 velkasuhde on 86,9 prosenttia, ja vuonna 2026 sen ennustetaan olevan 88,5 prosenttia ja vuonna 2027 88,6 prosenttia.

¹Taloudellinen katsaus: Syksy 2025. VM.

Kuntien verorahoituksen, vuosikatteen ja tuloksen kehitys

Lähde: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syksy 2025; Kuntatalouden painelaskelmakehikko.

Kauhavan kaupungin talouden ja toiminnan lähtökohdat

Kauhavan kaupungin avaavassa taseessa 1.1.2025 on kertynyttä ylijäämää 18,0 miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa on pääomaltaan enintään 200.000 euron henkilökuntarahasto. Lisäksi taseessa on noin 926.000 euron poistoero, jota tuloutetaan ao. hyödykkeen suunnitelman mukaisen poistosuunnitelman kanssa samassa tahdissa.

Vuoden 2025 talousarvio oli laadittu noin 116.000 euroa ylijäämäiseksi.

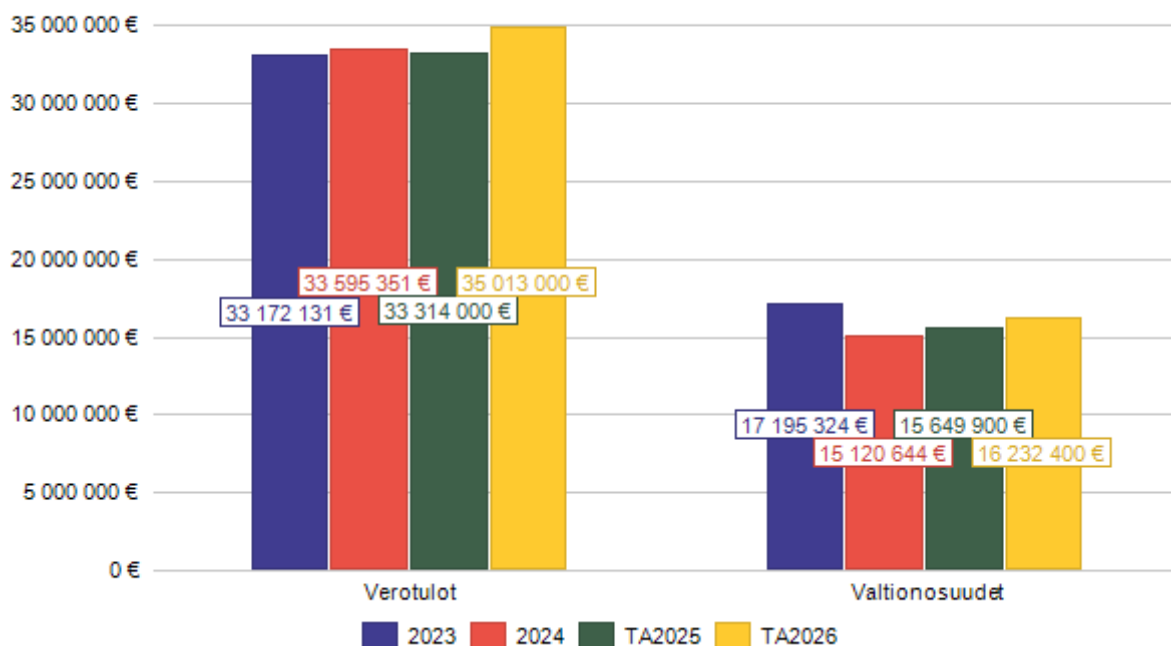
Vuoden 2025 verotulot tulevat syyskuun 2025 ennusteen mukaan toteutumaan noin 700.000 euroa alkuperäistä talousarviota alhaisempina.

Peruspalvelujen valtionosuutta, verotulomenetysten kompensatiota ja muita opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia saadaan hieman budjetoitua enemmän.

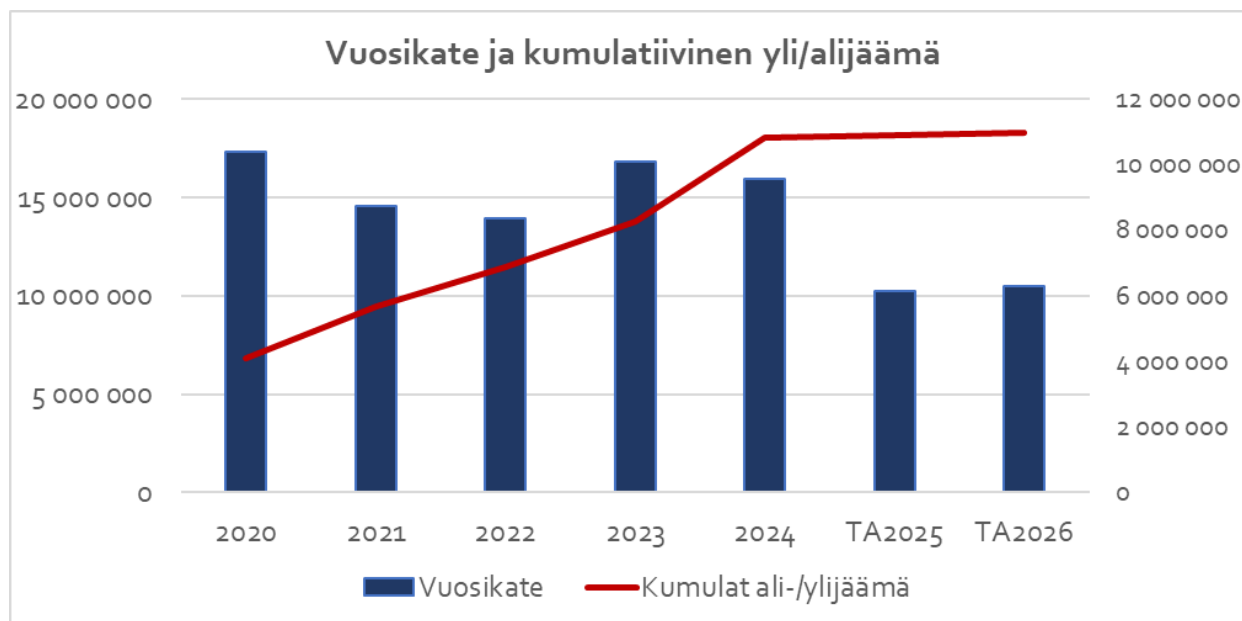
Korkotuotot toteutuvat budjetoitua korkeampina ja korkokulut hieman budjetoitua alhaisempina. Suunnitelman mukaiset poistot toteutuvat lähes budjetoidun mukaisina.

Syyskuun 2025 lopun tilanteeseen perustuvan arvion mukaan vuoden 2025 tulos tulee olemaan lievästi ylijäämäinen. Ennusteen mukaan taseen kumulatiivinen ylijäämä ei alene vuoden 2024 tilinpäätöksen tasosta.

Kauhavan verotulot ja valtionosuudet

Vuoden 2026 talousarvio osoittaa 113.890 euron ylijäämää. Taloussuunnitelman mukaan vuosi 2027 on selvästi alijäämäinen ja vuosi 2028 niukasti alijäämäinen. Kaupungin tase pysyy taloussuunnitelmakauden ylijäämäisenä.

Talousarvio on laadittu erittäin tiukaksi, eikä siinä ole varauduttu uusiin, yllättäviin menoihin. Talousarvion mukainen tulos edellyttää hallintokunnilta tarkkaa taloudenpitoa ja seurantaa.

Talousarviossa on huomioitu kunta-alan virka- ja työsopimusten mukaiset sopimuskorotukset.

Paras-lain aikana toteutuneiden kuntaliitosten myötä säilyneet pienten lukioiden korotetut valtionosuudet poistuvat asteittain vuosina 2026–2028, mikä on huomioitu vuosien 2026–2028 taloussuunnitelmassa. Korotuksesta poistuu kolmasosa kunakin vuonna 2026, 2027 ja 2028, eli vuoden 2028 korotettua valtionosuutta ei enää makseta. Muutos tarkoittaa, että Kauhavan kaupungin lukiokoulutukseen saama valtionosuus pienenee yhteensä noin 550.000 eurolla.

Vuoden 2027 alussa toteutettava valtionosuusuudistus tuo haasteita vuoden 2027 talouden arvioimiseen. Talousarvion laadintavaiheessa ei ole käytettävissä kuntakohtaisia tietoja uudistuksen vaikutuksesta.

Kaupungin talous kiristyy suunnitelmakaudella. Talouden tasapainon säilymiseksi on tehtävä ratkaisuja, joilla talous saadaan käännettyä ylijäämäiseksi.

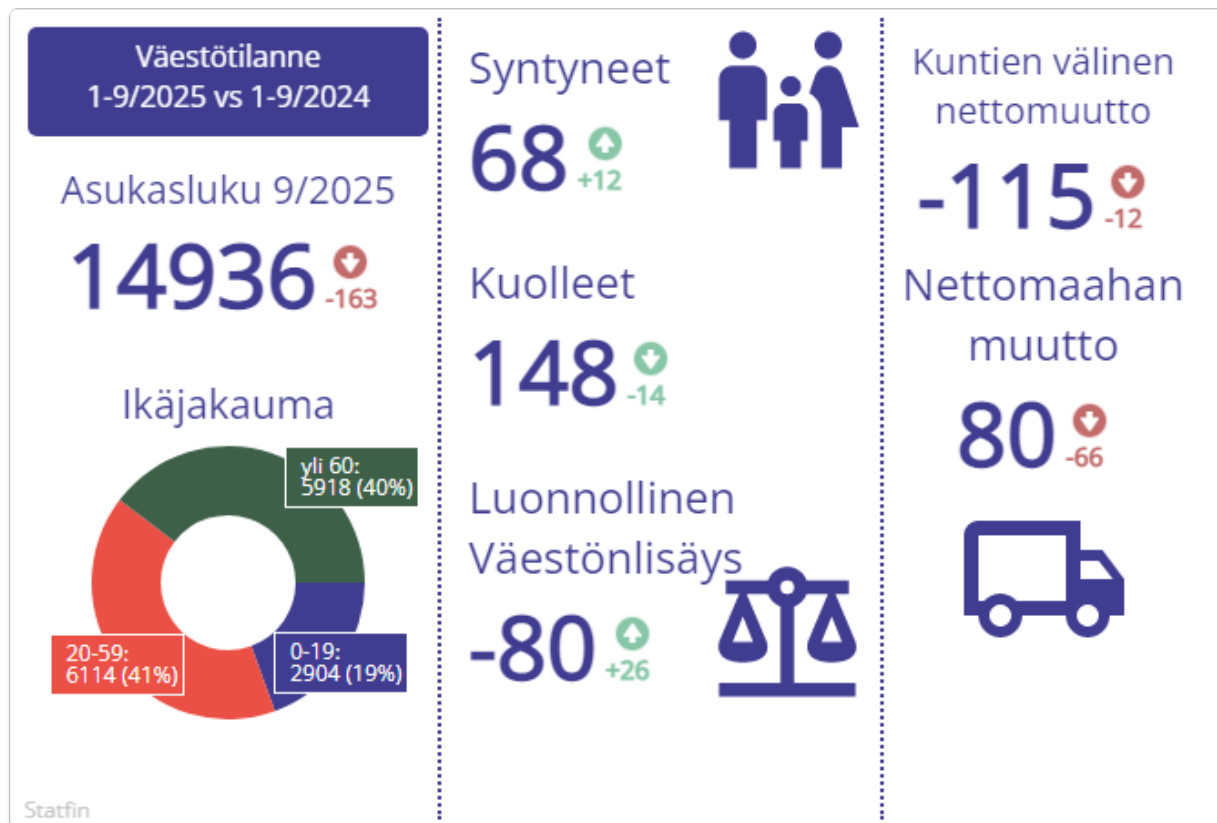
Kaupungin taloudellista tilannetta tulee arvioida myös rahoituksen kannalta. Kuntatalouden tasapainoa tarkastellaankin tilikauden yli-/alijäämän lisäksi myös tulorahoitusjäämän kautta. Tulorahoitusjäämä kertoo vuosikatteen ja poistonalaisten investointien omahankintamenon erotuksen. Lähes vastaava tarkastelu voidaan tehdä rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirran avulla. Kauhavan ao. tunnusluku on ollut viime vuosina negatiivinen, mutta saadaan käännettyä positiiviseksi vuodesta 2026 alkaen. Positiivinen tulorahoitusjäämä osoittaa summan, joka jää toiminnan ja investointimenojen jälkeen käytettäväksi esimerkiksi lainojen lyhennyksiin. Jotta tulorahoitusjäämä säilyy positiivisena, täytyy investointitaso pitää vuosikatetasoa alhaisempana.

Taloudellista tilannetta tarkastellessa tulee seurata myös lainamäärän kehitystä. Mikäli lainakanta kasvaa kaupungin taloudelliseen kantokykyyn nähden liian raskaaksi, joudutaan lainojen takaisinmaksun mahdollistamiseksi lisäämään tuloja eli korottamaan veroja ja leikkaamaan käyttötalousmenoja. Vuonna 2025 uutta lainaa otettiin 1,5 miljoonaa euroa talousarviovaltuutusta vähemmän. Lainakanta kuitenkin kasvaa hieman vuonna 2025. Vuodesta 2026 lainakanta lähtee laskemaan, ja myös siitä eteenpäin lainoja on pystyttävä lyhentämään selvästi enemmän kuin uusia lainoja otetaan. Tämänkin edellytyksenä on, että kaupungin investointitaso tulee jäädä selvästi vuosikatetason alapuolelle. Tämä on huomioitu vuosien 2026 ja 2027 investointisuunnitelmassa.

Talouden tilannetta rahoituksen kannalta kuvataan seuraavassa taulukossa.

1 000 €	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Toimintatulot	7 726	5 620	4 447	4 523	4 614
Valmistus omaan käyttöön	95	113	58	60	60
Toimintamenot	-46 217	-47 004	-48 196	-49 225	-49 972
Toimintakate	-38 396	-41 271	-43 690	-44 642	-45 298
Verotulot	33 595	33 314	35 013	35 239	36 285
Valtionosuudet	15 121	15 650	16 232	16 033	16 223
Vuosikate	9 552	6 137	6 302	5 485	6 265
Poistot ja arvonalentumiset	-6 275	-6 175	-6 341	-6 491	-6 411
Investointimenot	-12 332	-9 484	-3 766	-4 210	-3 580
Rahoitusosuudet investointimenoihin	462	140	140		
Investointihyödykkeiden luovutustu- lot	160	50	50	50	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 298	-3 187	2 696	1 295	2 705
Lainakanta	73 464	73 955	71 080	69 595	66 695
Tuloveroprosentti	9,10%	9,10%	9,10%	9,10%	9,10%

Väestö

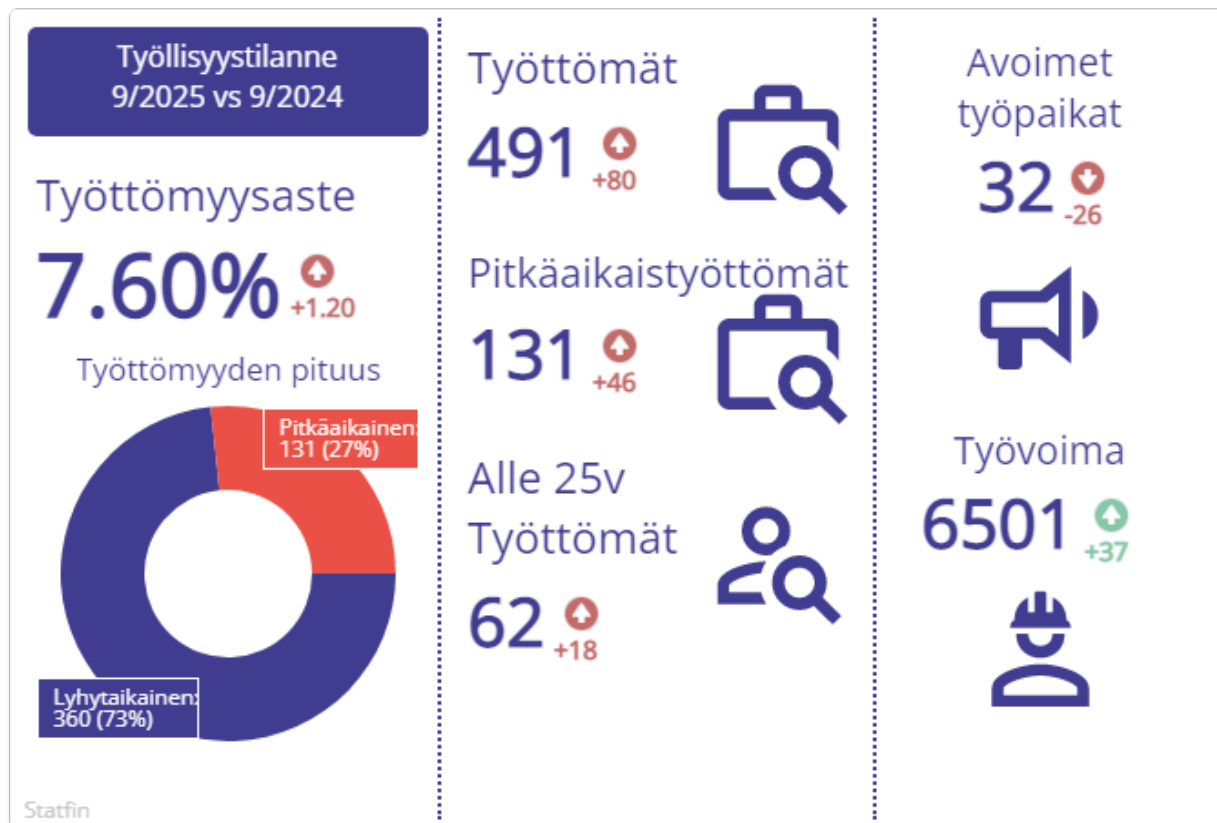

Kaupungin asukasluku on ollut laskusuunnassa viimeisten vuosien aikana. Tilastokeskuksen vuoteen 2040 asti tekemän väestöennusteen mukaan Kauhavan asukasluku vuonna 2040 on 13.001. Kaupungin asukasluku on vuoden 2025 aikana kehittynyt siten, että syyskuun loppuun mennessä (9/2025) kaupunkiin muuttaneita oli 353 henkeä, kun vuonna 2024 vastaavaan aikaan (9/2024) muuttaneita oli 451 henkeä. Kaupungista poismuuttaneita oli (9/2025) yhteensä 408, kun vuotta aikaisemmin (9/2024) poismuuttaneita oli 430 henkeä.

Syyskuun 2025 loppuun mennessä Kauhavalle oli syntynyt 68 lasta, kun edellisenä vuonna vastaavaan aikaan (9/2024) syntyneitä oli 56. Kuolleita (9/2025) oli 148, kun kuolleita tammi-syyskuussa 2024 oli 162 henkeä.

Kauhavalla oli syyskuussa 2025 noin 350 ukrainalaista, joiden kotikunta on Kauhava. Kauhavan vastaanottokeskuksessa on kirjoilla noin 300 henkilöä, jotka tulevat Ukrainasta, Syyriasta, Somaliasta, Kiinasta ja muista kolmansista maista. Kaupungin ja Ely-keskuksen välisen sopimuksen perusteella Kauhavalla on muutamia ulkomalaisia henkilöitä ns. kuntapaikoilla. Lisäksi maahanmuuttoasiantuntijalla on noin 140 muuta asiakasta.

Työttömyys

Kauhavalla oli syyskuun 2025 lopulla 491 työtöntä työnhakijaa, kun heitä vuotta aikaisemmin oli 411. Työttömyystilanne on siis selvästi heikentynyt vuoden takaiseen verrattuna. Vuoden 2024 lopussa työttömiä oli 503. Syyskuun 2025 lopussa Kauhavan työttömyysaste oli 7,60. Vuoden 2024 keskimääräinen työttömyysaste oli 6,90.

TE-palvelut siirtyivät kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alusta. Kauhava kuuluu yhdeksän muun kunnan kanssa Kuntayhtymä Kympin työllisyysalueeseen. Kuntayhtymän kotipaikka on Kauhava.

Harmaan talouden torjunta

Hankintojen yhteydessä torjutaan harmaata taloutta. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm.

- selvitys palvelun tai tavaran toimittajan rekisteröitymisestä kauppa-, ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin,
- selvitys verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisesta,
- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisten työehtojen sisällöstä.

Palveluiden tilaajien valveutuneisuus ja vastuullisuus ovat avainasemassa harmaan talouden torjunnassa. Tilaa-
javastuulain edellyttämien raporttien tarkastaminen ennen palvelun ostamista, ja pidemmissä sopimuksissa kol-
men kuukauden välein on erittäin tärkeää. Sillä myös edistetään rehtiä yrittäjyyttä erityisesti toimialoilla, joilla
harmaan talouden ongelmat ovat vakavimmat. Kauhavan kaupunki haluaa, että yritykset ovat tasa-arvoisessa
asemassa ja tekee töitä harmaan talouden torjumiseksi.

Ostolaskudata on avattu ja julkistettu yleisessä tietoverkossa.

Kauhavan kaupunkistrategia

Kauhavan kaupunkistrategia päivitettiin kesäkuussa 2023, jossa on edunvalvonnan kärjiksi nostettu kauhavalaisen ruuan- ja energiatuotannon kehittäminen, osaava työvoima, liikenne- ja tietoliikenneyhteydet sekä Kauhavan lentokentän harjoitus- ja tukikohtakäytön vakiinnuttaminen.

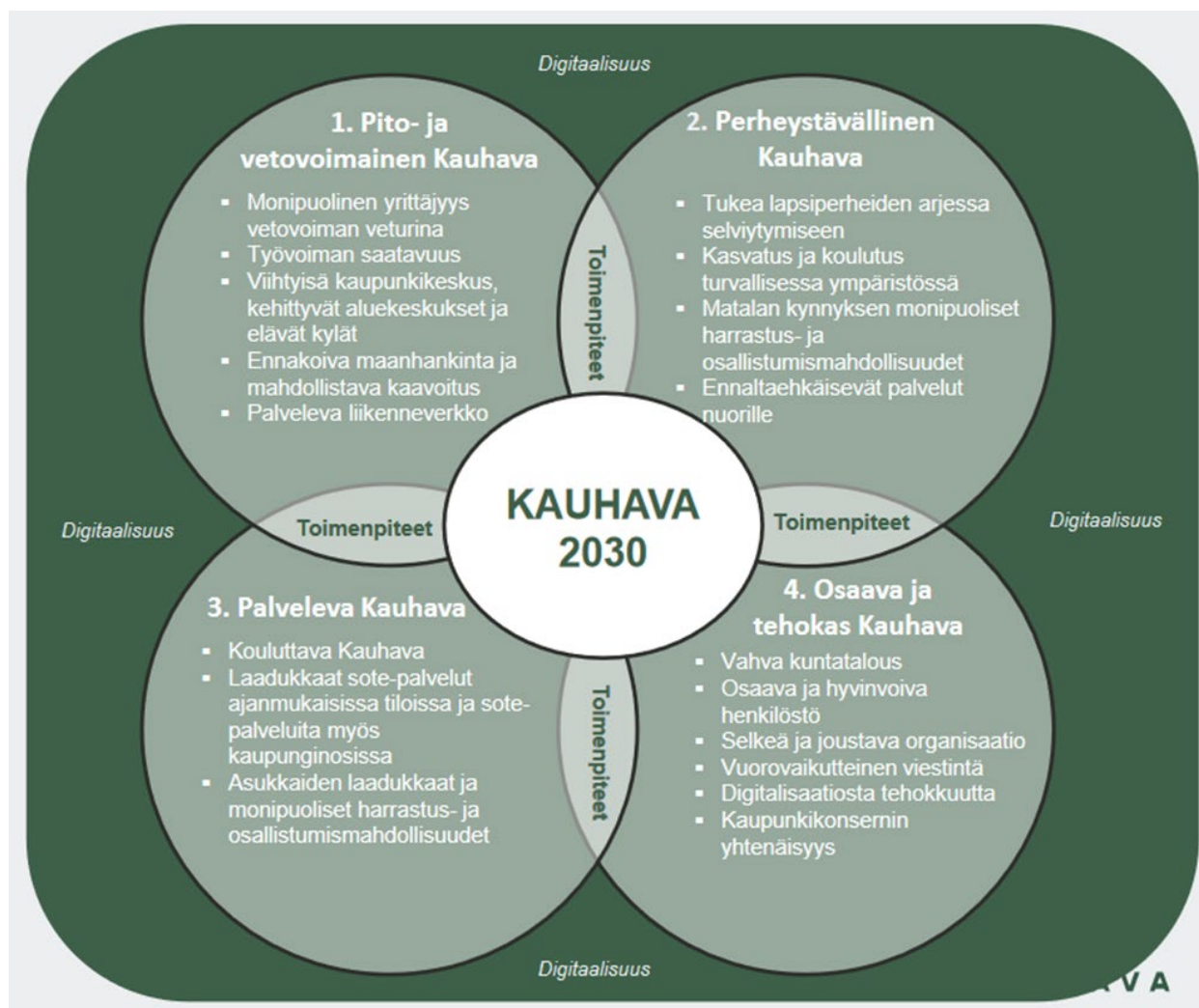
Visio 2030

Kauhava on tunnettu, yhteistyöhaluinen, yhtenäinen, teollisuus- ja palvelutoimintojen kehittyvä seutukaupunki pohjoisella Etelä-Pohjanmaalla.

Kauhavan arvot

Kauhava on avoin, vastuullinen, yhteisöllinen ja rohkea.

Strategiset päämäärät - näitä tavoittelemme

1 Pito- ja vetovoimainen Kauhava**Monipuolinen yrittäjyys vetovoiman veturina**

- Elinkeinoelämän tarpeiden mukainen infra (liikenne- ja tietoliikenneyhteydet, riittävä tonttitarjonta), kasvutarpeiden huomiointi infran suunnittelussa.
- Yritysvaikutusten huomiointi päätöksenteossa ja Yrittäjä on ykkönen -asenne.
- Korkean työpaikkaomavaraisuuden ylläpito.
- Yritystoiminnan monipuolistaminen: digi- ja palveluyrittäjyyden edistäminen, matkailuyrittäjyyden edistäminen ja matkailun oheis- ja liitännäispalvelujen lisääminen.
- Yksityisen terveydenhuollon klusterin edistäminen.
- Ajassa kehittyvän maatalouden edistäminen: biotalous, bioenergia, liitännäispalvelut, yhteistyö.
- Paikallisen tuotannon ja palveluiden suosiminen, lähiruokayhteistyö.
- StartUp-toiminnan edistäminen.
- Kansainvälistymisen edistäminen elinkeinoelämässä.

Työvoiman saatavuus

- Työperäisen maahanmuuton edistäminen: maahanmuuttokoordinaattorin tehtävän perustaminen, kotouttamisohjelma kaupungin ja kaikkien yhteiskaupungin sektoreiden yhteistyönä.
- Erilaiset kampanjat maan sisäisen muuttoliikkeen edistämiseksi ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi.
- Maahanmuuttajien kotoutus- ja työhönopastus, työpaikan osoittaminen, kotikuntastatus sekä kouluttaminen Kauhavan elinkeinoelämän tarpeisiin.
- TE 2025 lähipalvelujen saatavuus kaupungissa – uudistuksen palvelujen hyödyntäminen.

Viihtyisä kaupunkikeskus, kehittyvät aluekeskukset ja elävät kylät

- Nykyaikainen ja tarpeenmukainen asuntopolitiikka: riittävä vuokra-asuntotuotanto erilaisiin tarpeisiin.
- Väliaika-asuntotuotanto, vuokraperiaatteella.
- Senioriasumisen kehittäminen ja paluumuuton edistäminen.
- Houkuttelevat lähipalvelut.
- Asuinympäristön viihtyisyyden parantaminen eri tavoin - siisti ympäristö yhteiseksi asiaksi! Erityishuomio keskustaajamiin.
- Laajakaistarakentamisen edistäminen koko kaupungin alueella. Monipaikkaisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Ennakoiva maanhankinta ja mahdollistava kaavoitus

- Maanhankinta ja kaavoitus elinkeinoelämän tarpeisiin. Elinkeinotoiminnan kaavamuutokset ripeästi ja joustavasti.
- Varautuminen suurtuotannon tarpeisiin alkutuotannossa ja teollisuudessa.
- Monipuolinen tonttitarjonta omakotitalo-, kerrostalo ja rivitalotuotantoon.
- Tonttien luovutus omistus- ja vuokrausmahdollisuudella.
- Uusiutuvan energian tuotannon edistäminen ja tuotantoalueet (selvityshanke).

Palveleva liikenneverkko

- Valtatie 19 välityskyvyn parantaminen ja erityisesti välillä Lapua – Kauhava: suunnittelun aloittamiseen vaikuttaminen, määrärahojen osoittaminen valtiolta ELY-keskukselle. Vuorovaikutus, yhteistyö- ja edunvalvontatehtävä.
- Vt. 19 liikennejärjestelyt Alahärmässä.
- Kt 63 kunnostaminen, Kt 63 ja Vt 19 risteysalueen parantaminen.
- Alempiasteisen liikenneverkon kunnon edistäminen. Määrärahojen hankinnassa avustaminen.
- Kaavateiden ja yleisten alueiden kunnon parantaminen.

- Raideliikenteen junavuorojen pysähdysten lisääminen Kauhavalla (erit. Helsinki – Kauhava), yhteistyön kehittäminen VR:n kanssa.
- Palveluliikenteen kehittäminen: Miten Kauhavalla voi liikkua ilman omaa autoa-selvityshanke?

2 Perheystävällinen Kauhava

Tukea lapsiperheiden arjessa selviämiseen

- Kotona hoidon tukeminen (kuntalisä).
- Huolehtiminen lasten laadukkaasta varhaiskasvatuksesta sekä perhepäivähoidon saatavuudesta.
- Maahanmuuttajien lasten kotouttamisen ja oppimismahdollisuuksien tukeminen.
- Yhteistyö 3. sektorin kanssa: aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, kesäkerho- ja leikkikenttätoiminta, saavutettavat perhekahvilat/ kohtaamispaikat.
- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto.

Kasvatus- ja koulutus turvallisessa ympäristössä

- Laadukasta kasvatusta ja koulutusta turvallisessa ympäristössä: maltilliset ryhmäkoot, riittävä henkilöstömitoitus, vanhempainyhdistystoiminnan edistäminen.
- Terveiden ja toimivien oppimisympäristöjen ylläpito.
- Kouluruokailussa lähiruuan suosiminen.
- Kansainvälistymis- ja yrittäjyyskasvatuspolku varhaiskasvatuksesta lukio-opetukseen ja korkea-asteelle.
- Yrittäjyyskasvatussuunnitelman laadinta.

Matalan kynnyksen monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet

- Huolehditaan lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksista. Mahdollistetaan edulliset harrastusmahdollisuudet.
- Harrastusmahdollisuuksien järjestäminen yhteistyössä yksityisen sektorin palvelutarjoajien ja 3. sektorin kesken.
- Viestinnän tehostaminen harrastusmahdollisuuksista kaupungin toimesta. Uusien viestintäkanavien ja tilavarausohjelman käyttöönotto.

Ennalta ehkäisevät palvelut nuorisolle

- Lasten ja nuorten terveydenhuollon saatavuus ja laatu (edunvalvonta- ja yhteistyötehtävä yhdessä hyvinvointialueen kanssa).
- Nuorison ennaltaehkäisevien hyvinvointipalveluiden saatavuudesta huolehtiminen (nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, ohjaamopalvelut).
- Nuorisotilat jokaisessa taajamassa.
- Perheiden yhdessäoloa ja asukkaiden kohtaamista tukevien palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien edistäminen.
- 3. sektori mukaan hyvinvointipalveluiden kehittämiseen.

3 Palveleva Kauhava

Kouluttava Kauhava

- Tasapuolisesta perusopetusverkostosta huolehtiminen.
- Tehokas ja ajassa kehittyvä lukiokoulutus, jota tarjoaa kaksi lukiota.
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen alueellisen saatavuuden edistäminen. Riittävä toisen ja korkeasteen koulutustarjonta eri järjestäjiltä.
- Paikallinen ja saavutettava koulutusverkosto jatkuvan oppimisen tukena.
- Ennakoiva huolehtiminen yritysten koulutustarpeesta (oppisopimuskoulutuksen ja muiden rahoituskanavien hyödyntäminen).

Laadukkaat sote-palvelut ajanmukaisissa tiloissa ja sote-palveluita myös kaupunginosissa

- Uudessa SOTE -kentässä ennaltaehkäisevät palvelut ja kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluvat kaupungille. Edunvalvonta sote-palveluiden kehittämiseksi hyvinvointikeskuksessa. Aktiivisuus yhteistyöverkostoissa.
- Aktiivinen vaikuttaminen hyvinvointialueen strategiaan Kauhavan alueen sote-palveluiden säilyttämiseksi myös aluekeskuksissa.
- Vanhustenhoidon lähipalveluiden säilyttäminen ja kehittäminen tarvetta vastaavaksi väestön ikääntyessä.
- Vaikutetaan palo- ja pelastustoimen palvelutason säilymiseen nykyisissä neljässä aluekeskuksessa.

Asukkaiden laadukkaat ja monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet

- Kaupunki huolehtii monipuolisista harrastus- ja osallistumismahdollisuuksista asukkaille. Erilaisten toimielimien aktiivisuuden edistäminen (mm. nuorisovaltuusto).
- Toimialojen välinen hyvinvointia edistävä yhteistyö. Hyvinvointisuunnitelma.
- Yhteistyö yhdistysten kanssa.
- Yhteisöllisyyden tukeminen

4 Osaava ja tehokas Kauhava**Vahva kuntatalous**

- Palvelutason ja palveluiden sovittaminen talouden kantokykyyn. Tulorahoituksesta huolehtiminen: tulopohjan laajentaminen (kiinteistövero, yhteisövero, tulovero/asukas).
- Ylijäämäiset budjetit ja tilinpäätökset. Vuosikatteen tulee riittää kattamaan myös poistot.
- Lainakannan alentaminen (tavoite maakaupungin keskiarvo vuoteen 2030 mennessä).
- Investoinnit 2025 alkaen enintään vuosipoistojen tasolle. Investointien suunnittelu, tiukka budjettiseuranta ja budjetissa pysyminen.
- Painopiste liikenneinfraan kohdistuvissa investoinneissa ja korjausrakentamisessa.
- Erilaisten hankerahoitusmahdollisuuksien tehokas hyödyntäminen yhteistyössä 3. sektorin kanssa.
- Osaava hankintojen kilpailuttaminen, paikallisuuden merkityksen korostaminen.
- Käyttämättömistä kiinteistöistä luopuminen.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

- Hyvä ja pitkiä palvelussuhteita arvostava työnantajaimago.
- Joustava täyttölupamenettely.
- Kattava perehdytys, työhönopastus ja perehdytysmateriaali.
- Jatkuvan koulutuksen periaate.
- Henkilöstön osallistaminen erilaisia suunnitelmia ja ohjelmia valmisteltaessa.
- Työhyvinvoinnista ja työterveyspalveluista huolehtiminen ennakoivasti.
- Osaava johtajuus. Henkilöstöä arvostava ja kannustava työyhteisö.

Selkeä ja joustava organisaatio

- Selkeät tehtävänkuvat ja työsaännöt.
- Mahdollisuus urakehitykseen. Sisäisen rekrytoinnin mahdollistaminen. Mahdollisuus tehtävien vaihtoon organisaation kehittyessä.
- Joustavien työtapojen kehittäminen.

Vuorovaikutteinen viestintä

- Avoimuus viestinnässä.
- Monikielisen ja selkokielisen tiedotuksen kehittäminen.
- Vuorovaikutuksen lisääminen kuntalaisten kanssa.

- Viestinnän ja rohkean markkinoinnin avulla kaupungin tunnettavuuden ja houkuttelevuuden lisääminen.
- Viestinnän toimintaperiaatteet, viestinnän toimintaohje koskemaan koko kaupunkikonsernia – kannustetaan monipuoliseen viestintään eri kanavissa.
- Some-viestinnän kehittäminen ja yhtenäistäminen. Viestintäryhmä.
- Kaupungin verkkosivustojen uudistaminen (Kauhava.fi, Visitkauhava.fi ja Investkauhava.fi)

Digitalisaatiosta tehokkuutta

- Digitaalisten palveluiden kehittäminen kaupunkikonsernissa.
- Digipalveluita yhdessä naapurikuntien ja yksityisten tahojen kanssa. Laaja-alaista yhteistyötä verkostoissa

Kaupunkikonsernin yhtenäisyys

- Tehokas luottamushenkilö- ja virasto-organisaatio.
- Konserniyhtiöt toimivat kaupungin strategian mukaisesti.
- Luottamushenkilöiden sitoutuminen tehtyihin päätöksiin.
- Viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden keskinäinen arvostus.

Riskien arviointi ja hallinta

Kuntalain 14 §:n mukaisesti valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoituksena on ohjata kaupunginhallitusta sen huolehtiessa kuntalain 39 §:n velvoittamana kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston päätöstä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista noudatetaan kaupungin lisäksi myös kaupungin tytäryhteisöissä ja näiden tytäryhteisöissä sekä kaupungin määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu. Tytäryhteisön hallitus vastaa kuitenkin aina yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja sen tuloksellisuuden valvonnasta.

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Ohjetta noudatetaan myös kaupungin tytäryhteisöissä sekä kaupungin määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on lisäksi voimassa, mitä kaupungin hallintosäännössä sekä muissa ohjeissa ja määräyksissä on sanottu. Kaupungin hallintosäännössä on määritelty toimielinten ja viranhaltijoiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät sekä sisäisen tarkastuksen tehtävät.

Käsitteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan, toiminta on tuloksellista ja riskit ovat hallinnassa. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut on määritelty luottamushenkilöiden, johtavien viranhaltijoiden, esimiesten ja henkilöstön osalta.

Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta tavoitteisiin. Vaikutus on poikkeama odotetusta, niin myönteisessä kuin kielteisessä mielessä.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan merkitys on korostunut jatkuvasti erityisesti kaupungin tehtävien organisointitapojen monipuolistuessa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla

- tunnistetaan ja kuvataan kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaan liittyviä riskejä
- arvioidaan tunnistetun riskin merkittävyyttä ja sen toteutumisen todennäköisyyttä
- määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi eri menetelmillä
- määritellään toimintatavat riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintaprosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Kauhavan kaupungin riskiluokitus

Riskienhallinnassa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan riskit on otettava huomioon kokonaisvaltaisesti.

Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat

- taloudelliset riskit: tulo-rahoituksen riittävyys, menojen hallinta, rahoitus
- strategiset riskit: toimintaympäristö, toiminnan kehittäminen, johtaminen
- operatiiviset riskit: toiminta, ICT, juridinen vastuu
- vahinkoriskit: onnettomuudet, toimitilat, koneet ja kalusto, henkilöstö.

Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä ja ulkoisia riskejä. Riskienhallinnan tulee perustua riskiarviointiin. Riskikartassa on esitetty kaupungin toiminnan kannalta merkityksellisiä asiakokonaisuuksia, joita tulee arvioida riskiarviointia tehtäessä.

Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta

Kauhavan kaupungin valmiussuunnitelman päivitystyö on aktiivista.

Valmiussuunnitelmassa tunnistetaan kaupunkilaisiin ja kaupungin toimintaan vaikuttavat merkittävimmät uhat ja määritellään vastuutahot erilaisten häiriötilanteiden varalle, huolehditaan kriisiviestinnän perusteista ja suunnitellaan ennalta, millä tavoin toiminnot ja palvelut saadaan jatkumaan keskeytymättä. Merkittävimmistä häiriötilanteista laaditaan raportit. Varautumista harjoitellaan ja tehdään yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa.

Tytäryhteisöjen varautuminen

Konsernin talous on keskeinen osa kaupungin kokonaistaloudellista toimintaa. Konserniin kuuluvilta yhtiöiltä edellytetään konsernin sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvien ohjeistusten huomioimista sekä toimintaympäristössä tapahtuvien ja mahdollisten muutosten analysointia, uhkaavien riskien tunnistamista ja riskien vaikutusten arviointia.

Myös konserniyhtiöillä tulee olla asianmukaiset suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Konserniyhtiöiden tulee raportoida kaupunkia merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan kehittämisestä osana toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajien kanssa käydään säännöllistä vuoropuhelua.

Talousarvion laadintaperusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Nettomäärärahoja voidaan kunnan ja kuntayhtymän talousarvion laadinnasta annetun yleisohjeen mukaisesti käyttää silloin, kun tehtävän rahoitus tapahtuu sen palvelusuoritteiden luovuttamisesta saatavilla tuloilla. Määrärahoilla rahoitettavien tehtävien budjetoinnissa noudatetaan bruttoperiaatetta, eli määräraha ja tuloarvio ovat sitovia erillisinä.

Kauhavan kaupungin talousarvio on laadittu kuntalain määräysten mukaisesti. Se sisältää yleisperusteluiden lisäksi käyttötalouden tavoitteineen, tuloslaskelman ja taloussuunnitelman, investointiohjelman ja -suunnitelman sekä rahoituslaskelman.

Käyttötalouden osalta talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimialatasolla ja kaupunginhallitukseen ja lautakuntiin nähden tehtävä- tai osatehtävätasolla. Toimielimelle myönnetään määräraha ja asetetaan tuloarvio. Koska toimielinten toiminta on verorahoitteista, noudatetaan budjetoinnissa bruttoperiaatetta eli talousarvio on sitova sekä tuloarvioiden että määrärahojen osalta.

Investoinnit ovat valtuustoon nähden sitovia hankeryhmittäin toimialatasolla kuitenkin siten, että mikäli yksittäisen investointihankkeen arvo on yli 1.000.000 euroa, käsitellään se erillisenä hankkeena, jolle myönnetään oma määräraha.

Kaupunginhallitus on vahvistanut Kauhavan kaupungin taloussuunnitelmakaudeksi 3 vuotta, eli taloussuunnitelma laaditaan vuoteen 2028 saakka.

Kaupungin hallinnoimat hankkeet on budjetoitu sille toimialalle, joka vastaa hankkeen hallinnoinnista. Talousarvion käyttötalouden osassa hanketoiminnan vuoden 2026 nettokustannuksiin on varattu yhteensä 371.800 euroa, josta 158.790 euroa kohdistuu muiden kuin kaupungin omien hankkeiden rahoittamiseen.

Palkat on budjetoitu pääsääntöisesti hyväksytyn vakanssirakenteen mukaisena. Palkkamäärät on eritelty luvussa Henkilöstö ja henkilöstökulut.

Kuntien välinen yhteistyö

Kauhavan kaupunki ostaa kansalaisopistopalvelut Järvilakeuden kansalaisopistolta. Sen toiminnasta vastaa kansatusyhdistys, jonka jäseniä ovat Kauhavan kaupungin lisäksi Evijärven ja Lappajärven kunnat.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut hankitaan Seinäjoen kaupungilta. Ympäristöterveydenhuollon yhteistointialueeseen kuuluvat lisäksi Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Isokyrö, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli ja Ähtäri.

Kaupunki on Kuntayhtymä Kymppin, Etelä-Pohjanmaan liiton, Seinäjoen koulutuskuntayhtymän ja Järviseudun koulutuskuntayhtymän jäsen.

Kuntayhtymä Kymppi järjestää Etelä-Pohjanmaan itäisen ja pohjoisen alueen työllisyyspalvelut, ja sen jäsenkuntia ovat Kauhavan lisäksi Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli ja Ähtäri. Yhtymän kotipaikka on Kauhava.

Kauhavan kaupunki tuottaa Evijärven ja Lappajärven kunnille maaseututoimen viranomaispalvelut ja etsivän nuorisotyön. Evijärven kunnalle kaupunki tuottaa varhaiskasvatuspalvelut sekä työpajan ja nuorten työpajan toiminnan. Lappajärven kunnalle kaupunki myy musiikkiopiston palvelut.

Kaupungin käyttötalouden menoihin sisältyvät seuraavat merkittävät maksuosuudet kuntayhtymille ja muille yhteistyökumppaneille:

Kuntayhtymä Kymppi	1.168.250 euroa
Etelä-Pohjanmaan liitto	219.080 euroa
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	0 euroa
Järviseudun ammatti-instituutin kuntayhtymä	0 euroa
Seinäjoen kaupunki, ympäristöterveydenhuolto	550.000 euroa
Järvilakeuden kansalaisopisto	170.000 euroa

Ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät saavat toimintaansa valtiolta täyden yksikköhinnan mukaisen rahoituksen lisättyä investointilisällä. Tämän ns. ylläpitäjämallin mukaan kotikunnille ei määrätä erillistä maksuosuutta, vaan kunnat osallistuvat ammatillisen koulutuksen rahoitukseen niiltä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta perittävällä asukaskohtaisella rahoitusosuudella. Jäsenkuntien mahdollinen suoritusvelvollisuus kuntayhtymän menoihin on sovittu perussopimuksissa tai erillisillä päätöksillä.

Avustusmäärärahat

Avustusmäärärahat perustuvat osittain sopimuksiin, lainsäädäntöön ja aikaisemmin tehtyihin päätöksiin. Muilta osin avustuskäytännöt on yhtenäistetty kaupungin taloudellisiin ja toiminnallisiin olosuhteisiin sopiviksi.

Kaupunginhallituksella ei ole avustusmäärärahaa. Kylätoiminnan avustuksiin on varauduttu konsernihallinnon toimialan määrärahassa.

Toimialojen käytössä olevat avustusmäärärahat on ilmoitettu käyttötaloussosassa kunkin toimialan kohdalla.

Taloussuunnitelma

Kauhavan kaupungin taloussuunnitelma laaditaan talousarviovuodeksi ja niitä seuraavalle kahdelle vuodelle.

Taloussuunnitelman ja sen laadintaperiaatteet esitetään tuloslaskelma -luvussa.

Verotulot

Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston tulee viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päättää kaupungin tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Kaupungin verotulot koostuvat kunnallisverosta, kiinteistöverosta ja yhteisöverosta. Kunnallisvero on kaupungin suurin tuloerä.

Kaupungin tuloveroprosentiksi vuodelle 2026 on määrätty 9,10. Vuosina 2025 ja 2024 tuloveroprosentti oli sama 9,10, vuonna 2023 oli 9,11 ja vuosina 2014–2022 oli 21,75. Kuntien vuoden 2022 tuloveroprosenttia leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuodeksi 2023 hyvinvointialueuudistukseen ja sen rahoitukseen liittyen.

Vuonna 2024 kaupunki sai kunnallista tuloveroa 26,441 miljoonaa euroa. Vuodelle 2025 tuloveron tuotoksi on budjetoitu 26,077 miljoonaa euroa ja sitä ennustetaan kertyvän 25,124 miljoonaa euroa. Vuodelle 2026 kunnallisveron tuotoksi on budjetoitu 27,343 miljoonaa euroa.

Vuonna 2024 kaupunki sai yhteisöveroa 2,827 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 yhteisöveroa arvioidaan saatavan 2,762 miljoonaa euroa, mikä vastaa budjetoitua määrää. Vuodelle 2026 yhteisöveron tuotoksi on budjetoitu 2,959 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveron tuotto on budjetoitu kiinteistöjen verotusarvoihin perustuen.

Kauhavan kaupungille on määrätty seuraavat kiinteistöveroprosentit:

Yleinen kiinteistövero	0,95 %
Maapohja	1,30 %
Vakituinen asuinrakennus	0,55 %
Muu asuinrakennus	1,10 %
Voimalaitokset	3,00 %
Rakentamattomat rakennuspaikat	2,00 %

Kiinteistöveron vuoden 2026 tuotoksi on budjetoitu 4,711 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 talousarviossa kiinteistöveron tuotoksi on arvioitu 4,489 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 Kauhava sai kiinteistöveroa 4,327 miljoonaa euroa.

Verotulojen kehitys (1000 €)

Valtionosuudet

Valtionosuuksiin on budjetoitu valtiovarainministeriön peruspalveluihin maksamat peruspalvelujen valtionosuus ja verotulomenetyksen kompensatioerä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät valtionosuudet. Perusopetuksen kotikuntakorvaukset (menot ja tulot) on budjetoitu käyttötalouteen sivistyspalvelujen toimialalle.

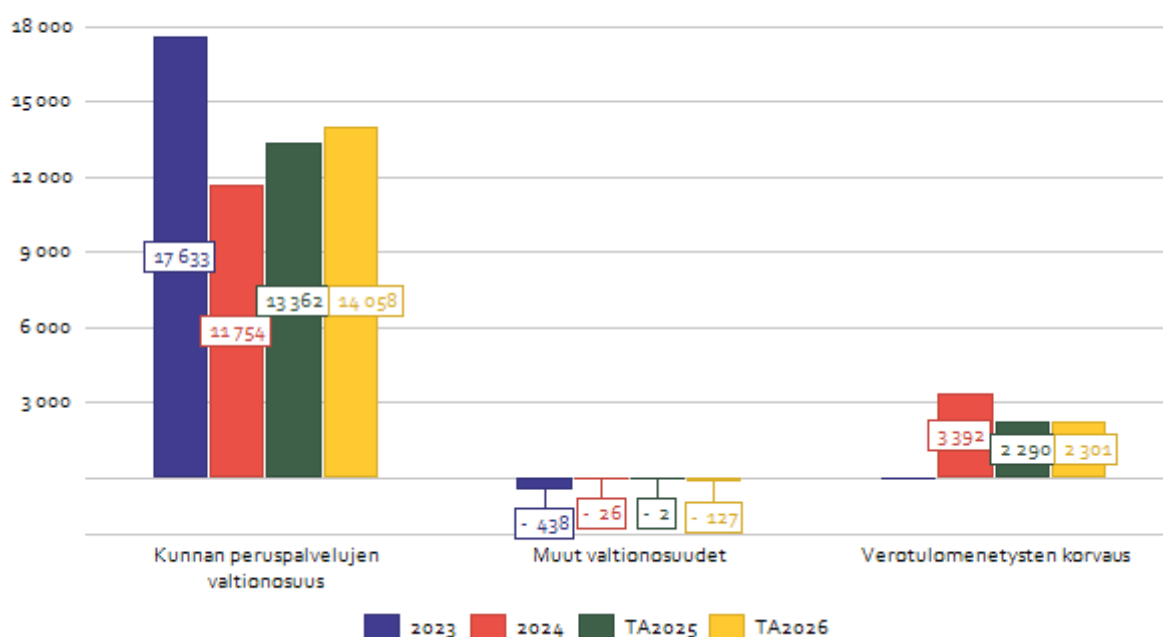
Vuodelle 2026 peruspalvelujen valtionosuuden määräksi on arvioitu 14,058 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 peruspalvelujen valtionosuuden tuotoksi on budjetoitu 13,362 miljoonaa euroa, ja päätösten mukaan valtionosuutta saatiin noin 13,428 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 Kauhavan kaupunki sai peruspalvelujen valtionosuutta 11,754 miljoonaa euroa. Verotulomenetyksen korvausta arvioidaan saatavan 2,30 miljoonaa euroa vuonna 2026. Vuodelle 2025 korvauksen määräksi on budjetoitu 2,290 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 toteutuma oli 3,392 miljoonaa euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaiseen valtionosuuteen on budjetoitu –126.000 euroa. Vuoden 2025 talousarviossa vastaava varaus on –2.000 euroa, mutta perusopetukseen valmistavan opetuksen saama valtionosuus nosti kaupungin vuonna 2025 saaman valtionosuuden +196.000 euroon. Vuonna 2024

toteutunut valtionosuuden määrä oli -26.000 euroa. OKM:n valtionosuudesta vähennetään toisen asteen lukio-koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen kuntarahoitusosuus, minkä vuoksi se on suurimmalla osalla kunnista negatiivinen. Vuoden 2026 OKM:n valtionosuudessa on huomioitu Kauhavaa koskettava ns. pienten lukioiden valtionosuuden asteittainen lakkaaminen. Tämä 1/3 leikkaus pienentää kaupungin saamaa valtionosuutta noin 185.000 eurolla.

Vuosien 2024 ja 2025 olevat isohkot muutokset peruspalveluiden valtionosuuden määrässä selittyy 1.1.2025 kuntien järjestämisvastuulle siirtyneiden te-palveluiden järjestämiseen saadulla rahoituksella. Verotulomenetysten kompensatioerään tullut pienennys johtuu verotuksessa ansiotulosta tehtävien vähennysten lisäyksestä, minkä vuoksi kompensatioerää on pienennetty.

Valtionosuuksien kehitys (1000 €)

Henkilöstö ja henkilöstökulut

Henkilöstösuunnitelma

Kauhavan valtuusto vahvistaa kaupungille henkilöstösuunnitelman vuosittain osana talousarviokäsittelyä. Varkanssikohtainen henkilöstösuunnitelma esitetään talousarviokirjan liitteenä. Henkilöstön rekrytointi perustuu henkilöstösuunnitelmaan.

Vuoden 2026 talousarviossa henkilöstösuunnitelmaan on tehty seuraavat muutokset:

Vakinaiset virat ja toimet:

- vakinaistettu yksi maahanmuuton palveluohjaajan toimi (aikaisemmin määräaikainen toimi)
- vähennetty yksi varhaiskasvatuksen opettajan toimi
- vähennetty yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimi
- lisätty yksi varhaiskasvatuksen sosionomin toimi
- vähennetty kaksi perusopetuksen lehtorin virkaa

- lisätty yksi erityisluokanopettajan virka
- vähennetty yksi laaja-alaisen erityisopettajan virka
- vähennetty yksi lukion lehtorin virka
- vähennetty 0,5 kirvesmiehen toimea
- Vähennetty yksi putkiasentajan toimi
- lisätty yksi automaatio- ja kiinteistönhoitajan toimi
- lisätty 0,7 kokin toimea
- vähennetty 0,76 ruokapalvelutyöntekijän toimea

Määräaikaiset virat ja toimet

- lisätty yksi projektipäällikön toimi (2026-2027)
- lisätty yksi varhaiskasvatuksen opettajan toimi
- vähennetty neljä varhaiskasvatuksen ryhmäavustajan / henkilökohtaisen avustajan toimea
- vähennetty yksi perhepäivähoitajan toimi
- lisätty 4,9 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimea
- jatkettu tuntiopettajan (JOPO-opettajan) virkaa lukuvuodelle 2025-2026
- vähennetty yksi valmistavan opetuksen opettajan virka

Muut, nykyisellä henkilöstöresurssilla tehtävä toimenpiteet

- muutetaan kulttuuriohjaajan nimike kulttuurituottajaksi

Henkilöstösuunnitelmassa henkilöstömäärä esitetään henkilötyövuosina. Henkilötyövuoteen lasketaan kaikki palkalliset työssäolo- ja poissaolopäivät. Htv-luku sisältää vuosilomat ja palkalliset perhevapaat ja palkalliset sairaspoissaolojaksot.

Henkilöstön määrä ja rakenne

Vakinaisen henkilökunnan määrä ja sen kehitys ilmenee liitteenä olevasta henkilöstösuunnitelma-tilauksesta. Toteutuneet määrät ja rakenne raportoidaan henkilöstöraportissa.

Henkilöstösuunnitelman mukaan Kauhavan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä vuonna 2026 on 498,50 henkilötyövuotta.

Henkilöstömäärä on ollut aleneva useiden vuosien ajan. Vuonna 2026 henkilöstömäärä vähenee 2,66 henkilötyövuodella verrattuna 31.12.2025 tilanteeseen.

Henkilöstörakenteeseen ja henkilöstön määrään kohdistuvia muutoksia tulee myös yllättäen kesken vuoden ja niihin on reagoitava tilannekohtaista harkintaa käyttäen huolimatta henkilöstösuunnitelmassa olevasta linjauksesta. Tavoitteena on aina kustannustehokas, tarkoituksenmukainen ja toimintojen kannalta järkevä henkilöstöresurssien käyttäminen.

Kaikille toimialoille on annettu ohjeistus sijaisten ja määräaikaisten palvelussuhteiden määrän vähentämistä koskevan linjauksen noudattamisesta. Määräaikaisten palvelussuhteiden jatkamisen tarvetta tulee arvioida kaikissa tilanteissa kriittisesti.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös vakinaisesti täytettäväksi haettujen täyttölupien myöntämisen kriittiseen arviointiin. Täyttölupamenettelyn kaikissa vaiheissa henkilöstöresurssitarvetta tarkastellaan tapauskohtaisesti rekrytointiohjeen mukaisesti. Lisäksi toiminnalliset muutokset, kuten esimerkiksi palvelutuotannossa tapahtuvat muutokset on huomioitava ennakoivasti, että mahdollinen henkilöstöresurssien lisäämisen tarve huomioidaan ja tiedostetaan jo muutoksen suunnitteluvaiheessa. Mikäli kysymyksessä on muutos, joka vaikuttaa henkilöstöresurssitarpeeseen vähentävästi, on se huomioitava täyttölupien myöntämisessä ennakoivasti.

Työsuhdemuodot, työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitäminen

Henkilöstöraportissa todetaan periaatteet työsuhdemuotojen käytöstä. Lisäksi on olemassa hyväksytyt menettelytavat työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitämisestä. Tässä tarkoituksessa kaupunki mm. järjestää työkokeiluja ja pyrkii sijoittamaan vajaakuntoiset heille sopiviin tehtäviin kaupungin organisaatioon.

Työnantaja pyrkii yhdessä työterveyshuollon kanssa vaikuttamaan henkilöstön työkykyyn siten, että henkilöstö pystyisi työskentelemään normaaliin eläkeikään saakka. Tätä voidaan edistää työympäristöä parantamalla ja työhyvinvointia yleisesti edistämällä. Työkykyongelmiin puututaan mahdollisimman varhain ja niihin pyritään löytämään ratkaisuja mm. uudelleen koulutuksen, työkokeilujen ja muihin töihin sijoittamisen avulla. Kaupungilla on voimassa ajantasainen työkyvyn varhaisen tuen toimintamalli.

Työkyvyttömyysuhan alaisille haetaan Kevalta työkokeiluja, mistä kustannetaan tarvittaessa myös uudelleen koulutautumisia.

Ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta järjestetään sisäisenä koulutuksena ja osa ostetaan yhteiskoulutuksena tai yksittäisinä päivinä. Kaupungille on vuodeksi 2026 hankittu Eduhouse-palvelu, minkä kautta henkilöstön on mahdollista parantaa mm. digi- ja talousosaamistaan. Muutenkin mahdollisuudet koulutukseen netin välityksellä paranevat koko ajan. Tämä mahdollistaa yhä useamman osallistumisen ja alentaa koulutuskustannuksia.

Koulutussuunnitelma

Koulutussuunnitelmassa käsitellään henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittämisellä tarkoitetaan toimia, jotka ovat tarpeen työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaamaan työn ja työtehtävien asettamia vaatimuksia sekä ennakoitavissa olevia muuttuvia osaamistarpeita.

Kaupungin henkilöstön koulutustasotietoja ei ole saatavilla keskitetysti. Vuosittaiset koulutuspäivät esitetään henkilöstöraportissa.

Kun otetaan huomioon nykyisen henkilöstön ikärakenne, voidaan todeta mm. seuraavaa:

- suurin osa henkilöstöstä on tehtäviinsä muodollisesti pätevää eli heillä on työssä vaadittava koulutus
- osaan tehtävistä (esim. opettajat ja varhaiskasvatuksen henkilökunta) on laissa säädetty kelpoisuusvaatimus.
- useimmilla henkilöillä ammatillisesta koulutuksesta on hyvin pitkä aika ja ammattitaitoa on ylläpidetty työssä vaihtelevasti. Joissakin ammattiteissa (mm. toimistotöissä ja kiinteistöhuollossa) työmenetelmät ovat muuttuneet merkittävästi, mikä on edellyttänyt/edellyttää koulutusta
- osa henkilöstöstä on pitänyt ammattitaitoaan yllä lisäkoulutuksen avulla
- hallinnossa on haasteita sikäli, että riittävän monella ao. yksiköissä ei ole jonkin erikoisasian osaamista, jolloin toiminta saattaa esim. poissaolojen yhteydessä olla haavoittuvaa.

Työyksiköiden koulutustarpeista saadaan tietoa sekä henkilöstöltä itseltään että esihenkilöiltä.

Seuranta

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain tehtävässä henkilöstöraportissa.

Kehityskeskustelujen toteumista tarkastellaan vuosittaisella raportoinnilla. Raportti tuodaan tiedoksi konserni- ja henkilöstöjaostolle.

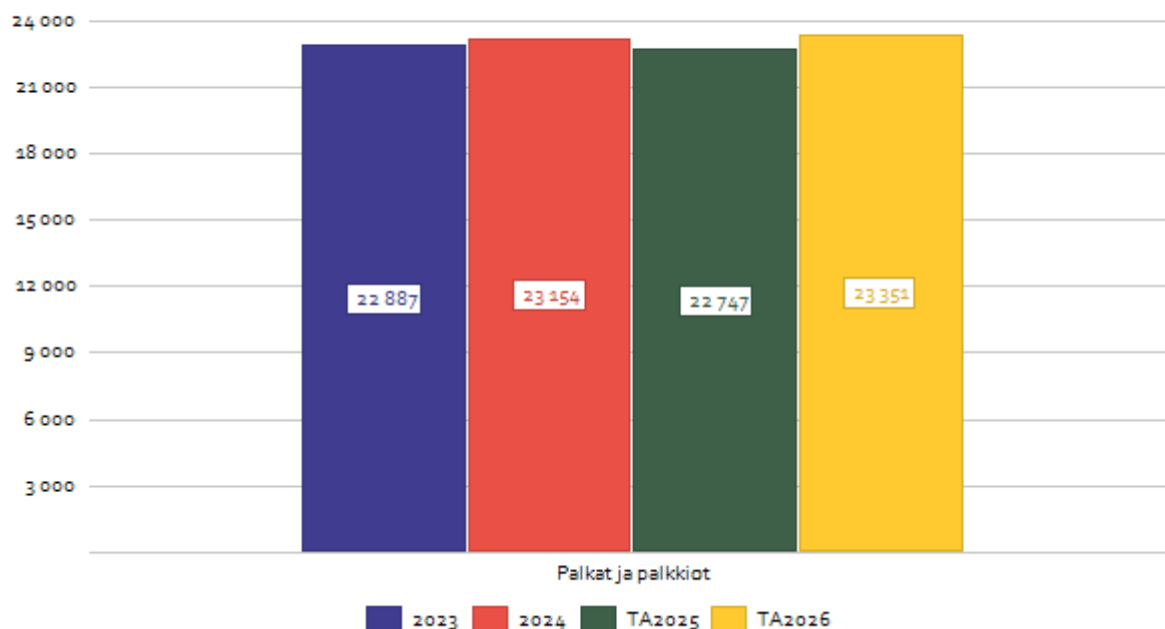
Varhaisen tuen keskustelujen toteutumista seurataan henkilöstöhallinnon järjestelmästä.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut on budjetoitu olemassa olevan henkilöstösuunnitelman mukaisina. Myös välttämättömien sijaisten palkkakuluihin on varauduttu. Sijaisia palkataan kuitenkin vain välttämättömissä tilanteissa.

Talousarviopalkat on budjetoitu siten, että kesäkuun 2025 palkkojen tasoa on korotettu vuositasolla 3,6 prosentilla. Tämä perustuu voimassa olevien kunta-alan virka- ja työehtosopimusten mukaisiin korotuksiin.

Palkat ja palkkiot (1000 €)

Palkat ja palkkiot vuosina 2024–2026

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos % 2025/2026
Maksetut palkat ja palkkiot	-23 264 888	-22 915 460	-23 534 330	2,70 %
Luottamustoimipalkkiot	-209 182	-259 250	-251 500	-2,99 %
Vir.halt. ja työntekijöiden kok.palkkiot	-41 430	-52 360	-56 660	8,21 %
Luott.henk. vuosipalk. ja ans.men korv.	-42 457	-43 000	-58 200	35,35 %
Vakinaisten viranhaltijoiden kk-palkat	-10 283 246	-10 715 030	-10 982 370	2,50 %
Työsuhteisten kk-palkat	-9 495 543	-9 971 750	-10 073 360	1,02 %
Tilapäisten työntekijöiden palkat	-773 651	-713 440	-767 470	7,57 %
Erilliskorvaukset	-260 280	-229 670	-212 350	-7,54 %
Asiantuntijapalkkiot	-19 144	-14 710	-11 260	-23,45 %
Tunti- ja urakkapalkat	-230 209	-250 870	-146 710	-41,52 %
Työllisyystukipalkat	-71 016	-115 000	-40 000	-65,22 %
Laskutettavat palkat	-35 331	0	0	0,00 %
Kaluston kp-palkat	-8 874	-4 000	-4 000	0,00 %
Sairausloman sijaiset	-490 529	-215 000	-268 500	24,88 %
Äitiys- ja isyysl. sekä vanh. ja hv sij.	-114 040	-31 000	-33 000	6,45 %
Vuosilomansijaiset	-224 315	-135 720	-188 280	38,73 %
Muut sijaiset	-958 947	-164 660	-438 670	166,41 %
Aktivoitavat palkat	-1 055	0	0	0,00 %
Aktivoitavat luottamustoimipalkat	-5 640	0	-2 000	0,00 %
Jaksotetut palkat ja palkkiot	-200 927	0	0	0,00 %
Sairausvakuutuskorvaukset	227 348	168 500	133 000	-21,07 %
Tartuntatautikorvaukset	0	0	0	0,00 %
Tapaturmakorvaukset	34 745	0	0	0,00 %

Talousarvion sitovuus

Kuntalain säännökset talousarviosta

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Kauhavan kaupungin taseessa ei ole kertynyttä alijäämää.

Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet

Lain mukaan kaupungin toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Toimielin on sidottu talousarviossa hyväksyttyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Kaupunginvaltuusto vahvistaa taloussuunnitelman ensimmäisen vuoden talousarviona sitovana noudatettavaksi ja taloussuunnitelman ohjeellisenä noudatettavaksi.

Valtuusto päättää ulkoiset määrärahat ja tuloarviot sekä tavoitteet toimialoittain. Investointimäärärahat myönnetään toimialoille hankkeittain. Talousarvio on siis kaupunginvaltuustoon nähden sitova bruttomääräisenä käyttötalouden ulkoisten erien osalta toimialatasolla ja investointien osalta toimialatasolla hankkeittain tai hankeryhmittäin. Monivuotiset investointihankkeet ovat valtuustoon nähden sitovia myös kokonaiskustannusten eli hankinta-arvon suhteen.

Rahoituslaskelman eristä pitkäaikaisten lainojen lisäys on valtuustoon nähden sitova siten, että se osoittaa talousarviopäätöksellä otettavan uuden lainan enimmäismäärän. Toimialakohtaisten määrärahojen riittävyydestä, tuloarvioiden ja tavoitteiden toteutumisesta vastaavat jäljempänä mainitut tilivelvolliset viranhaltijat ja ao. toimielimet. Toimielimet määräävät käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä vastuualueittain ja kustannuspaikoittain toimielimeen nähden tilivelvolliset viranhaltijat. Pitkäaikaisten lainojen lisäyksen osalta tilivelvollinen on hallintojohtaja. Teknisten palvelujen toimialan investoinneista tilivelvollinen on tekninen johtaja, sivistyspalvelujen toimialan investoinneista sivistysjohtaja ja konsernihallinnon toimialan investoinneista hallintojohtaja.

Tuloslaskelmaosan sitovat erät ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut.

Kaupunginhallitus antaa talousarviosta täytäntöönpano-ohjeet. Toimielimet hyväksyvät talousarvion tehtävä- aluetasoiset käyttösuunnitelmat tammikuussa 2026. Tehtäväaluepäällikkö on oman tehtäväalueensa osalta tilivelvollinen toimielimeen ja toimialajohtajaan nähden. Jokaiselle kustannuspaikalle määrätään tilivelvollinen viranhaltija.

Toimielimet seuraavat talousarvion toteumaa kuukausittain. Valtuustolle annetaan raportti talousarvion toteutumisesta 30.6.2026 tilanteesta.

Strategisia tavoitteita voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä. Tilinpäätöksessä tulee antaa selostus tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava kaikessa toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastuu- ja tehtäväalueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastuu- ja tehtäväalueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita. Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia saattaa toimielinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Kauhavan kaupungin tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä.

Ylimmällä tilivelvollisella johdolla on erityinen vastuu ja velvoite toimia hyvän hallinto- ja johtamistavan sekä eettisten periaatteiden mukaisesti sekä puuttua toiminnassa ilmeneviin epäkohtiin. Johdolla on aktiivinen se-
lonottovelvollisuus vastuullaan olevasta toiminnasta. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esimiestä oman organisaation toiminnasta, taloudesta sekä alaistensa toiminnan valvontavastuusta.

Kaupungin tilivelvollisiksi vuodelle 2026 määritellään seuraavat tahot:

- kaupunginhallituksen jäsenet ja sen jaoston jäsenet
- lautakuntien jäsenet
- kaupunginjohtaja
- hallintojohtaja
- kehitysjohtaja
- sivistysjohtaja

tekninen johtaja.

Talousarviolainat, maksuvalmiuden ylläpitäminen ja lainanottovaltuus

Pitkäaikaista lainaa otetaan kaupunginvaltuuston talousarviossa tai erillisellä päätöksellä ao. vuodelle hyväksymä enimmäismäärä. Otettavan lainan määrä määritellään rahoituslaskelmassa. Rahoituslaskelman erä pitkäaikaisten lainojen lisäys on valtuustoon nähden sitova.

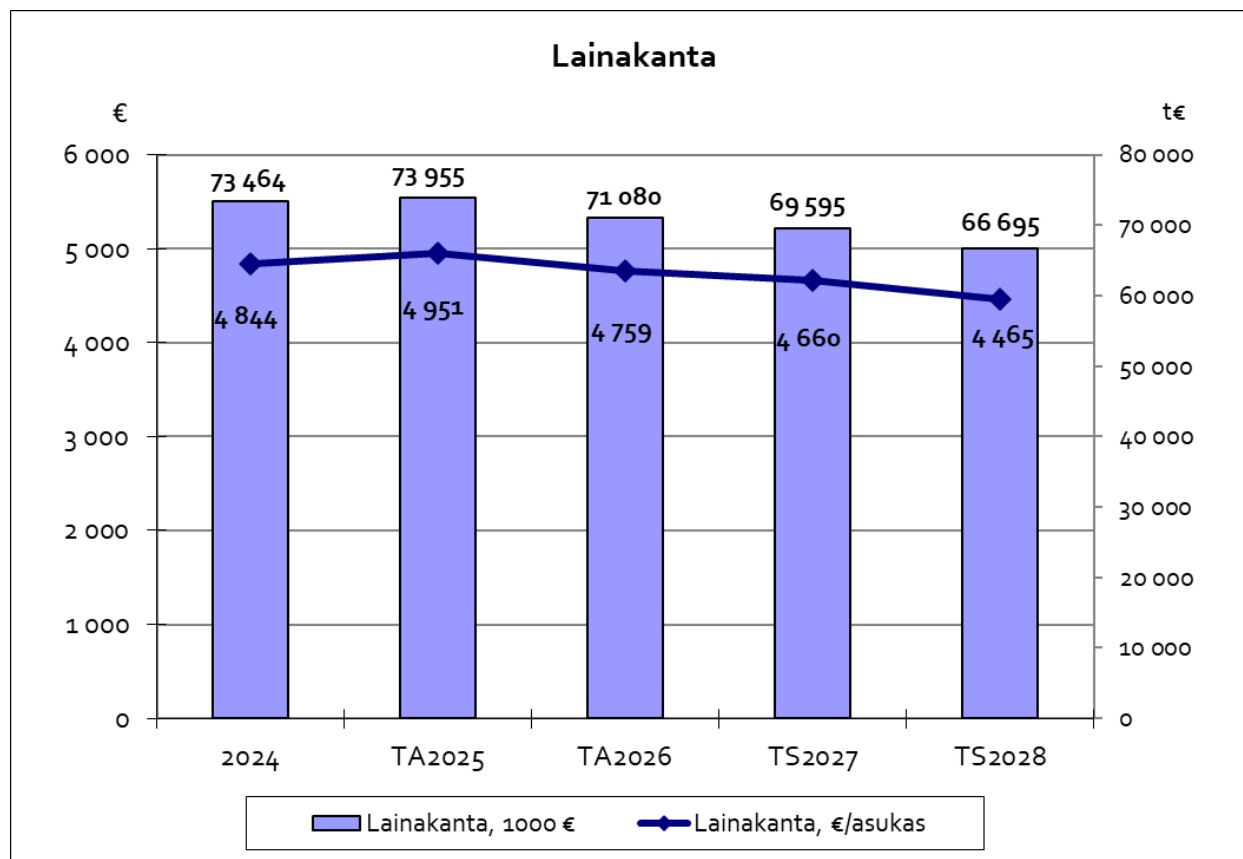
Rahoituslaskelman mukaan kaupunki tarvitsee vuoden 2026 investointien rahoittamiseen 2,100 miljoonaa euroa uutta lainaa. Olemassa olevia lainoja lyhennetään 4,975 miljoonalla eurolla. Kaupungin lainakanta pienenee vuoden 2026 aikana 2,875 miljoonalla eurolla.

Lainakanta pidetään lainakustannusriskien minimoimiseksi mahdollisimman monipuolisena ja korkoriskeiltä voidaan suojautua eri instrumentteja käyttäen. Lainoja nostetaan tarpeen mukaisesti ja rahoittaja valitaan rahoitustarjousten perusteella. Lainojen lyhennysohjelmat pyritään yhteensovittamaan suunnitelman mukaisten poistojen kanssa.

Kaupungin maksuvalmiutta seurataan ajantasaisesti. Talousarviolainojen lisäksi kaupunki voi käyttää lyhytaikaisia rahoitusinstrumentteja maksuvalmiuden turvaamiseksi. Kaupungilla on sopimukset kuntatodistusohjelmista Danske Bank A/S:n, Nordea Pankki Suomi Oyj:n, Kuntarahoitus Oyj:n ja OP Markets'n kanssa. Lisäksi kaupungilla on 2,0 miljoonan tililimiitti Danske Bank A/S:ssa.

Pitkäaikaisten talousarviolainojen ja lyhytaikaisten luottojen nostovaltuuksista määrätään hallintosäännössä.

Kaupungin lainamäärä on vuoden 2026 lopussa 71,1 miljoonaa euroa eli noin 4.759 euroa/asukas. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä asukaskohtainen lainamäärä oli 4.844 €/asukas.

Talousarvioasetelma ja sitovuustasot

KÄYTTÖTALOUS

Sitovuustaso

Toimiala

Konsernihallinto

Sitovuustaso

Tehtävä

Osatehtävä

Keskusvaalilautakunta
Tarkastuslautakunta
Valtuusto
Kaupunginhallitus
Hallinto- ja toimistopalvelut
Talous- ja palkkapalvelut
Henkilöstöhallinto
Tietohallinto
Muu yleishallinto
Yhteistoiminta
Viestintäpalvelut

Elinvoimapaalvelut

Elinvoimapaalvelujen hallinto
Kaavoitus- ja lupalautakunta
Elinkeino- ja kehityspalvelut
Kotoutumisen ja työllisyyden palvelut
Maaseutupalvelut
Maankäyttö

Maankäyttöpalvelut
Lupa- ja valvontapalvelut
Metsätilat

Sivistyspalvelut

Sivistyspalvelujen toimialan hallinto
Liikennepalvelut
Varhaiskasvatus ml esiopetus
Perusopetus
Lukio-opetus
Elämänlaatupalvelut

Elämänlaatupalveluiden hallinto
Taiteen perusopetus / Musiikkiopisto
Kansalaisopisto
Kirjastopalvelut
Nuorisopalvelut
Liikuntapalvelut
Kulttuuripalvelut
Museopalvelut

Tekniset palvelut

Teknisten palveluiden toimialan hallinto
Omaisuuksien hallinta
Yhdyskuntatekniikka
Ateriat- ja puhtaustaloudet

Tavoitteet kaupunkikonsernin tytäryhteisöille

Kauhavan kaupungin kaupunkikonsernin jäsenyhteisöt

Kuntalain 6 §:n mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan tulee laatia konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätöksessä tytäryhteisöjen tilinpäätös yhdistetään kunnan tilinpäätökseen. Lisäksi konsernitilinpäätöksessä huomioidaan kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt eli yhteisöt, joista kunta omistaa vähintään 20 ja enintään 50 prosenttia.

Tytäryhteisöt:

- Kauhavan Vuokra-asunnot Oy (100,0 %) sekä sen tytäryhtiöt
 - Asunto Oy Jokihovi (56,4 %)
 - Asunto Oy Kauhavan Jokiniityntie 23 (100,0 %)
- Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy (100,0 %)
- Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy (100,0 %)
- Kauhavan Kaukolämpö Oy (100,0 %)
- Kauhavan Vesi Oy (100,0 %)
- Kauhavan Jäähalli Oy (96,4 %)
- Suomen Yrittäjäopisto Oy (75,0 %)
- Kiinteistöosakeyhtiö Kauhavan Säästökeskus (100,0 %)

Osakkuusyhteisöt:

- Lappavesi Oy (28,0 %)
- Härmän Ravikatsomo Oy (26,5 %)
- Kauhavan yhteismetsä (25,1 %)

Kuntayhtymät:

1. Kuntayhtymä Kymppi (21,82 %)
2. Etelä-Pohjanmaan Liitto (8,1 %)
3. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä (5,62 %)
4. Järvisseudun koulutuskuntayhtymä (19,13 %)

Konsernin yhteiset tavoitteet

Kuntalaki korostaa valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Kaupungin on omistajaohjauksella huolehdittava, että tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kauhavan kaupungin konserniohjeessa annetaan toimintaohjeet ja periaatteet Kauhava-konserniin kuuluville tytäryhteisöille ja soveltuvin osin kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille.

Kuntien taloudellista tilaa tarkastellaan konsernitasolla. Esimerkiksi erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien kuntien tarkastelu tehdään konsernin tunnuslukujen perusteella.

Kaupunkikonsernin talouden tasapainoon vaikuttaa merkittävästi myös tytäryhtiöiden toiminta. Tämän vuoksi tytäryhtiöiden toiminnan tulee olla taloudellista ja tuloksen voitollinen.

Kauhavan kaupunki asettaa koko kuntakonsernia koskien seuraavat tunnuslukutavoitteet:

Konsernille asetetut tavoitteet	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Konsernin vuosikate poistoista, %:a	142,8	Yli 80	yli 80	yli 80	yli 100
Konsernin omavaraisuusaste, %:a	31,9	yli 30	yli 32	yli 32	yli 32
Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/asukas	9 716	alle 11 000	alle 11000	alle 10800	alle 10800
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate	0,9	yli 0,8	yli 0,8	yli 0,8	yli 0,8

Kaupunkikonsernin tunnuslukuihin vaikuttavat kaupungin oman ja sen tytäryhtiöiden toiminnan lisäksi myös mm. kuntayhtymien toiminta jäsenkuntien omistusosuuden mukaisesti.

Tunnuslukutavoitteet asetetaan tarkoituksena varmistaa konsernin talouden tasapaino.

Tytäryhteisöille annettavat tavoitteet

Konsernille yhteisesti asetettujen tavoitteiden lisäksi asetetaan tytäryhtiöille yhtiökohtaiset tavoitteet.

Tytäryhteisöt raportoivat valtuustolle toiminnastaan ja taloudestaan vuosittain kaupungin tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Yhtiöiden toimitusjohtajat lähettävät kaupunginjohtajalle ja hallintojohtajalle toiminnan ja talouden toteutumISRaportin puolivuositin 30.6. ja 31.12. tilanteiden mukaisina. Kaupunginjohtaja ja hallintojohtaja on pidettävä tietoisena kaikista olennaisista toimintaan ja talouteen vaikuttavista asioista.

Kauhavan Jäähalli Oy

Yhtiölle mahdollistetaan rahoituksellisesti 30.000 euroa vaje, joka katetaan kaupungin lyhytaikaisella kassalainalla. Rahoitusvaje johtuu joukkueiden vähenemisestä, mikä pienentää merkittävästi yhtiön tulorahoitustasoa ja energia hinnan merkittävästä noususta.

Rakennuksen omistusvaihtoehdot ja toiminnan järjestämisvaihtoehdot selvitetään vuoden 2026 aikana.

Kaupunki omistaa 96,4 prosenttia yhtiön osakkeista.

Kauhavan Jäähalli Oy ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Taloudellinen tulos	Vähintään nollatulos

Tavoite	Toimenpide/mittari
Käyttötuntihinta	Hyväksytään energian korkeaan hintaan perustuen hoitokustannukset alittava tuntihinta vuodelle 2026.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön vakavaraisuus vahvistuu	Omavaraisuusaste vähintään 22 %.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön maksuvalmius on hyvä	Quick ratio – tunnusluvun arvo vähintään 0,3.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Käyttötunnit: vähintään 1100 tuntia	

Kauhavan Vesi Oy

Kauhavan Vesi Oy tuottaa talous- ja jätevesihuoltoa Kauhavan kaupungin asukkaille ja alueen teollisuudelle. Yhtiö tarjoaa alueelle korkealaatuista ja varmaa palvelutasoa. Toimintaa ohjaavat asiakaslähtöisyys, suunnitelmallisuus ja kestävä kehitys.

Toimintaympäristön ja toimialan muutokset ajavat yhtiötä kehittämään ja tehostamaan toimintaansa jatkuvasti. Viime vuosina on yhtiö erityisesti panostanut toimintavarmuuteen ja tätä työtä jatketaan edelleen.

Tulevan vuoden merkittävimmät investoinnit liittyvät talousvesihuollon toimintavarmuuden kehittämiseen ja verkostojen saneeraukseen. Investointien rahoittamiseen tarvitaan todennäköisesti kaupungin takaama, noin 2,0 miljoonan euron laina.

Yhtiön strategia päivitetään uuden kaupunkistrategian valmistuttua.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Taloudellinen tulos	Voitollinen. Tuottotavoite: 5 % sijoitetulle pääomalle. Yhtiö maksaa osinkoa 6 % sijoitetulle pääomalle.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön vakavaraisuus	Omavaraisuusaste yli 20 %.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin	Rahoitustulos kattaa lainanhoitokulut

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön maksuvalmius on hyvä	Quick ratio–tunnusluvun arvo on vähintään 1,0.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Investoinnit	Tavanomaiset, vuotuiset investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella. Merkittävät toiminnan laajennus-, laitos- yms. investoinnit voidaan rahoittaa lainalla. Kaupunki ei osallistu yhtiön investointien rahoittamiseen.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Toimintavarmuus	Yksittäisen vedenjakelukatkoksen enimmäispituus 12 tuntia.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Veden laatu	Talousvesi täyttää talousvesiasetuksen (461/2000) mukaiset terveysperusteiset sekä laatusuosituksien mukaiset laatuvaatimukset.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Jätevedenpuhdistamojen toiminta	Puhdistettu jätevesi täyttää viranomaisten ja lupaehtojen vaatimukset.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Vuotovesien määrää pyritään vähentämään	Jätevesiverkostoja saneerataan Kauhavan ja Voltin puhdistamojen käsittelypiirissä olevien verkostojen osalta vuotovesimäärän pienentämiseksi. Mittari vuotovesikerroin, tavoitearvo 2.

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy vastaa konsernin vuokra-asuntokannasta.

Yhtiön haasteena on vastata asuntokannan modernisointitarpeeseen. Järkevintä on purkaa vanhentunutta asuntokantaa ja uudistaa sitä hankkimalla huoneistoja markkinaehtoisista kohteista. Kaupunki ja yhtiö käyvät vuosittain yhdessä läpi kaupunkistrategiaan kirjatut vuokra-asuntoyhtiöön liittyvät tavoitteet.

Yhtiön taloudellinen kantokyky asuntojen purkamiseen ja uudiskohteiden hankkimiseen edellyttää kaupungilta yhtiön pääomittamista lähivuosina.

Yhtiölle asetetut tavoitteet koskevat myös Kauhavan Vuokra-asunnot Oy:n tytäryhtiötä As Oy Kauhavan Jokihovi, ja As Oy Kauhavan Jokiniityntie 23.

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy ostaa taloushallintopalvelut kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tilikauden tulos	Voitollinen. Yhtiöllä ei ole lakisääteistä velvollisuutta maksaa osinkoa kaupungille. Mahdolliset tuotot käytetään asuntokannan modernisointiin.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön vakavaraisuus paranee	Omavaraisuusaste yli 12 %.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiöiden maksuvalmius on hyvä	Quick ratio – tunnusluvun tavoitearvo vähintään 0,2.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin	Rahoitustulos kattaa lainanhoitokulut.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Vieraan pääoman määrä	Enintään 500 euroa / vuokrattu m ² .

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tilojen käyttöaste	Käyttöaste yli 90 %.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiö tarjoaa asumispalveluita työperäisille maahanmuuttajille.	

Tavoite	Toimenpide/mittari
Asukkailla on viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö	Asukastyytyväisyys. Asuntokannan modernisointi

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiö edistää asuntotuotantoa hankkimalla asuntoja alkavista kohteista	Yhtiö voi ostaa enintään 40 prosenttia alkavien markkinaehtoisten kohteiden asunnoista.

Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy

Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy on kaupungin alueen kattava yritystiloja hallinnoiva ja rakennuttava yhtiö. Yhtiö toteuttaa kaupungin omistajaohjauksen mukaiset kohteet

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Taloudellinen tulos	Voitollinen. Yhtiöllä ei ole osingonmaksuvelvollisuutta kaupungille.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön vakavaraisuus paranee	Omavaraisuusaste pidetään vähintään vuoden 2025 lopun tasolla (yhtiölle hyväksytään tavanomaista alhaisempi omavaraisuusaste, koska se toteuttaa kaupungin edellyttämiä yritystilasopimuksia ilman kaupungin rahoitusosuutta). Nettovelkaantuneisuusaste pienenee nykyisten vastuiden osalta.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön maksuvalmius on hyvä	Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 0,3.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin	Rahoitustulos kattaa lainanhoitokulut

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tilat ovat vuokrattuina / käytössä mahdollisimman täysimääräisesti	Käyttöaste vähintään 90 % mahdollisesta maksimivuokratuotosta.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Omistuksen siirto yrittäjälle / sijoittajalle on mahdollista	

Tavoite	Toimenpide/mittari
Kehittää vapaana olevia toimitiloja uusille yrittäjille	

Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy

Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy hallinnoi sosiaali- ja terveystalouksien käyttöön rakennettua hyvinvointikeskus-rakennusta. Yhtiön omistamat tilat on vuokrattu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

Yhtiöllä on valmiudet vastata E-P:n hyvinvointialueen muuttuviin tilatarpeisiin.

Yhtiö voi myydä osan omistamastaan tontista hyvinvointialueen toimitilarampeille.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Taloudellinen tulos	Voitollinen Yhtiöllä ei ole osingonmaksuvelvollisuutta kaupungille.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön vakavaraisuus paranee	Omavaraisuusaste paranee vuosittain. Nettovelkaantuneisuusaste pienenee.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön maksuvalmius on hyvä	Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 0,3.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin	Rahoitustulos kattaa lainanhoitokulut

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tilat ovat vuokrattuina täysimääräisesti	

Tavoite	Toimenpide/mittari
Omistuksen siirto yrittäjälle / sijoittajalle on mahdollista	

Tavoite	Toimenpide/mittari
Aktiivinen yhteydenpito ja yhteistyö Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa	

Kiinteistö Oy Säästökeskus

Kaupunki omistaa yhtiön osakekannasta 100 prosenttia.

Yhtiön omistama tontti myydään ja yhtiö sulautetaan kaupungin toiseen tytäryhtiöön. Yhtiön toiminta päättyy vuonna 2026.

Suomen Yrittäjäopisto Oy

Suomen Yrittäjäopisto on valtakunnallisesti toimiva ammatillinen aikuiskouluttaja, yrittäjyyden kulttuurin edistäjä ja aktiivinen toimija. Yrittäjäopisto tuottaa työelämätarpeisiin vastaavaa koulutusta, jolla vahvistetaan kestävää osaamista. Yhtiön valtakunnallinen toiminta tukee alueellista ja omistajakuntien kehittämistyötä. Toiminnan vaikuttavuuden ja jatkuvuuden varmistaminen on Yrittäjäopiston strategian keskiössä. SYO toimii esimerkiksi hyvän työyhteisön rakentamisessa.

Ammatillisen koulutuksen toimintaympäristö on voimakkaassa muutoksessa. Ammatilliseen aikuiskoulutukseen on kohdistettu merkittäviä rahoitusleikkauksia, jotka ovat heikentäneet koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä. Lisäksi OKM on toteuttamassa toiminnanohjauksen kokeilun, jonka tavoitteena on selvittää, miten kokeilulla voitaisiin vahvistaa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta.

Kauhavan kaupunki omistaa Suomen Yrittäjäopisto Oy:stä 75 prosenttia.

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Taloudellinen tulos	Voitollinen

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön vakavaraisuus	Omavaraisuusaste yli 50 %.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön maksuvalmius on hyvä	Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 1,5

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Suomen Yrittäjäopisto on tunnettu valtakunnallinen yrittäjyyden ja työelämän kehittämisen uudistaja ja kumppani	Suurin ammatillisten yrittäjyyden tutkintojen toteuttaja Suomessa.
Aktiivinen yhteistyö Kauhavan kaupungin kanssa.	Koulutusyhteistyö. Hanketoiminta. Alueen ammatillisen koulutuksen kehittäminen
Suomen Yrittäjäopiston päätoimipaikka ja hallinto sijaitsevat Kauhavalla	
Yhteistyö työllisyyden edistämässä työllisyysalueiden kanssa.	

Kauhavan Kaukolämpö Oy

Yhtiölle on laadittu strategia vuoteen 2026.

Yhtiön vision mukaan: Kauhavan Kaukolämpö Oy on paikallinen, Suomen kannattavimpia ja energinen yhtiö. Yhtiö on arvostettu, arvokas ja luotettava kumppani energian tuottajana ja jakelijana. Yhtiö toimii edelläkävijänä tuotannon puhtaudessa, yhteistyössä, toimintamalleissa ja on yhteistyökumppanina haluttu.

Yhtiön strategiset päämäärät:

- Yhtiön kilpailukyvyyn ja aseman parantaminen.
- Toimintavarmuus, verkostojen kunto ja hyötysuhde ovat korkeita.
- Yhtiöllä on palveluja.
- Yhtiö on energiatehokkuuden edelläkävijä.
- Talouden tunnusluvut ovat merkittävästi ja mitattavasti parantuneet vuoteen 2026 mennessä.
- Yhtiö on houkutteleva työnantaja.
- Yhtiöllä on tuloksiin tähtäävä toimintakulttuuri.
- Kauhavan Kaukolämpö Oy:n yrityskuva on hyvä.
- Kauhavan Kaukolämpö Oy on innovatiivinen edelläkävijä, aktiivinen ja luotettava yhteistyökumppani.

Ylihärman kiinteän polttoaineen laitoksen laajennus toteutetaan vuonna 2026. Hankkeen kustannusarvio on 5,3 miljoonaa euroa. Lisäksi vireillä on verkoston laajentamishanke, jonka kustannukset ovat noin miljoona euroa.

Yhtiön investointien arvioidaan olevan noin 6,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2026 erääntyy kaupungin myöntämä 3,0 miljoonan euron kassalaina. Tämän sekä vuoden 2026 investointien rahoittamiseen yhtiö tulee ottamaan uutta lainaa noin 6,3 miljoonaa euroa. Yhtiö hakee kaupungilta omavelkaista takausta ao. lainaan.

Yhtiö on sertifioitu uusiutuvan energian tuottaja.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Taloudellinen tulos	Voitollinen Tuottotavoite: 5 % sijoitetulle pääomalle Yhtiö maksaa osinkoa 3 % sijoitetulle pääomalle

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön vakavaraisuus	Omavaraisuusaste: Vuoden 2027 jälkeen kasvaa vuosittain. Nettovelkaantuneisuusaste pienenee vuoden 2027 jälkeen.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön maksuvalmius on hyvä	Quick ratio – tunnusluvun arvo on 1,5 vuoteen 2027 mennessä

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin	Rahoitustulos kattaa lainanhoitokulut.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Investoinnit	Tavanomaiset, vuotuiset investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella. Merkittävät toiminnan laajennus-, laitos- yms. investoinnit voidaan rahoittaa lainalla. Kaupunki ei osallistu yhtiön investointien rahoittamiseen.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tuotanto on ympäristöystävällistä	Yhtiöllä on tarjota riittävästi omana tuotteenaan yrityksille sertifioitua kaukolämpöä.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Yhtiö tuottaa energian kilpailukykyiseen hintaan	Kaukolämmön hintatilasto (energiateollisuus): alle erillistuotannon keskihinnan.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tuotannon korkea hyötysuhde säilytetään	Lämmön talteenoton (savukaasujen ja hukkalämpöjen) osuus myynnistä 15 % vuoteen 2027 mennessä.
Tavoite	Toimenpide/mittari
Lämmönjakelun turvaaminen kaikissa olosuhteissa	Toimitusvarmuus asiakasjakelujärjestelmässä 99,9 %
Tavoite	Toimenpide/mittari
Lämmöntuotanto on tehokasta	Myytävän energian määrä/työntekijä: 14.000 MWh vuoteen 2026

Käyttötalous ja sitovat tavoitteet

Valtuusto myöntää käyttötalousosassa määrärahat ja asettaa tuloarviot toimialoille. Käyttötalousosa on valtuustoon nähden sitova toimialakohtaisten, ulkoisten määrärahojen (toimintamenojen) ja tuloarvioiden (toimintatulojen) suhteen. Toimialakohtaiset tuloarviot ja määrärahat on alla olevan lisäksi esitelty kunkin toimialan kohdalla.

Käyttötalousosassa asetetaan myös toimialakohtaiset, valtuustoon nähden sitovat strategiset tavoitteet. Kauhavan kaupungin voimassa oleva strategia hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 2023. Talousarviossa esitetyt tavoitteet pohjautuvat kaupungin strategiaan. Tavoitteiden kautta muodostuvat toimielinten vuoden 2026 toiminnan painopisteet. Kuntalain mukaan talousarviossa hyväksytyt toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat sitovia.

Käyttötalousosassa annetaan myös katsaus tehtäväalueiden toimintaan sekä toimintaympäristön muutokseen. Talousarviokirjassa esitetään informatiivisena tietona tehtäväalueiden ulkoiset ja sisäiset määrärahat ja tuloarviot.

Konsernihallinnolle myönnetään 6.162.150 euron määräraha ja asetetaan 415.000 euron tuloarvio. Konsernihallinnon talousarviolla rahoitetaan keskusvaalilautakunnan, tarkastuslautakunnan, valtuuston ja kaupunginhallituksen sekä sen alaisten toimielinten ja vaikuttamistoimielinten toiminta. Lisäksi määrärahan ja tuloarvion puitteissa järjestetään hallinto- ja toimistopalvelut, talous- ja palkkalpalvelut, henkilöstöhallinto, tietohallinto, muu yleishallinto ja viestintäpalvelut. Määrärahaan sisältyy kaupungin maksusuudet Kuntayhtymä Kypille, Seinäjoen kaupungin ympäristöterveydenhuollolle, Etelä-Pohjanmaan liitolle, Suomen Kuntaliitolle sekä KT Kunta- ja hyvinvointialueyönantajille.

Elinvoimapalvelujen toimialalle myönnetään 3.267.330 euron määräraha ja asetetaan 615.000 euron tuloarvio. Määräraha ja tuloarvio kohdistuu elinvoimapalvelujen toimialan hallintoon, kaavoitus- ja lupalautakunnan toimintaan sekä elinkeino- ja kehityspalveluihin, kotoutumisen ja työllisyyden palveluihin, maaseutupalveluihin sekä maankäyttöön eli kaavoitukseen ja mittaukseen, ympäristönsuojelun, maa-ainesten käytön ja rakennusvalvonnan lupa- ja valvontapalveluihin sekä metsätiloihin.

Sivistyspalvelujen toimialan määräraha 28.200.860 euroa ja tuloarvio 2.279.200 euroa kohdistuvat sivistyspalveluiden toimialan hallintoon, liikennepalveluihin, varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja elämänlaatupalveluihin. Elämänlaatupalveluiden alaisuudessa järjestetään musiikkiopiston opetusta sekä kirjasto-, nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja museopalveluita sekä rahoitetaan kansalaisopiston toimintaa.

Teknisten palvelujen toimiala vastaa teknisen toimialan hallinnosta, aterial- ja puhtauspalveluista, omaisuuden hallinnasta sekä yhdyskuntatekniikan palveluista. Toimialalle myönnetään 10.565.210 euron määräraha ja asetetaan 1.137.340 euron tuloarvio.

Määrärahojen ja tuloarvioiden kehitys verrattuna vuoden 2025 talousarvioon ja vuoden 2024 tilinpäätökseen esitetään sekä toimialan että tehtäväalueen tasolla.

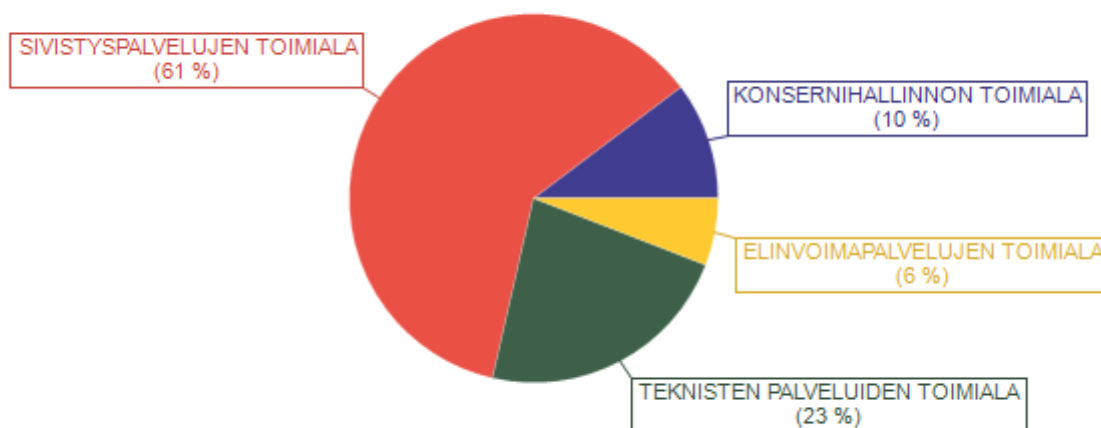
Kauhavan kaupungin vuoden 2026 budjetoidut käyttötalousmenot ovat yhteensä 48.195.550 euroa, kun ne vuonna 2025 olivat 47.004.380 euroa. Vuoden 2025 talousarvion käyttötalousmenoihin verrattuna vuoden 2026 menot ovat 1.191.170 euroa (2,5 %) korkeammat.

Käyttötaloustuloja on vuodelle 2026 budjetoitu 4.447.400 euroa. Vuoden 2025 talousarviossa käyttötaloustulojen määrä oli 5.620.430 euroa. Vuoteen 2025 verrattuna vuoden 2026 käyttötaloustulot ovat 1.173.030 euroa eli 20,9 prosenttia pienemmät. Käyttötaloustulojen vähenemistä selittää vuokra-tuottojen pieneneminen, kun neljän sote-rakennuksen sekä vesihuolto-omaisuuden vuokrat eivät sisälly vuoden 2026 talousarvioon.

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat toimialoille asetettujen strategisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että toimialan ja/tai tehtäväalueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita.

Käyttötaloulososassa esitetään toimialan tuloarvion ja määrärahan jakautuminen eri tiliryhmille. Kaupunkitason toimintatuottojen ja -kulujen tiliryhmittäinen tarkastelu tehdään tulolaskelmaosan yhteydessä.

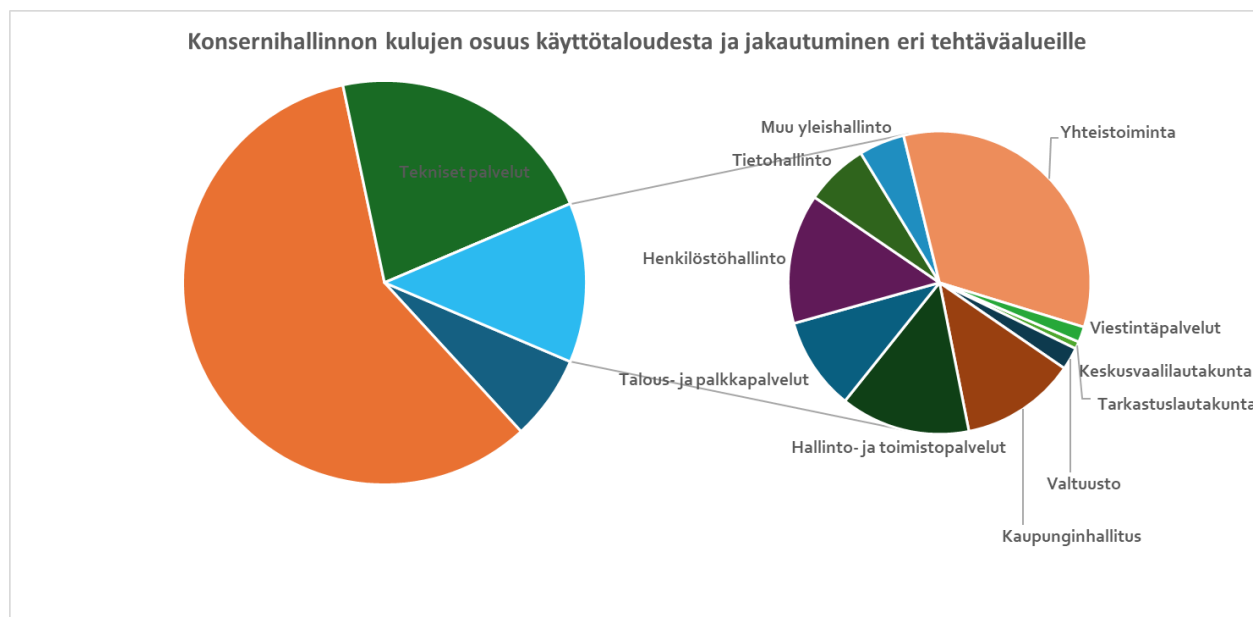
Käyttötalousmenot toimialoittain, TA 2026

KONSERNIHALLINNON TOIMIALA

Konsernihallinnon toimiala vastaa kaupungin toimielinten päätöksenteon valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä avustaa kaupunginjohtajaa kaupungin hallinnon ja taloudenhoidon johtamisessa sekä toiminnan ja talouden johtamisessa.

Konsernihallinto järjestää kaupungin toimisto-, talous-, palkka-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelut sekä muut koko kaupunkia ja konsernia palvelevat hallinnon toiminnot. Konsernihallinto vastaa vaalien järjestämisestä ja koko kaupunkia koskevasta viestinnästä.

Toimialan määräraha ja tuloarvio

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	586 677	388 500	415 000
Myyntituotot	228 388	135 000	125 000
Maksutuotot	595	0	0
Tuet ja avustukset	244 159	223 500	260 000
Muut toimintatuotot	113 535	30 000	30 000
Valmistus omaan käyttöön	5 980	16 500	3 000
TOIMINTAKULUT	-4 325 900	-5 925 750	-6 162 150
Henkilöstökulut	-1 846 339	-2 110 870	-2 097 750
Palvelujen ostot	-2 301 769	-3 373 460	-3 627 880
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 438	-39 320	-38 770
Avustukset	-56 307	-50 000	-50 000
Muut toimintakulut	-83 047	-352 100	-347 750
Toimintakate/Jäämä	-3 733 243	-5 520 750	-5 744 150

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	1 022 010	1 085 750	1 109 810
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-291 565	-289 270	-280 160
Toimintakate/Jäämä	730 445	796 480	829 650

Toimialan strategiset ja sitovat tavoitteet

Kaupungin hallinnolle ja toiminnalle asetettu yhteinen tavoite

Tavoite	Toimenpide/mittari
Toimistopalveluiden tehokas, poik- kihallinnollinen järjestäminen:	Toimistopalvelujen jatkuja kehittäminen, hallintokuntarajat ylittävän tiimimäisen toimintatavan toteuttaminen.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Digitalisaation edistäminen:	Digitiekartan toimenpiteiden toteuttaminen

Tavoite	Toimenpide/mittari
Päätöksenteko ja asioiden käsittely on oikeudenmukaista, viivytykse- töntä ja tasapuolista	Asioiden käsittelyaika: alle 3 kuukautta vireilletulosta. Toimeenpano: tiedoksianto enintään 10 päivää päätöksenteosta, toi- meenpano enintään 10 työpäivää päätöksen lainvoimaistumisesta

Kaupungin talous on tasapainossa taloussuunnitelmakaudella

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tuloslaskelma	Vähintään nollatulos

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tase	Säilyy ylijäämäisenä

Investointien määrä pidetään hallitulla tasolla.

Investoinnit toteutetaan valtuuston hyväksymän hankinta-arvon mukaisesti.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Vuosittainen investointitaso:	Nettoinvestoinnit noin 3 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Lainakanta:	Lainakanta alenee vuodesta 2026 alkaen.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Investointien toteutuneita kustan- nuksia seurataan	Seurataan reaaliaikaisesti

Tavoite	Toimenpide/mittari
---------	--------------------

Valmistuneiden hankkeiden seuranta	Valmistuneiden hankkeiden kustannuksista laaditaan selvitys, joka annetaan tiedoksi lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle.
------------------------------------	--

Jatkuvasti laadukas ja hyödyllinen arviointitoiminta (=arviointiprosessi)

Tavoite	Toimenpide/mittari
2025 talousarviokirjassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi ja raportointi	Arviointikertomus valmistuu 25.5.2026 mennessä ja voidaan käsitellä kesäkuun 2026 valtuustossa.

Tilintarkastustoiminnan ohjaaminen

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tilintarkastuspalvelua koskevan sopimuksen ehtojen toteutuminen	Sopimusehtojen toteutumisen tarkastelu Uuden sopimuksen kilpailutuksen käynnistäminen

Tavoite	Toimenpide/mittari
Vähintään 40 % tarkastuksesta vastuualaisen tarkastajan suorittamaa	Tarkastellaan vuosittain tilinpäätöstarkastuksen valmistuttua.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunnan tehtäväalueena on vaalien järjestäminen.

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	85 666	15 000	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-134 626	-157 820	0
Toimintakate/Jäämä	-48 960	-142 820	0

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-2 505	0	0
Toimintakate/Jäämä	-2 505	0	0

Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Vuonna 2026 ei toimiteta vaaleja, joten keskusvaalilautakunnalle ei myönnetä määrärahaa eikä aseteta tuloarviota.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunta on valtuuston alainen toimielin, joka huolehtii kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä, kaupungin toimintaan kohdistuvan kuntalain mukaisen tavoite-, tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusarvioinnin suorittamisesta ja sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisesta.

Lautakunnan tehtävänä on tilintarkastuksen järjestäminen sekä valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumisen arviointi.

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-44 842	-46 260	-48 250
Toimintakate/Jäämä	-44 842	-46 260	-48 250

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-4 909	-3 020	-3 380
Toimintakate/Jäämä	-4 909	-3 020	-3 380

Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin vuosittaiset painopistealueet kaupunkikonsernin kokonaisarvioinnissa tarkentuvat arviointisuunnitelmassa ja työohjelmassa. Tarkastuslautakunta voi myös erikseen päättää muiden (ad hoc) arviointien ja tarkastusten toteuttamisesta.

VALTUUSTO

Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää ylintä päätösvaltaa.

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-84 654	-129 950	-147 010
Toimintakate/Jäämä	-84 654	-129 950	-147 010

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-22 738	-13 470	-17 570
Toimintakate/Jäämä	-22 738	-13 470	-17 570

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Valtuuston määrärahassa on varauduttu valtuuston kokousten, strategia- ja talousarvioseminaarien sekä valtuuston tutustumis-/opintomatkan kustannuksiin sekä puheenjohtajiston vuosipalkkioihin.

Talousarviossa on varaus sähköiseen kokousmateriaaliin tarvittavien laitteiden leasingivuokriin ja tietoliikenneyhteyksiin.

KAUPUNGINHALLITUS

Kaupunginhallitus johtaa valtuuston alaisena kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua ja edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa laajakantoisissa ja koko kaupunki koskevissa asioissa.

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan menojen lisäksi tehtäväalueeseen on budjetoitu kaupunginhallituksen alaisten toimielinten eli konserni- ja henkilöstöjaoston, kehittämistoimikunnan sekä muiden toimikuntien ja vaikuttamistoimielinten (vammaisneuvosto, vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto ja asukasneuvostot) kulut.

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	108 138	30 000	30 000
Valmistus omaan käyttöön	5 980	16 500	3 000
TOIMINTAKULUT	-509 623	-735 020	-758 920
Toimintakate/Jäämä	-395 505	-688 520	-725 920

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-37 528	-64 710	-62 230
Toimintakate/Jäämä	-37 528	-64 710	-62 230

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Kaupunginhallituksen tehtäväalueen määrärahaan on kaupunginhallituksen ja sen alaisten toimielinten, kaupunginjohtajan ja vaikuttamistoimielinten kustannusten lisäksi budjetoitu 32.000 euroa suhdetoimintaan ja edustukseen, 150.000 euroa strategisten hankkeiden toteuttamiseen, 50.000 euroa kylätoiminnan avustuksiin sekä 10.000 euroa sisäisen tarkastuksen toteuttamiseen.

HALLINTO- JA TOIMISTOPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	3 725	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-791 778	-908 340	-854 440
Toimintakate/Jäämä	-788 054	-908 340	-854 440

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	683 980	688 120	619 860
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-149 024	-140 150	-124 580
Toimintakate/Jäämä	534 956	547 970	495 280

Hallinto- ja toimistopalveluiden määrärahaan on budjetoitu 50 prosenttia hallintojohtajan kustannuksista, konsernihallinnon toimistohenkilöstön (asianhallintasihteerin, hallintosihteerien, toimistosihteerien, palveluneuvojan, yrityspalvelusihteerin sekä koulusihteerien) palkka- ja muut ao. toimintaan liittyvät kustannukset.

Toimistohenkilöstön kustannukset kohdistetaan sisäisenä menona sille toiminnolle, jolle ao. henkilön työpanos kohdistuu. Palkkakustannukseen lisätään yleiskustannuslisä, joka kattaa mm. henkilöstön koulutuskustannukset sekä työterveyshuollon.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Toimistohenkilöstön tehtävät kehittyvät digitalisaation ja tekoälyn käytön yleistymisen myötä vähemmän rutiineja sisältäväksi. Henkilöstön osaaminen varmistetaan tarvittavalla täydennyskoulutuksella.

Käytettävissä olevien ohjelmistojen hyödyntämistä laajennetaan vuosittain. Asioinnissa siirrytään entistä enemmän sähköisiin palveluihin, kuten lomakkeisiin. Prosesseja automatisoidaan ja varmistetaan siten asioiden joustava ja viivytyksetön käsittely. Kaupungille hankitaan sähköinen arkisto ja analoginen arkisto keskitetään Kauhavalle ja Ylihärmään.

TALOUS- JA PALKKAPALVELUT

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	141 831	120 000	125 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-554 453	-565 060	-611 560
Toimintakate/Jäämä	-412 622	-445 060	-486 560

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	16 284	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-59 682	-47 860	-52 630
Toimintakate/Jäämä	-43 398	-47 860	-52 630

Talous- ja palkkapalvelut vastaavat kaupungin ja kaupungin kuuden tytäryhtiön talous- ja palkkahallinnosta.

Tehtäväalueen kuluihin sisältyvät taloussihteerin, kahden kirjanpitäjän ja kahden palkka-asiantuntijan sekä osittain yhden toimistosihteerin ja hallintojohtajan palkkakulut. Merkittävä kuluerä on ohjelmistojen ylläpitomaksut, jotka nousevat vuosittain hinnantarkistusten ja uusien ohjelmisto-ominaisuuksien käyttöönoton myötä.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Talous- ja palkkapalvelujen järjestelmiin hankitaan vuosittain tulevat uudet ohjelmistoversiot, jotta viranomaismääräysten mukaiset edellytykset pystytään täyttämään. Uusia ominaisuuksia otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan, esimerkiksi työsopimuksissa siirrytään sähköisiin allekirjoituksiin uuden ohjelmistoversion hankkimisen jälkeen.

Henkilöstön osaaminen varmistetaan tarvittavalla täydennyskoulutuksella.

Vuonna 2026 tarkastellaan myytävien taloushallintopalvelujen ohjelmiston uusimista asiakkaiden tarpeet huomioiden. Kaupungin taloushallinto-ohjelmiston mahdollista vaihtamista taloussuunnittelukaudella selvitetään. Talousdokumenttien automatisointia ja talousseurannan kehittämistä jatketaan hankkimalla järjestelmään rahotuslaskelma- ja investointien budjetointi- ja seuranta -ominaisuudet.

HENKILÖSTÖHALLINTO

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	144 964	223 500	260 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-630 071	-775 270	-854 200
Toimintakate/Jäämä	-485 107	-551 770	-594 200

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-6 892	-10 040	-11 220
Toimintakate/Jäämä	-6 892	-10 040	-11 220

Tehtäväalueelle on budjetoitu henkilöstöpäällikön, työsuojelupäällikön ja henkilöstön edustajien kulut. Kaupunki ostaa työterveyshuollon palvelut Härmämedi Oy:ltä, ja työterveyshuollon kulut sisältyvät tehtäväalueelle, samoin kuin työterveyshuollon kustannuksiin saatava Kela-korvaus.

Henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseksi on talousarviossa varattu 100 euroa vakituista / pitkäaikaista työntekijää kohden käytettäväksi e-passilla liikunta-, kulttuuri ja hyvinvointipalveluihin. Työyksiköiden järjestämään tyky-toimintaan (puoli työpäivää vuosittain) on budjetoitu 29 euroa / työntekijä. Lisäksi talousarviossa on varaus henkilökunnan pikkujouluruokailuun.

Kaupungin ylijäämäisistä tuloksista siirretään kaksi (2) prosenttia henkilökuntarahastoon, jonka enimmäispääoma on 200.000 euroa. Vuonna 2026 henkilökuntarahastoa voidaan käyttää enintään 60.000 euroa työsuojelu- ja yhteistyötoimikunnan päättämiin kohteisiin. Henkilökuntarahaston käyttöä vastaava määrä puretaan tuloslaskelman erässä rahastojen vähennys, jolloin rahaston käytöllä ei ole tulosvaikutusta.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Kauhavan kaupungin henkilöstölle tehdään työhyvinvointikysely joka toinen vuosi Kevan toimesta. Marraskuussa 2025 tehdyn kyselyn tulokset hyödynnetään ja laaditaan suunnitelma työhyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi toimialojen yksiköissä. Kyselyn tavoitteena on nostaa esille kehittämiskohteita, tehdä toimintasuunnitelma esille nousseiden asioiden kehittämiseksi yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Työkyvyn tuen toimintamalleja vahvistetaan yhteistyössä työterveyshuollon ja KEVA:n kanssa. Vuoden 2026 painopisteenä on nykyistä ennakoivampi ote ja varhaisen tuen keinot, jolla halutaan varmistaa henkilöstön työkyky ja työhyvinvointi. Käytännössä vastuu on kaikilla osapuolilla, niin henkilöstöllä, esihenkilöillä sekä työterveyshuollolla. Yksilöllisiä ratkaisuvaihtoehtoja mietitään tapauskohtaisesti yhteistyössä työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon toimesta.

Esihenkilöille järjestetään koulutusta, valmennusta ja tukea esihenkilötyöhön ja johtamisen kokonaisuuteen liittyen. Lisäksi koko henkilöstölle avautuu mahdollisuus hankkia omassa työssä tarvittavaa lisäkoulutusta Eduhouse etäkoulutuspalvelun kautta.

TIETOHALLINTO

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-320 416	-397 630	-417 020
Toimintakate/Jäämä	-320 416	-397 630	-417 020

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	321 747	397 630	447 290
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-3 614	-4 590	-1 900
Toimintakate/Jäämä	318 133	393 040	445 390

Kauhavan kaupunki ostaa ICT-palvelut Järvinet Oy:ltä, jonka osakas kaupunki on. Tehtäväalueen määräraha käytetään Järvinetin palveluihin, eri ohjelmistojen ylläpitomaksuihin, hallinnon tietoteknisten laitteiden leasing-vuokriin, tietoliikenneyhteyksiin ja tietoverkkokustannuksiin. Määrärahaan sisältyy myös tietohallintokoordinaattorin kulut.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Digitalisaatiota edistetään kaupunginhallituksen joulukuussa 2024 hyväksymän digitiekartan mukaisesti. Suunnitelman etenemistä tarkastellaan säännöllisesti ns. digitiimin johdolla. Digitiekarttaa päivitetään vastaamaan koko ajan etenevää kehitystä.

Kehityksessä mukana pysyminen ja palveluiden kehittäminen vaatii sekä henkilöstön osaamisen että ohjelmistojen pitämistä ajan tasalla. Uusien ohjelmistojen ja nykyisten ohjelmistojen uusien versioiden käyttöönottoon tulee varata vuosittain tarvittavat määrärahat.

Suunnittelukaudella tullaan ottamaan käyttöön kuntalaisten asiointiin uusia sähköisiä lomakkeita ja sähköisiä prosesseja. Digitaalisen tiedoksiannon ensisijaisuus otetaan käyttöön päätösten tiedoksiannossa vuonna 2026. Suunnittelukaudella kehitetään sähköistä arkistointia ja hankintaa kaupungille kaikkien järjestelmien hyödynnettävissä oleva sähköinen arkisto.

Tietoturvallisuus- ja tietosuojaaosaamisen omaan osaamiseen (Järvinet Oy:n lisäksi) panostetaan mm. kuulumalla näitä koskeviin valtakunnallisiin verkostoihin. Ohjeistukset tullaan pitämään ajan tasalla.

MUU YLEISHALLINTO

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	359	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-244 920	-290 900	-300 900
Toimintakate/Jäämä	-244 562	-290 900	-300 900

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	0	0	0
Toimintakate/Jäämä	0	0	0

Muun yleishallinnon tehtäväalueelle on budjetoitu mm. kaupungilta perittävät verotuskustannukset, vakuutusmeklarin palkkio sekä vastuuvakuutuksien maksut. Määrärahalla katetaan pieneläinten talteenoton kustannukset ja eduhouse-koulutuspalvelun kustannus. Asiantuntijapalkkioiden hankkimiseen on varattu 25.000 euroa.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Tehtäväalueelle ei ole tulossa merkittäviä muutoksia taloussuunnitelmakaudella.

YHTEISTOIMINTA

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	101 995	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-1 010 517	-1 919 500	-2 068 250
Toimintakate/Jäämä	-908 522	-1 919 500	-2 068 250

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-4 674	-5 430	-6 650
Toimintakate/Jäämä	-4 674	-5 430	-6 650

Yhteistoiminnan tehtäväalueelle on budjetoitu Kauhavan kaupungin maksuosuudet Etelä-Pohjanmaan liitolle (219.080 €), Kuntayhtymä Kympilille (1.168.250 €) ja Seinäjoen kaupungin ympäristöterveydenhuollolle (550.000 €).

Näiden lisäksi tehtäväalueelle kohdistuvat maksuosuudet Suomen Kuntaliitolle ja Kunta- ja hyvinvointialue-työnantajat KT:lle.

Lisäksi tehtäväalueelta maksetaan kaupungille tulevat musiikin käyttöluva- ja tekijänoikeusmaksut, kopiointilupa- maksut sekä eri yhteisöjen, kuten Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistyksen, Etelä-Pohjanmaan Kauppaka- marin, Merenkurkun neuvoston, Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:n ja Lapuanjokirahaston jäsenmaksut.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Tehtäväalueelle ei ole tulossa merkittäviä muutoksia taloussuunnitelmakaudella.

VIESTINTÄPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	0	0	-101 600
Toimintakate/Jäämä	0	0	-101 600

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	42 660
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	0	0	0
Toimintakate/Jäämä	0	0	42 660

Viestintäpalveluihin kohdistuu viestintä- ja markkinointikoordinaattorin kulut, kaupungin kotisivujen ylläpito- maksut sekä kuntalaisviestintään käytettävät ilmoituskulut.

Viestinnän osa-alueita ovat asukasviestintä, yritysviestintä, markkinointi- ja brändiviestintä, asioiden valmistelu- ja päätöksentekoviestintä, talousviestintä, työyhteisö- ja rekrytointiviestintä sekä asiakaspalvelu- ja mediavies- tintä.

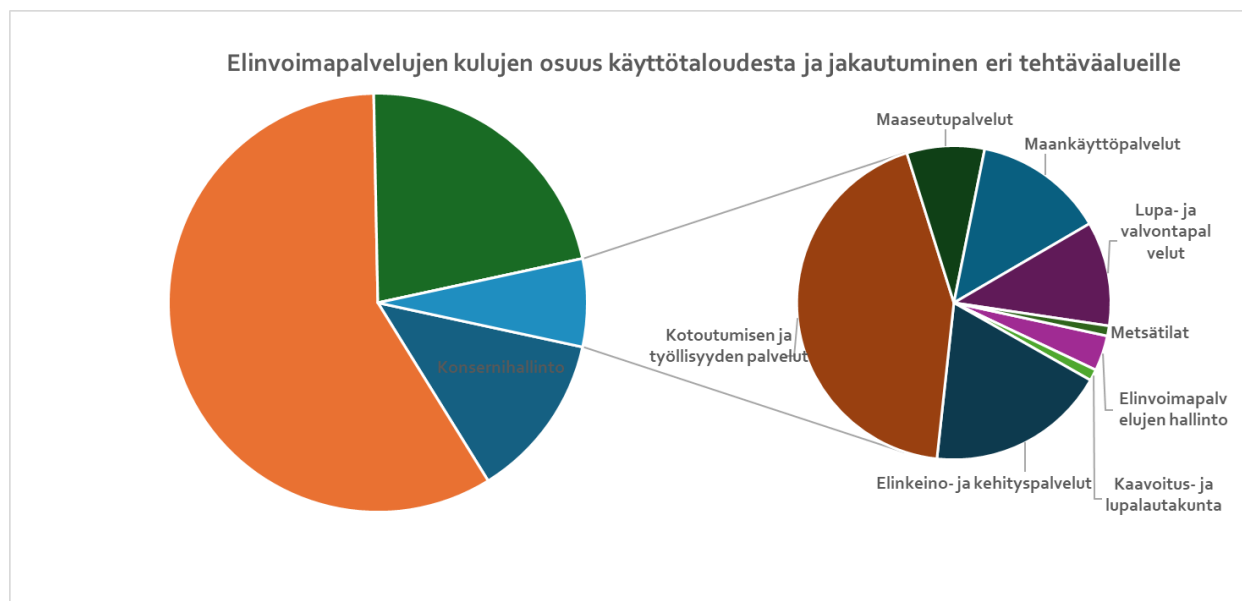
Kaupungin viestintäkanavia ovat verkkosivut (kauhava.fi, visitkauhava.fi ja investkauhava.fi), uutiskirjeet, sosiaa- linen media (Facebook, Instagram, LinkedIn ja YouTube), henkilöstön ja luottamushenkilöiden intrat, paikallisleh- det sekä erilaiset tapahtumat ja messut.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Kaupungin viestintää kehitetään tavoitteena oikea-aikainen ja säännöllinen palveluviestintä asukkaille, henkilös- tölle, luottamushenkilöille sekä yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille.

Viestinnän kehittämisen ytimessä on johdonmukainen viestintälinja, joka vahvistaa vuorovaikutusta ja osalli- suutta. Pääpaino on selkeässä, saavutettavassa ja monikanavaisessa viestinnässä.

ELINVOIMAPALVELUJEN TOIMIALA

Toimialan määräraha ja tuloarvio

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	2 033 401	749 940	615 860
Myyntituotot	714 101	191 500	203 000
Maksutuotot	121 429	123 500	113 500
Tuet ja avustukset	1 145 938	386 940	250 560
Muut toimintatuotot	51 932	48 000	48 800
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-3 337 955	-3 195 080	-3 267 330
Henkilöstökulut	-1 264 875	-1 272 290	-1 209 570
Palvelujen ostot	-1 750 394	-1 783 490	-1 920 380
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-140 608	-112 050	-104 300
Avustukset	-18 150	-500	-2 000
Muut toimintakulut	-163 928	-26 750	-31 080
Toimintakate/Jäämä	-1 304 554	-2 445 140	-2 651 470

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	12 631	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-355 858	-407 920	-409 850
Toimintakate/Jäämä	-343 227	-407 920	-409 850

Toimialan strategiset ja sitovat tavoitteet

Monipuolinen yrittäjyys vetovoiman veturina

Tavoite	Toimenpide/mittari
Omistajanvaihdosten edistäminen.	Yli 60 -vuotiaiden yrittäjien kontaktointi.

Ennakoiva maanhankinta ja mahdollistava kaavoitus

Tavoite	Toimenpide/mittari
Teollisuus- ja liiketonttien tarjonnan lisääminen	Passin-Tornimäen liike- ja teollisuusalueen laajennus.

Viestinnän ja rohkean markkinoinnin avulla kaupungin tunnettavuuden ja houkuttelevuuden lisääminen.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Markkinointikampanja maan sisäisen muuttoliikkeen edistämiseksi.	Paluumuuttajakampanjan jatkaminen ja Tarjoa tontista kampanjan toteutus.

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Työmarkkinatuen kuntaosuus (1.080.000 euroa) on Elinvoimapalveluiden suurin yksittäinen menoerä. Vuoden 2025 alusta alkaen työmarkkinatuen lisäksi kunnat ovat rahoittaneet osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta ja työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä.

Talousarvion laadintahetken tilanteessa vuoden 2025 osalta voidaan arvioida, että työllisyyden hoidon kustannukset kunnissa ovat lainsäädännön muutoksen jälkeen noin 2,2–2,5-kertaistuneet verrattuna aikaisempaan. Tämän johdosta tähän määrärahaan kohdistuu merkittävä menolisäys (+182.030) €.

Toinen merkittävä talousarvioon vaikuttava seikka on kotouttamiskorvauksiin todennäköisesti tuleva leikkaus, mikä vaikuttaa toimialan tuloihin.

ELINVOIMAPALVELUJEN HALLINTO

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-139 346	-151 760	-119 450
Toimintakate/Jäämä	-139 346	-151 760	-119 450

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-104 856	-55 550	-26 530
Toimintakate/Jäämä	-104 856	-55 550	-26 530

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- elinkeinoasioiden ja maaseutuelinkeinojen neuvottelukunnan kulut,
- elinvoimapalveluiden yleiset hallintokulut,
- kehitysohjaajan viran hoitamisesta aiheutuvat hallinnolliset menot.

Kesäkuun 2025 alusta alkaen tuli voimaan hallinto- ja organisaatiouudistus, jonka myös muodostui uusi Elinvoimapalvelut-toimiala entisen Kehityskeskukseen ja maankäytön (ml. rakennus- ja ympäristöluvut) toiminnoista.

Hallintosäännön mukaan Elinvoimapalvelut-toimialan tehtävänä on vastata kaupungin kasvuun ja kehittymiseen tähtäävistä toiminnoista sekä toimintaedellytysten luomisesta vetovoimaisen kaupungin kasvulle, kaupunkiympäristön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle.

Elinvoimapalvelut vahvistaa kaupunkia kilpailukykyisenä ja houkuttelevana toimintaympäristönä yrityksille, johtaa kaupunkikonsernin yrityspalveluita, johtaa kaupungin ulkoista markkinointia ja strategista viestintää sekä matkailijoille suunnattuja palveluja, edistää osaavan työvoiman saatavuutta ja johtaa kaupungin työllisyyden ja kotoutumisen edistämisen toimintoja, edistää kaupungin vetovoimaisuutta ja vastaa suurtaapahtumayhteistyöstä, vastaa maaseutuelinkeinoviranomaistehtävistä, vastaa kaupungin maankäytön suunnittelusta ja liikenteen suunnittelusta, kaavoitustoimesta, riittävästä tonttimaanvarannosta, kaupungin maaomaisuuden hallinnasta.

Lisäksi elinvoimapalvelut vastaa ympäristöön ja rakentamiseen liittyvistä viranomaispalveluista, ympäristönsuojelusta ja paikkatiedosta. Elinvoimapalvelut toimii kaupunginhallituksen sekä kaavoitus- ja lupalautakunnan tehtäväalueilla.

Elinvoimapalvelut-toimiala vastaa

- yrityspalveluista,
- yritysten toimitila-asioiden edistämisestä,
- omakoti- ja yritystonttien myynnistä ja markkinoinnista,
- hanketoiminnasta,
- kaupunkimarkkinoinnista (VisitKauhava, InvestKauhava ja imagomarkkinointi),
- matkailun kehittämisestä ja tapahtumayhteistyöstä,
- työllisyyden hoidosta (Työpaja Junkki),
- kotoutumisen edistämisestä ja maahanmuuton koordinaatiosta,
- maaseutuhallinnon viranomaisista (Kauhava, Evijärvi ja Lappajärvi),
- kaupungin maankäytön suunnittelusta ja kaavoitustoimesta,
- kaupungin maaomaisuuden hallinnasta,
- ympäristöön ja rakentamiseen liittyvistä viranomaispalveluista,
- ympäristönsuojelusta ja
- paikkatiedosta.

Toiminnan tähtäin on tulevaisuudessa. Käytännössä muutos tarkoittaa, että esimerkiksi yritysasiakasta voidaan palvella samalta toimialalta maanhankinnassa, kaavoituksessa, tontti-, toimitila- ja lupa-asioissa sekä yritysneuvonnassa. Tämä lisää kaupungin yritysystävällisyyttä entisestään.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Tuoreita toimintaa vaikuttavia muutoksia ovat edelleen TE 2025 ja kotolain uudistukset, joissa toiminnan vakiinnuttamis- ja kehitysvaiheet ovat käynnissä.

Kuntayhtymä Kymppi aloitti työvoimaviranomaisena vuoden 2025 alusta. Ensimmäinen vuosi on sujunut hyvin.

KAAVOITUS- JA LUPALAUTAKUNTA

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	0	0	-38 310
Toimintakate/Jäämä	0	0	-38 310

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	0	0	-5 620
Toimintakate/Jäämä	0	0	-5 620

Kaavoitus- ja lupalautakunnan määrärahaan on budjetoitu lautakunnan kokouskustannukset .

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Kaavoitus- ja lupalautakunta on 1.6.2025 voimaan tulleen hallintosäännön mukainen uusi lautakunta.

ELINKEINO- JA KEHITYSPALVELUT

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	112 707	62 440	103 560
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-631 627	-578 360	-604 840
Toimintakate/Jäämä	-518 920	-515 920	-501 280

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-98 134	-122 120	-124 160
Toimintakate/Jäämä	-98 134	-122 120	-124 160

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- yrityksille suunnatut yritys- ja koulutuspalvelut sekä
- hanketoiminnan, markkinointiviestinnän (Visitkauhava, Investkauhava & tonttimarkkinointi), matkailun ja tapahtumayhteistyön kustannukset.

Yritysten palveluissa Kehitysjohtajan ohella kauhavalaisia yrityksiä palvelee kattava yhteistyöverkosto. Elinkeinopalvelut on järjestetty Kauhavalla siten, että yrityksiä voidaan tukea niiden koko elinkaaren ajan toimitila- ja tonttiasioissa, yritystoiminnan aloittamisessa, kehittämis- ja investointihankkeiden suunnittelussa ja uusien työpaikkojen luomisessa yhdeltä luukulta yhteistyössä Suomen Yrittäjäopiston ja muiden alueellisten kehittäjä- ja viranomaisorganisaatioiden kanssa.

Vuoden 2026 osalta aloittavan yrittäjän neuvontaa tarjoavan Uusyrityskeskus Neuvoa-Antavan vastaanotot Kauhavalla jatkuvat. Yrityksille tarjottavia palveluja lisää elinkeinopalveluiden kanssa kiinteässä yhteistyössä toimiva SeAMKin aluekehittäjä, joka tarjoaa alueen yrityksille esimerkiksi SeAMKin tutkimus-, tuotekehitys ja opinnäytetyö-palveluita.

Yritysten sijoittumismahdollisuuksia edistetään teollisuus- ja liiketonttien markkinoinnilla ja vapaiden toimitilojen markkinointia Investkauhava.fi-kokonaisuudella. Koulutus- ja infotapahtumien järjestämistä yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa aloittaville ja toimintaansa kehittäville yrityksille eri teemoista jatketaan. Kahden kuukauden välein elinkeinopalvelut lähettää yrityksille uutiskirjeen ajankohtaisista teemoista ja esittelee ajankohtaisen yrityksen.

Kaupungin ja yritysten välinen yhteistyö on tärkeää. Vuoden 2026 osalta jatketaan säännöllistä yhteydenpitoa alueen yritysten, yrittäjäjärjestöjen ja elinkeinoelämän muiden toimijoiden kanssa. Kauhava on palkittu vuosina 2022, 2023 ja 2025 Etelä-Pohjanmaan Yrittäjäystävällisimpänä kuntana sekä vuonna 2024 Kauhava sijoittui toiseksi. Kahden vuoden välein toteutettavassa Suomen Yrittäjien valtakunnallisessa Kuntabarometri 2024 -kyselyssä keskikokoisten kuntien sarjassa Kauhava sijoittui hienosti neljänneksi. Kuntabarometri -kyselyllä kartoitetaan joka toinen vuosi kuntien ja yrittäjien yhteistyötä sekä elinkeinopolitiikan tilaa valtakunnallisesti, alueellisesti ja kuntakohtaisesti.

Samaa palvelutasoa noudatetaan myös vuonna 2026. Erityisenä painopisteenä tulee olemaan omistajanvaihdosten edistäminen, johon liittyen kaupunki pyrkii kontaktoimaan kaikki yli 60-vuotiaat yrittäjät.

Hanketoiminnalla rahoitetaan eri toimijoiden hankkeita sekä maakunnallisina ja seutukunnallisina yhteishankkeina että ainoastaan Kauhavan alueella toteutettavina hankkeina.

Kolmannen sektorin kanssa tehtävä hankeyhteistyö merkittävässä roolissa kaupungin kehittämisessä. Hankkeita toteuttavat valtakunnalliset, maakunnalliset, seutukunnalliset ja paikalliset toimijat, kuten oppilaitokset, kyläseurat ja erilaiset yhdistykset.

Hankkeet jakaantuvat yleishyödyllisiin investointihankkeisiin ja kehittämissankkeisiin. Kauhavalla on toteutettu viime vuosina erityisesti suuria yleishyödyllisiä investointihankkeita. Yleishyödylliset investoinnit ovat esimerkiksi rakentamista tai korjaamista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista. Esimerkteinä mainittakoon viimeaikaisista hankkeista esimerkiksi LC Alahärmän padelkenttä-hanke, kauhavalalaisten LC-klubien skeittiparkki-hanke, Pesisjunkkarien Hakolan pesiskenttä-hanke ja tulossa oleva, juuri aloitettu Kauhavan Tennisseura Ry:n Urheilupuiston tenniskenttä-hanke. Hyviä esimerkkejä löytyy myös laajakaistarakentamisesta.

Kaupunki on hakenut hankkeita itse, tukenut aktiivisesti 3. sektorin hakuja ja myöntänyt niihin tarvittavan kuntarahoituksen. Tiukan kuntatalouden aikana hanketoiminnan ja yritystukien kautta on mahdollista saada merkittävä lisäresurssi kaupungin alueella olevan yritystoiminnan kehittämiseen ja tukemiseen sekä mm. kaupungin asumisviihtyvyyden ja palvelujen parantamiseen.

Omana hankkeena Elinvoimapalveluissa on vuonna 2026 käynnissä vielä alkuvuodesta Kauhava Clean Energy-hanke (kuntarahoitusosuus 1250 eur/ 2026). Yhteistyökumppaneiden kautta käynnissä on myös vastuullisuus-hanke ja hanke, joka tukee yrityksiä erityisesti yritystoiminnan alkuvaiheessa. Uusi hanke on haettuna puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden kehittämiseen. Hankkeen päätavoitteena on vahvistaa Härmänmaan sopimusvalmistusverkoston kilpailukykyä ja kykyä toimittaa osia ja kokonaisuuksia puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden toimitusketjuihin (kuntarahoitusosuus 9130 eur/ 2026). Näiden lisäksi tullaan hakemaan uusia hankkeita, mikäli tarpeita on. Myös laajakaistarakentamista edistetään edelleen.

Vuonna 2026 osalta Kauhavan kaupunki on rahoittajana mukana useassa erilaisessa kehittämishankkeessa ja -kokonaisuudessa, joiden tavoitteena on esimerkiksi edistää yritysten omistajanvaihdoksia, yrittäjyyttä, elintarviketutkimusta, kuluttajakäyttäytymistä, maakuntakorkeakoulutoimintaa, kansainvälistymistä, digitaalista valmistusta ja kestävää kehitystä. Hankkeiden toteuttajia alueella ovat oppilaitokset sekä erilaiset yhdistykset, kuten E-P:n korkeakouluyhdistys, SeAMK ja Seinäjoen koulutuskuntayhtymä.

Varsinaisia kaupungin lakisääteiseen toimintaan kuuluvia hankkeita hankerahoituksen kautta ei ole mahdollista toteuttaa. Hanke ja tuki tulee olla aina haettuna ennen hankkeen aloittamista

Kaupunki- ja matkailumarkkinointi sekä viestintä

Positiivisen kuntakuvan luominen ja sen vahvistaminen lisäävät kaupungin veto- ja pitovoimaa sekä kasvattavat kaupungin elinvoimaa. Kaupunkimarkkinointiin sisältyvät seuraavat kokonaisuudet:

- asukasmarkkinoinnin Kyllä sen näköö mistä on kotoosin kampanjan jatkaminen,
- tonttimarkkinointi ja uuden Tarjoa tontista-kampanjan toteuttaminen,
- Osta Omasta Pitäjästä/ Suosi paikallista-kampanjointi tms,
- yritysten sijoittumiseen ja toimitilamarkkinointiin keskittyvä Invest Kauhava sekä
- Visit Kauhava- ja Käsityökaupunki Kauhava -matkailumarkkinointi.

Vuonna 2026 jatketaan loppuvuodesta 2024 aloitettua paluumuuttajakampanjaa Kyllä sen näköö-mistä on kotoosin. Kampanjan tarkoituksena on tuoda esiin Kauhava asuinpaikkana, jossa pyörii turvallinen ja toimiva arki. Vahvuuksiamme ovat mm. edullinen asuminen isoihin kaupunkeihin verrattuna, kotihoidontuen kuntalisä, laadukkaat perhepalvelut, runsas työpaikkatarjonta, monipuolinen tonttivalikoima ja vuokra-asuntotarjonta, uudet koulut ja päiväkodit, toimivat hyvinvointipalvelut ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Kampanjaa toteutetaan monikanavaisena painopistettä vaihtaen. Kampanjan tarkoitus on houkutella Kauhavalle uusia asukkaita ja työntekijöitä. Kampanja on jatkoa aikaisempina vuosina toteutetuille Paraspaikka ja Tuu jo kotia-kampanjoille.

Suunnitteilla on tehdä kampanjasta entistä konkreettisempi toteuttamalla vuonna 2026 erillinen Tarjoa Tontista-kampanja, jonka yksityiskohdat suunnitellaan erikseen.

Invest Kauhava markkinointi keskittyy yritysten tarpeisiin markkinoiden toimitiloja ja yritystontteja. Invest Kauhava markkinoinnin puitteissa osallistutaan Alihankintamessuille yhteisosastolla paikallisten yritysten kanssa. Yhteistyössä yrittäjien paikallisyhdistysten kanssa on tarkoitus toteuttaa myös Osta Omasta Pitäjästä/ Suosi paikallista-kampanjointia tai vastaavaa kampanjointia.

Visit Kauhava matkailumarkkinoinnilla jatketaan matkailijoiden houkuttelemista Kauhavalle sekä kotimaasta että Ruotsista Uumajan alueelta. Vuonna 2026 jatketaan Käsityökaupunki Kauhava -kokonaisuuden toteuttamista, jossa tuodaan esiin koko kaupungin käsityötarjontaa monissa eri muodoissaan; niin käsityökulttuurihistoriaa kuin tämän päivän yrittäjienkin monipuolista tarjontaa. Syksyllä osallistutaan Käsityömessuille yhdessä paikallisten yritysten kanssa. Ruotsin suuntaan markkinointia jatketaan matkustajalautta Aurora Botnialla.

Markkinoinnissa yhteistyötä tehdään ja kehitetään niin talon sisällä yli toimialarajojen kuin ulkoisten sidosryhmien; yritysten, matkailutoimijoiden, tapahtumajärjestäjien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Vuonna 2026 Kauhavalla arvioidaan järjestettävän kesäkuukausien aikana pelkästään jo reilut nelisenkymmentä tapahtumaa, joita Visit Kauhava markkinoi. Tämän lisäksi kaupungin elämänlaatu palvelut järjestää ja tuottaa vuosittain yli 100 tapahtumaa, joiden markkinointiin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Elinvoimapaalveluiden toimesta.

Kauhava liittyi vuoden 2025 alusta alkaen Visit Seinäjoki Region -matkailuyhteistyöhön. Uudistettu alueorganisaatio ei enää toimi pelkästään markkinointiyhtiönä, vaan sen keskiössä ovat myös matkailun kehittäminen ja yhteistyö. Lisäksi toimintamallissa panostetaan selkeästi enemmän osallistamiseen, verkostoitumiseen, yhteiseen suunnitteluun ja kansainvälisen matkailumarkkinoinnin käynnistämiseen. Visit Seinäjoki Region on palkannut kuntakummin, joka huolehtii kuntien näkyvyydestä, yhteistyön kehittämisestä sekä sparraa matkailuyrityksiä. Alueellisen matkailuyhteistyön kehittäminen jatkuu myös vuoden 2026 aikana.

Viestinnän kehittämistä jatketaan. Käytössä olevia viestinnän työkaluja ja toimenpiteitä kehitetään jatkuvasti vastaamaan paremmin tarpeita ja sitä kautta tehostamaan toimintaa. Viestintäryhmällä on tärkeä rooli niin arjen viestintätyössä kuin viestinnän kehittämisessä. Se raamittaa kaupungin viestintää, parantaa kaupungin sisäistä- ja ulkoista viestintää sekä kehittää henkilöstön viestintäosaamista ja yhteistyötä eri toimialojen välillä. Yhtenä kehittämistoimenpiteenä vuonna 2026 tulee olemaan kriisiviestinnän toimintamallin kehittäminen.

Vuonna 2025 on toteutettu kaupungin verkkosivu-uudistus, jonka myötä Kauhava.fi, Visitkauhava.fi ja Investkauhava.fi uudistettiin kokonaisuudessaan. Verkkosivu-uudistus, jossa kaikki sivut siirrettiin uudelle julkaisujärjestelmälle, oli mittava projekti. Uudet sivut otettiin käyttöön syksyllä 2025. Sivujen täydennys- ja päivitystyötä jatketaan tarvittaessa myös ensi vuonna.

Myös rekrytointimarkkinointiin on tarkoitus varata oma määrärahasa tulevan vuoden talousarviossa.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Kaupunkistrategiaa ja kehittämistoimenpiteitä on toteutettu viime vuosina haasteellisessa toimintaympäristössä. Esimerkiksi koronapandemia ja sen jälkihoito, Ukrainan sota ja siihen liittyvä maahanmuutto, lintuinfluenssa, inflaatio ja korkotason nousu ovat aiheuttaneet haasteita.

KOTOUTUMISEN JA TYÖLLISYYDEN PALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	1 473 907	322 000	190 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-1 434 427	-1 327 270	-1 418 870
Toimintakate/Jäämä	39 479	-1 005 270	-1 228 870

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	12 068	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-2 563	-59 610	-94 870
Toimintakate/Jäämä	9 504	-59 610	-94 870

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- kotouttamistoimien,
- nuorten ja aikuisten työpajatoiminnan ja
- työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset.

Maahanmuutto

Vuonna 2009 kuntaliitoksen alkuvaiheessa Kauhavalla oli 199 ulkomaalaistaustaista henkilöä kun uusimman tilastojulkistuksen mukaan vuoden 2023 lopussa ulkomaalaistaustaisia oli jo 838 henkilöä. Suurin lisäys on tapahtunut kuntaan saapuneiden ukrainalaisten osalta, mutta myös muita maahanmuuttajaryhmiä kuten työn perässä maahan muuttaneita on kuntaan tullut.

Määrä on edelleen tästä lisääntynyt koska vuonna 2024 nettomaahanmuutto oli +165 henkilöä ja vuonna 2025 syyskuun loppuun mennessä +80 henkilöä. Samalla ajanjaksolla luonnollinen väestönkasvu ja maan sisäinen muuttoliike on ollut negatiivista eli laadukas kotouttamistyö ja maahanmuuttajien työllistyminen on Kauhavalla tärkeää jatkossakin osaavan työvoiman saatavuuden kannalta.

Keskeisessä roolissa palveluiden osalta on kaupungin maahanmuuton palveluohjaaja, jota esitetään henkilöstösuunnitelmassa vakinaistettavaksi. Palveluohjaaja toimii maahanmuuttajien oma-aloitteisuutta tukien sekä olemassa olevaa palveluverkostoa hyödyntäen. Viranhaltijavaltuudet maahanmuutossa ovat hallintosäännön perusteella kehitysjohtajalla. Maahanmuuton palveluohjaaja:

- tarjoaa neuvontaa ja ohjausta maahanmuuttajille kaupungin palveluihin, valtion virastoissa asiointiin ja arkeen sekä asumiseen liittyen,
- edistää maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä ja osallisuutta ohjaamalla maahanmuuttajia koulutukseen, työelämään ja harrastusmahdollisuuksiin,
- koordinoi maahanmuuttotyötä ja välittää tietoa eri sidosryhmille sekä
- kehittää maahanmuuttotyötä kunnassa.

Yhteistyöverkoston osalta jatketaan yhteistyötä Järvilakeuden kansalaisopiston kanssa. Myös Kympin alueen maahanmuuttoasiantuntijoiden yhteistyötä tiivistetään.

Työpaja Junki

Työpaja Junkin toiminta käsittää nuorten ja aikuisten työpajatoiminnan. Nuorten työpajatoiminta on suunnattu nuorisolain tarkoittamalle 18–28-vuotiaiden ikäryhmälle. Se käsittää yksilövalmennuksen ja työvalmennuksen sekä mahdollisuuden toimintojen opinnollistamiseen. Aikuisten työpajatoiminta käsittää yksilövalmennuksen ja työvalmennuksen. Työvalmennukseen sisältyy puu-, metalli- ja autoalan ohjausta. Aikuisten työpajalla on mahdollisuus mm. työkokeiluun ja palkkatuetuun työhön.

Yleisesti ottaen työpaja tarjoaa mahdollisuuden ohjattuun ja tuettuun työntekoon ja sitä kautta räätälöityyn polkuun koulutukseen ja työelämään. Toiminnan tarkoituksena on kartoittaa osallistujien työ- ja toimintakykyä ja tukea arjenhallinnassa. Työpajan toimitilat, koneet ja laitteistot tarjoavat lähellä työmarkkinoita olevia työtehtäviä. Työpajalla tehdään esimerkiksi pienimuotoisesti erilaista alihankintaa paikallisille yrityksille työelämää lähellä

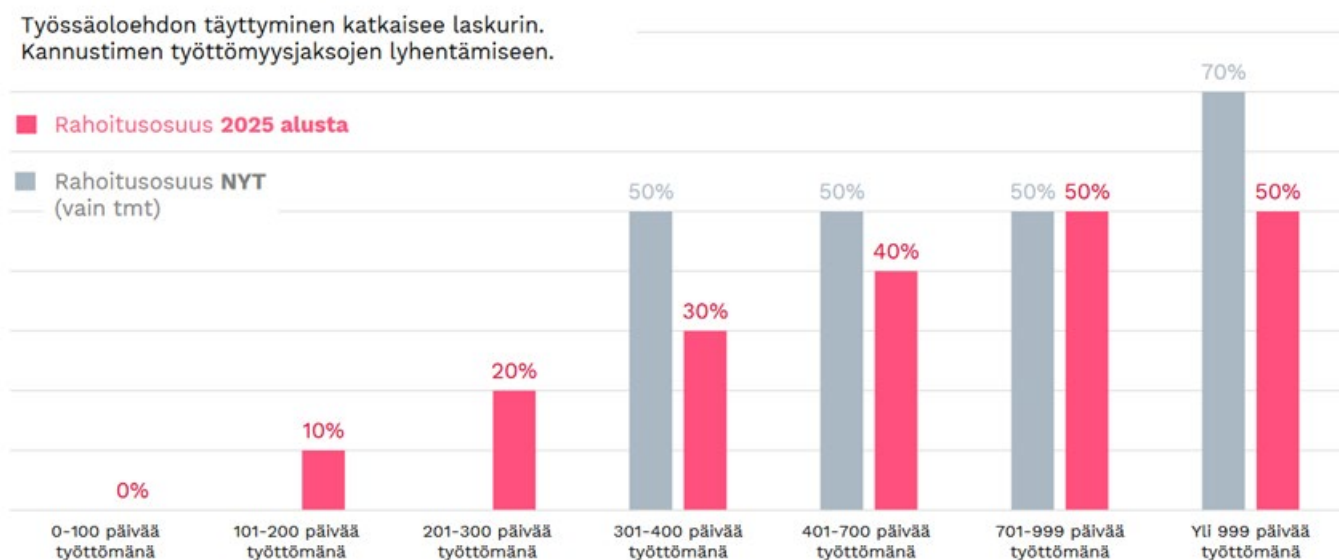
olevien työtehtävien mahdollistamiseksi. Tutkinnonosien/ tutkintojen suorittaminenkin on mahdollista osana pajaajaksoa.

Työpajatoiminta rahoitetaan pääosin kunnan maksuosuudella sekä pienimuotoisilla myyntituotoilla. Nuorten pajatoimintaan on haettavissa vuosittain avustus Aluehallintovirastolta.

Pajatoiminta on muuttanut uusiin tiloihin Hallikujalle. Uudet tilat mahdollistavat työllisyyden hoidon toimijoiden kokoamisen saman katon alle.

Työmarkkinatuen kuntaosuus.

Vuoden 2025 alusta alkaen työmarkkinatuen lisäksi kunnat ovat rahoittaneet osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta ja työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Lisäksi kuntien rahoitusvastuu aikaistui ja rahoitusosuus kasvoi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä.

(Kuva Kuntaliitto/ Mehtonen)

Uudessa mallissa kuntien rahoitusvastuu laajeni työmarkkinatuen, peruspäivärahan sekä ansiopäivärahan perusosan osalta. Kuntien vastuu perusosan kuluista kasvaa ja aikaistuu yksilön työttömyysjaksojen pituuden mukaan. Työssäoloehdon täyttyminen ”katkaisee” laskurin. Kasvaneet etuuskulut kompensoidaan valtionosuuksina.

Kymppin asiantuntija-arvion mukaan keskiarvolta työllisyyden kustannukset kunnissa ovat nyt lainsäädännön muutoksen jälkeen alkuvuoden 2025 osalta noin 2,2–2,5-kertaistuneet. Tämä on siis uuden lainsäädännön ja rahoitusmallin vaikutus, jossa ei ole vielä suhdannetilannetta mukana.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Uusi kotoutumislaki astui voimaan vuoden 2025 alusta alkaen. Uuden kotoutumislain mukaisesti kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä on kaupungilla. Palveluiden järjestämiseen vaikuttaa myös samaan aikaan voimaan tullut TE2025 uudistus. Lainsäädännön vaatima palveluiden kehittäminen ja vakiinnuttaminen jatkuu myös

vuonna 2026 esimerkiksi monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämisen osalta. Kehittämistyötä ohjaa Kottona Kauhavalla - Kauhavan kaupungin kotoutumishjelma 2030, joka on valmisteltu maahanmuuttotyöryhmässä monialaisena yhteistyönä. Kotoutumishjelma täyttää KOTO24-uudistuksen vaatimukset.

Te 2025 uudistus. TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnille 1.1.2025 alkaen. Kuntayhtymä Kymppillä on työvoimapalveluiden järjestämisvastuusta annettuun lakiin (23.3.2023/380) perustuva vastuu työvoimapalveluista Kuntayhtymän jäsenkuntien alueella 1.1.2025 alkaen. Vuoden alusta kuntayhtymän palvelukseen siirtyi noin 40 HTV henkilöstöresursseja TE-toimistosta, ELY-keskukselta ja KEHA-keskukselta.

Kauhavan kaupungilla oli keskeinen rooli kuntayhtymän ja työllisyysalueen valmistelutoimissa. Ensimmäinen vuosi toiminnan perustamisen osalta on sujunut hyvin. Vuonna 2026 tulee jatkumaan toiminnan vakiinnuttaminen ja myös uusien työllisyiden hoidon toimintamallien kehittäminen.

MAASEUTUPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	132 291	128 000	127 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-232 809	-258 380	-261 220
Toimintakate/Jäämä	-100 518	-130 380	-134 220

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-72 410	-82 770	-83 380
Toimintakate/Jäämä	-72 410	-82 770	-83 380

Maaseutuhallinto 2026, viranomaistoiminta

Nykyisellä eli CAP27-rahoituskaudella on otettu käyttöön satelliittikuva-analyysiin perustuva pinta-alamonitorointi. Tukien ehtoja seurataan ympäri vuoden tukihaun alusta seuraavaan tukihakuun saakka. Seuranta katkeaa siinä tapauksessa, jos loholla todetaan kyseisessä ehdossa laiminlyönti.

Satelliittikuvasarjojen perusteella kerättyjen indeksitietojen pohjalta kuntien maaseutuhallinnossa tulkitaan, onko lohko tukikelpoinen, onko maataloustoimintaa harjoitettu loholla vuosittain, täyttyykö vaadittu talviaikainen kasvipeitteisyys, tunnistetaan kasvi, selvitetään onko kasvusto säilytetty ja hoidettu ehtojen mukaisesti, sekä toteutuuko nurmien niittäminen 15.9. mennessä. Vaikeimmat tulkinnat katsotaan ELY-keskuksen kanssa yhteistyönä.

Peltotukien ehtojen noudattamista varmistetaan satelliittikuvien avulla. Kuvista tarkastellaan viljelyä ja kasvustojen kehittymistä niillä peltolohkoilla, joista viljelijät ovat hakeneet tukia. Satelliittiseurannan ansiosta viljelijä voi tehdä peltotukien hakemukseen muutoksia tarpeen mukaan koko kasvukauden ajan.

Tulkintaa vaativia GT-kuvien määrä tulee lisääntymään, koska kuvien käyttö on järjestelmän kehittyttyä laajentunut. Kauhavan maaseutuhallinnon osalta tulee olemaan vuoden 2025 kokemuksen mukaan arviolta 1500 kuvaa. Niiden ottamiseen annetaan neuvoja ja ne arvioidaan hallinnon toimesta.

Pinta-alatukien tukikäsittely (tarkisteet ja päätöskäsittely) hoidetaan kokonaisuudessaan yhteistoiminta-alueilla ja sen lisäksi kuntien työkuvaan on tullut uutena hallinnollista valvontaa. Tuo valvonta on aiemmin ollut pelkäästään ELY-keskuksissa. Tarkka jaottelu hakemuskäsittelyyn ja valvontaan on poistunut, sillä pinta-alamonitorointi käsittää elementtejä molemmista. Pinta-alamonitoroinnista muodostuu hakemustarkisteita, jotka edellyttävät käsittelyä ennen kuin hakemuksen perusteella voidaan tukea maksaa. Hylätty ala aiheuttaa vastaavan seuraamuksen kuin valvonnassa hylätty ala.

Maaseutuhallinnon tehtävät eivät siis ole vähentyneet, vaan muuttaneet muotoaan. Jatkossakin tehtäviin kuuluu lisääntyvien valvonnallisten tehtävien lisäksi perinteinen neuvonta ja tukihakemusten käsittely. Neuvonnallinen työ ja kouluttaminen vaatii vuonna 2026 edelleen paljon työtä. Vuodelle 2026 ei ole onneksi tiedossa suuria muutoksia. Kuitenkin nykyisten vaikeasti sisäistettävien asioiden kouluttamista ja neuvontaa tarvitaan edelleen runsaasti. Yhteisen maatalouspolitiikan kiemuroiden sisäistäminen tulee vielä teettämään töitä.

Viljelijöiden apuna yhteydenpidossa on mobiilisovellus, Vipu-mobiili. Sovellus on jatkossa jokaisen tukia hakevan viljelijän työkalu, jolla hallinnon pyytämät kuvatkin kasvustosta otetaan. Kuntien maaseutuhallinto on joutunut ja jatkossakin joutuu antamaan henkilökohtaista neuvontaa sovelluksen käytön opettamisessa. Samalla annetaan neuvontaa sovelluksiin, joilla viljelijät seuraavat kasvitauteja, rikkakasveja ja kirvoja sekä muita tuholaisia (toimi liittyy ympäristökorvauksen toimenpiteisiin).

Neuvonta ja hanketoiminta

Hanketoimintaa toteutetaan Kauhavan kaupunkistrategian mukaan. Yksi edunvalvonnan kärjistä on kauhavalaisen ruuan ja energiatuotannon kehittäminen. Toimenpiteenä on ajassa kehittyvän maatalouden edistäminen: biotalous, bioenergia, liitännäispalvelut ja yhteistyö.

Kaupunki on mukana kehittämistoimenpiteissä, joilla alkutuotannon edellytyksiä Kauhavan hallintoyksikön alueella kehitetään edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti. Maatalousyrittäjiä aktivoidaan oman toimialan kehittämiseen, uusien liiketoimintamuotojen ja toimintamallien sekä innovaatioiden etsimiseen ja hyödyntämiseen. Suurtuotannon tarpeisiin varaudutaan ja olemassa olevaa tuotantoalueiden kartoitusta päivitetään. Myös viljelijöiden jaksamista ja osaamista taloudellisesti hankalana aikana pyritään tukemaan.

Maatilan varautuminen II-hanke pureutuu maatilojen toimintavarmuuden turvaamiseen poikkeus- ja häiriötilanteissa. Hanketta toteuttavat ProAgria Etelä-Pohjanmaa ja MTK Etelä-Pohjanmaa. Hankkeen kautta ja muutoinkin kaupungin varautumistoimintaa tullaan edelleen kehittämään.

Maaseutuelinkeinojen neuvottelukuntaa hyödynnetään pohdittaessa uusia kehittämistarpeita ja hankeideoita. Turkistuohtantoon saatiin Suomen Yrittäjäopiston hallinnoima turkishanke, jonka rahoitukseen varaudutaan.

Arvio työtehokkuudesta

Vuonna 2024 maaseutuhallinnossa 4,8 hlö, 951 tilaa ja viljelijätukihallinnon kustannus 332 762 € yhteensä ja 322 €/tila. Suomessa 2024 maaseutuhallinnossa 255 hlö, kustannukset 15 817 628 €. Tiloja 42 093 kpl eli kustannus keskimäärin 375 €/tila

Viranomaistoiminnassa on mukana 4 täysiaikaista työntekijää ja lisäksi yksi viranomainen tekee 80 %:n työaika. Työn tehokkuus on valtakunnan ja maakunnan vastaaviin yksikköihin verrattuna hyvällä tasolla.

Jatkossakin tehokkuus pidetään vertailukelpoisella tasolla.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

CAP27-rahoituskauden vaatimukset, kuten satelliittikuva-analyysiin perustuva pinta-alamonitorointi.

MAANKÄYTTÖPALVELUT

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	122 883	52 000	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-585 877	-478 090	-439 190
Toimintakate/Jäämä	-462 994	-426 090	-439 190

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-20 251	-22 750	-9 970
Toimintakate/Jäämä	-20 251	-22 750	-9 970

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- kaavoitus ja mittaustoimen sekä
- vesistöjen kunnossapidon kustannukset.

Maankäyttöpalvelujen tehtäväalue vastaa kaavoituksesta, kaupungin maaomaisuuden hallinnasta sekä yhdyskuntateknisistä mittaustehtävistä ja paikkatietojärjestelmien ja -aineistojen ylläpidosta.

Vesistöjen kunnossapito pitää sisällään kaupungin omien vesilupien mukaisten veloitteiden toteuttamista ja seurantaa. Tällaisia kohteita ovat mm. kunnostetut järvet Purmojärvi, Haarusjärvi ja Pääjärvi.

Kaavoitus

Kaavoitusohjelman mukaisista osayleiskaavoista on toteuttamatta ainoastaan Palojärven rantaosayleiskaava. Osayleiskaavoitusta ei ole käynnissä eikä muutostarpeita ole näköpiirissä.

Asemakaavoituksessa vuoden 2026 aikana edistetään Kauhavan sisääntulon asemakaavaa sekä Ylihärman VT-19 länsipuolen liikealueen asemakaavan muutosta aloitetaan selvityksillä. Myös VT-19 varren RoadHousen alueen asemakaavamuutos liikennejärjestelyjen osalta tullaan käynnistämään loppuvuodesta uudelleen. Korttesjärven ja Alahärman teollisuusalueiden asemakaava-alueiden laajentamista käynnistetään mahdollisuuksien mukaan maanhankinnan edetessä.

Mittaustoimi

Louhi-paikkatietojärjestelmän käyttöönotto on tehty ja vuoden 2026 aikana tietokantaa päivitetään kaupungin omilla aineistoilla sekä ulkoisten aineistojen rajapintojen lisäämisellä. Paikkatietojärjestelmän koulutusta järjestetään kaupungin omana työnä henkilöstölle kevään 2026 aikana, jotta järjestelmä saadaan tietoa tarvitsevien ulottuville. Myös ulkoinen karttapalvelu siirretään Louhi-järjestelmään vuoden 2026 aikana.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Mahdolliset lainsäädännön muutokset.

LUPA- JA VALVONTAPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	143 676	125 500	115 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-301 505	-367 870	-351 700
Toimintakate/Jäämä	-157 829	-242 370	-236 200

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	563	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-57 081	-65 120	-65 320
Toimintakate/Jäämä	-56 518	-65 120	-65 320

Tehtäväalueelle on budjetoitu

- ympäristönsuojelun,
- maa-ainesten oton valvonnan,
- pohjavesialueen toimenpiteiden,
- kaatopaikkojen velvoitetarkkailun ja
- rakennustarkastuksen kustannukset.

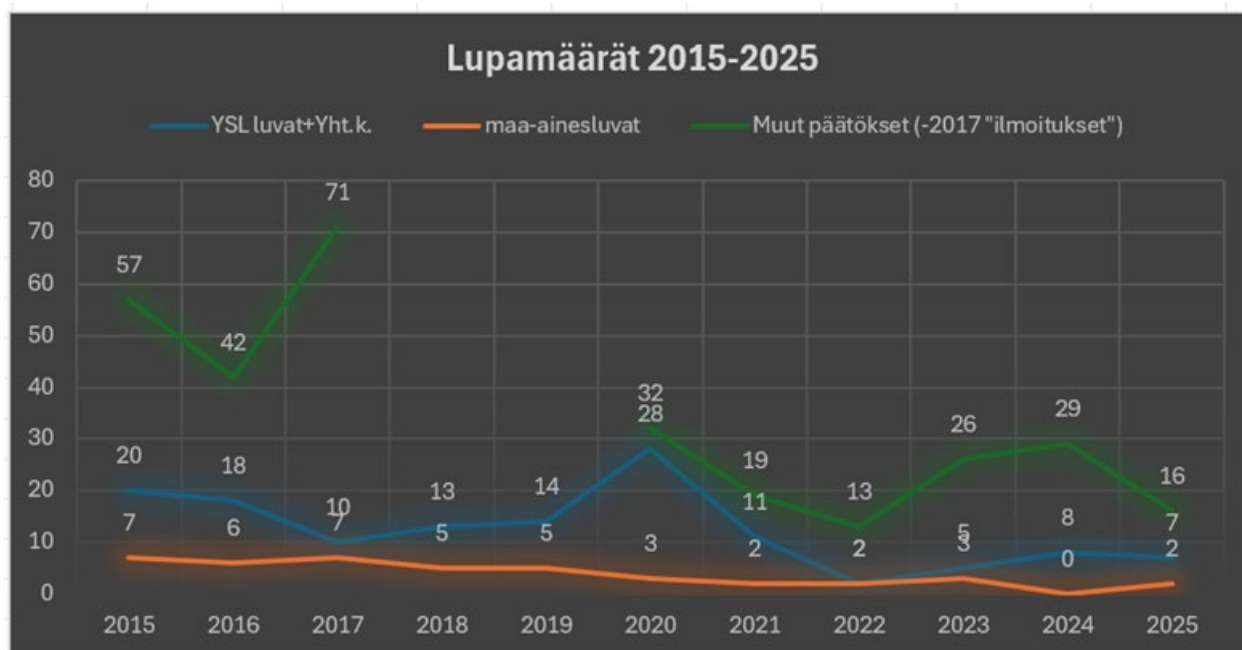
Ympäristönsuojelu

Kauhavan kaupungissa ympäristösuojeluviranomaisena toimii Kaavoitus- ja lupalautakunta, joka on siirtänyt osan toimivallastaan alaisuudessaan toimiville viranhaltijoille eli ympäristöasiantuntijoille.

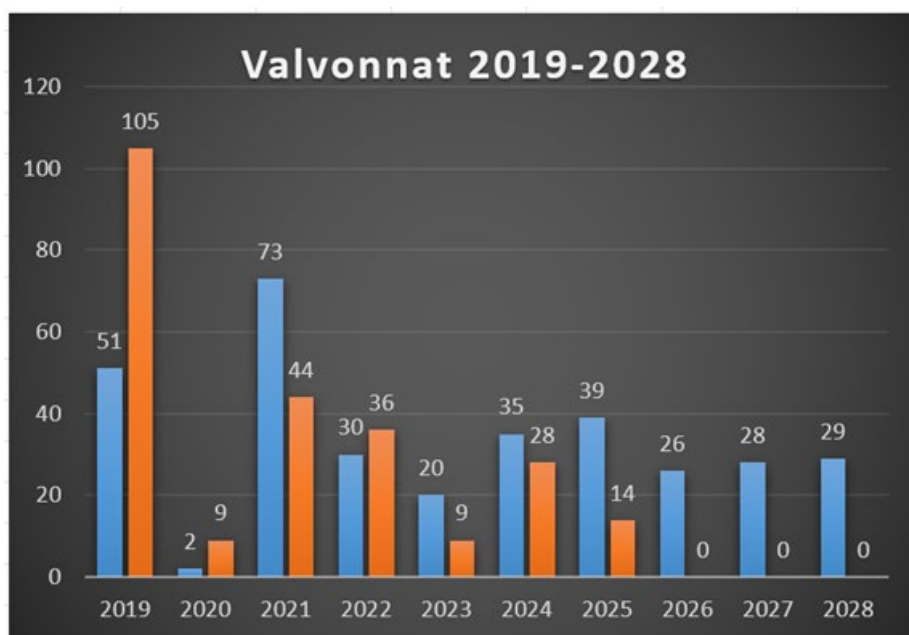
Yleisesti ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien tavoite on luonnonympäristön suojeleminen, ihmisen hyvinvoinnin turvaaminen ja kestävä kehityksen edistäminen. Ympäristö- ja maa-aineslupien myöntämisen lisäksi viranomaisen tehtäviin kuuluu lupaehtojen valvonta ja luvanvaraisen toiminnan loppuessa lupien rauettaminen.

Erilaisissa ympäristöön vaikuttavissa toiminnoissa vaaditaan lain mukaan ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyä ja ympäristösuojeluviranomainen toimii näissä valvontaviranomaisena (mm. melu-, leirintä- ja aumausilmoitukset, lannan levittäminen poikkeustilanteissa).

Ympäristönsuojeluviranomaisen päätökset ovat maksullisia ja niistä peritään voimassa olevan hinnaston mukainen hinta. Maksut on hyväksytty valtuustossa 19.3.2018 ja taksaan tehdään vuosittain indeksikorotus lautakunnassa.

Kauhavan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristö- ja maa-aineslupien lupavalvonta perustuu hyväksyttyyn Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan vuosille 2024–2028 (hyv. YmpLa 10.4.2024 § 11). Suunnitelman lisäksi lautakunta hyväksyy vuosittain tammikuun kokouksessaan kuluvaan vuoden valvontaohjelman, jonka mukaan valvontoja pyritään resurssien puitteissa toteuttamaan.

Ympäristönsuojelun talousarvioon vuodelle 2026 esitetään määrärahaa Crowdsorsa-sovelluksen käyttöönottoa varten. Crowdsorsa on mobiilipeli tiedonkeruuseen kaupunkiympäristön parantamiseksi ja Kauhavalla sitä käytetään vieraslajikartoitukseen ja -torjuntaan.

Pohjavesialueiden toimenpiteisiin kuuluu vuoden 2026 aikana Ylihärjän teollisuusalueen yhteistarkkailun järjestäminen. Tarkkailu on yhtenä toimenpiteenä vuonna 2023 laaditussa Kauhavan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa.

Kauhavan kaupunki vastaa käytöstä poistettujen kaatopaikkojen kunnossapidosta ja tarkkailusta. Ympäristölupien mukaiset velvoitteet tarkoittavat kaatopaikka-alueilla mm. valumavesien tarkkailua ja puuston poistoa.

Rakennusvalvonta

Kauhavan kaupungissa rakennusvalvontaviranomaisena toimii Kaavoitus- ja lupalautakunta, joka on siirtänyt osan toimivallastaan viranhaltijalle eli rakennustarkastajalle.

Rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa rakennustoimintaa sekä osaltaan huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan lakia ja voimassa olevia määräyksiä ja että rakentamisessa noudatetaan turvallisuuden ja terveellisuuden vähimmäisvaatimuksia. Keskeistä tehtävässä on myös valvoa, että rakennustyö toteutetaan ammattitaitoisesti ja suunnitelmien mukaan. Lisäksi rakennusvalvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu suunnittelijoiden ja rakennustyön johtotehtävissä toimivien kelpoisuuden varmistaminen. Rakentamisen valvonnan lisäksi lakiin on kirjattu viranomaisen tehtäväksi huolehtia rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.

Lupien myöntämisen lisäksi jokainen rakennushanke vaatii rakennustarkastajalta luvan voimassaoloaikana 3–5 käyntiä (mm. rakennuspaikan merkintä, katselmukset) kohteella. Rakennusvalvonnan lupa- ja valvontamaksut on hyväksytty valtuustossa 3.2.2020 ja taksaan tehdään vuosittain indeksikorotus. Talousarviossa 2026 lupatulot on arvioitu kuluven vuoden perusteella, koska rakentamislain uudistus vaikutti lupien hakemisperusteisiin ja sitä kautta haettavat luvat vähenivät.

Talousarvioon esitetään vuodelle 2026 määräraha rakennusvalvonnan arkiston sähköistämisen aloittamiseksi. Sähköistäminen aloitetaan syksyn 2026 ja puitesopimuskumppanit on kilpailutettu PIKURA-hankeen yhteydessä.

Rakennusvalvontaan esitetään 0,5 htv lisäystä. Uusi rakentamislaki tuli voimaan 1. tammikuuta 2025 ja rakentamislupien käsittelyaika katoaa tuleen 1. tammikuuta 2026 alkaen. Rakennusvalvontaviranomaisen on ratkaistava vuoden 2026 alusta rakentamislupahakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireillä pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Suunnittelutehtävän vaativuudeltaan poikkeuksellisen ja erityisen vaativan rakentamishankkeen rakentamislupahakemus sekä puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemus on ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireillä pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn.

Hallintosäätöuudistuksen myötä rakennusvalvonnassa on resursseja ainoastaan 1 htv. Tämä on aivan liian vähän rakennusvalvonnan häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi loma- ja ruuhka-aikoina tai sairauslomien aikana. Esimerkiksi katselmukset ajoittuvat usein loma-aikoihin. Ilman lisäresursseja vaarana on käsittelyaikataulujen pidentyminen.

Rekrytoinnin sijaan, lisäresursseja voidaan hankkia myös nimeämällä viransijainen kaupungin henkilöstöstä tai ostamalla palvelua toisesta kunnasta (sopimus viranomaistehtävien hoidosta).

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999, MRL) korvautuu vaiheittain vuosien 2025–2026 aikana kaikkiaan neljällä uudella lailla.

METSÄTILAT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	47 938	60 000	79 800
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-12 364	-33 350	-33 750
Toimintakate/Jäämä	35 574	26 650	46 050

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-563	0	0
Toimintakate/Jäämä	-563	0	0

Kauhavan kaupunki omistaa noin 850 hehtaaria metsää, joista noin puolet sijaitsee kaavoitetuilla alueilla. Kaupungin metsiä hoidetaan 2023 valmistuneen metsäsuunnitelman mukaisesti ja vuodelle 2026 on suunniteltu pääasiassa taajamametsien harvennuksia.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Ei muutoksia.

SIVISTYSPALVELUJEN TOIMIALA

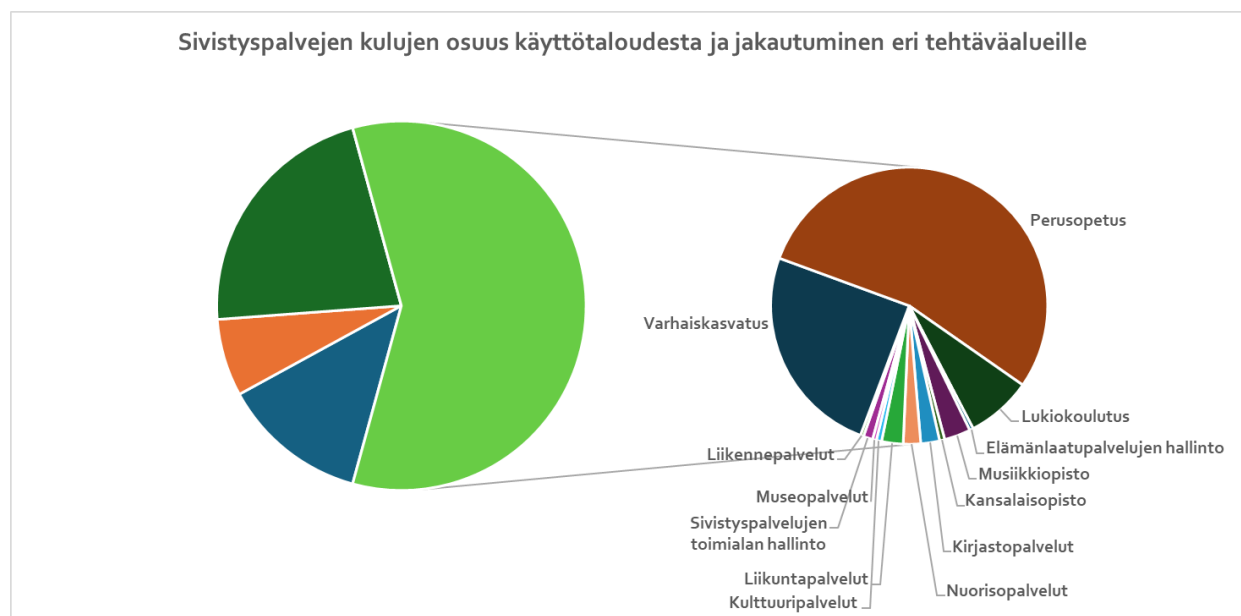
Kauhavan kaupungin sivistyspalvelujen toimiala vastaa monipuolisesti varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, luokiokoulutuksen, vapaan sivistystyön sekä kirjastopalveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä. Toimiala tarjoaa laadukasta ja saavutettavaa koulutusta sekä kulttuuripalveluita kaikille kuntalaisille, edistään elinikäistä oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia.

Varhaiskasvatuksessa painotetaan lapsen yksilöllisyyttä ja kasvatuksen yhteistyötä perheiden kanssa. Perusopetuksessa keskitytään oppilaiden perustaitojen vahvistamiseen ja jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen. Lukio-opetus tarjoaa monipuolisen kurssivalikoiman ja tukee opiskelijoiden jatko-opintoja sekä työelämään siirtymistä. Vapaa sivistystyö ja kirjastot rikastuttavat kuntalaisten elämää tarjoamalla oppimisen mahdollisuuksia ja kulttuurielämyksiä kaikenikäisille.

Elämänlaatupalveluiden kokonaisuus tukee kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä ennaltaehkäisevin toimin. Liikunnan, kulttuurin ja nuorisopalvelujen avulla edistetään eri-ikäisten aktiivisuutta, toimintakykyä ja yhteisöllisyyttä.

Toimialan tavoitteena on rakentaa osallistava ja innovatiivinen sivistisyhteisö, joka vastaa muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Palveluiden kehittämisessä hyödynnetään tietopohjaista johtamista, asiakas- ja henkilöstöpalautetta sekä vaikuttavuusarviointeja. Toimintaa ohjaavat arvot kuten yhdenvertaisuus, osallisuus, avoimuus ja jatkuva oppiminen.

Sivistyspalvelujen toimiala tekee tiivistä yhteistyötä oman henkilöstön, kolmannen sektorin toimijoiden sekä alueellisten ja valtakunnallisten verkostojen kanssa. Kansainvälisyys ja kielitietoisuus ovat osa toimialan kehittämistä, tukien monikulttuurista osaamista ja globaalien taitojen vahvistamista.

Toimialan määräraha ja tuloarvio

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	2 600 527	2 053 620	2 279 200
Myyntituotot	1 344 690	1 038 860	1 204 520
Maksutuotot	531 886	413 750	437 400
Tuet ja avustukset	674 610	571 750	600 720
Muut toimintatuotot	49 341	29 260	36 560
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-27 660 983	-27 226 860	-28 200 860
Henkilöstökulut	-21 746 622	-21 272 740	-22 090 820
Palvelujen ostot	-3 574 162	-3 517 350	-3 655 480
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-828 064	-859 070	-974 460
Avustukset	-1 258 194	-1 344 600	-1 214 600
Muut toimintakulut	-253 941	-233 100	-265 500
Toimintakate/Jäämä	-25 060 457	-25 173 240	-25 921 660

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-9 191 900	-9 610 290	-10 043 800
Toimintakate/Jäämä	-9 191 900	-9 610 290	-10 043 800

Toimialan strategiset ja sitovat tavoitteet

Tasapuolisesta perusopetusverkostosta huolehtiminen.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Tarkoituksenmukaiset ryhmäkoot perusopetuksen osalta	Keskimääräinen oppilaiden lukumäärä/oppitunti OPH:n ryhmäkokosuositusten toteutuminen %-osuutena kaikista oppitunneista ryhmäkokoa/vuosiluokka

Tavoite	Toimenpide/mittari
Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen lasten ja oppilaiden tuen oikea-aikaisuus ja resurssointi	Asiakastyytyväisyyskyselyn keskiarvo Oppilaskohtainen ohjaajaresurssi perusopetuksessa ohjaaja-/oppilasmäärä Henkilöstökysely oppimisen tuen lakiuudistuksen käyttöönotosta %

Tavoite	Toimenpide/mittari
Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen, koulupudokkuuden ennaltaehkäisy koulunuorisotyön ja muun moniammatillisen yhteistyön edistäminen	Kouluterveyskysely % Teaviisari % Lukuvuosikysely koulun ja kodin välillä % Koulupoissaolojen seuranta / oppilas %

Kaupunki huolehtii monipuolisista harrastus- ja osallistumismahdollisuuksista asukkaille. Erilaisten toimielinten aktiivisuuden edistäminen (mm. nuorisovaltuusto).

Tavoite	Toimenpide/mittari
Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen liikunnallisen toimintakulttuurin avulla	Liikuntaryhmien osallistujien määrä ikäryhmittäin Liikuntatarjonnan toteutuminen kaiken ikäisille kyllä/ei Elintapaohjauksen toteutuminen kyllä/ei, Teaviisari %parannus/vuosi Move-mittaustulokset %parannus/vuosi Kouluterveyskysely %parannus/vuosi

Tavoite	Toimenpide/mittari
Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen taiteen, kirjallisuuden ja kulttuurin keinoin	Härmänmaan musiikkiopiston toteutuneet tunnit Satutuokiot lapsille kaikissa kirjastoissa kyllä/ei Kirjavinkkaukset kyllä/ei Kirjailijavierailut koululaisille kyllä/ei Kulttuurisisältöisten kerhojen toteutuminen peruskouluikäisille kyllä/ei Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuminen perusopetuksen ja toisen asteen osalta kyllä/ei

Vuorovaikutuksen lisääminen kuntalaisten kanssa.

Tavoite	Toimenpide/mittari
Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen	Seuraparlamentin toteutuminen kyllä/ei Kuntalaisten osallistamisen määrä vuoden aikana Lastenparlamentin toiminta kyllä/ei Nuorisovaltuuston toiminta kyllä/ei

SIVISTYSPALVELUJEN TOIMIALAN HALLINTO

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-293 479	-317 280	-312 030
Toimintakate/Jäämä	-293 479	-317 280	-312 030

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-176 864	-166 640	-221 540
Toimintakate/Jäämä	-176 864	-166 640	-221 540

Kauhavan sivistyspalvelujen toimialan hallinto vastaa kaupungin koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden strategisesta suunnittelusta, kehittämisestä ja koordinoinnista. Toimialan tavoitteena on tarjota laadukkaita ja yhdenvertaisia oppimismahdollisuuksia kaikille lapsille ja nuorille sekä tukea elinikäistä oppimista. Hallinto huolehtii opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatussuunnitelmien ajantasaisuudesta, henkilöstön ammattitaidon kehittämisestä ja resurssien tehokkaasta käytöstä. Lisäksi se vastaa kasvatus - ja opetuspalveluiden taloudesta, toiminnan seurannasta ja arvioinnista. Hallinto tekee tiivistä yhteistyötä koulujen, päiväkotien, huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa varmistaakseen palvelujen sujuvuuden ja laadun. Tavoitteena on luoda turvallinen ja innostava oppimisympäristö, joka tukee lasten ja nuorten hyvinvointia ja oppimista.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Merkittävää muutosta talousarviokaudella 2026 ei ole havaittavissa. Tulevina vuosina väestörakenteen muutos, erityisesti ikääntyneiden määrän kasvu ja nuorten ikäluokkien pientyminen, vaikuttavat palvelutarpeisiin ja resurssien kohdentamiseen. Lisäksi valtakunnalliset koulutuspoliittiset uudistukset voivat vaikuttaa paikallisiin ratkaisuihin ja vaatia joustavaa sopeutumista muuttuviin lainsäädännöllisiin vaatimuksiin. Taloudelliset paineet korostavat tarvetta löytää kustannustehokkaita ratkaisuja ja kehittää yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on turvata laadukkaat ja yhdenvertaiset sivistyspalvelut kaikille kuntalaisille näissä muuttuvissa olosuhteissa.

LIIKENNEPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	27 214	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-101 049	-108 000	-105 000
Toimintakate/Jäämä	-73 835	-108 000	-105 000

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	0	0	0
Toimintakate/Jäämä	0	0	0

Kauhavan kaupunki tuottaa kaikille avointa palveluliikennettä, joka toimii kutsuohjattuna. Palveluliikenne noutaa asiakkaan kotiovelta, vie kotiovelle ja palveluauton kuljettaja avustaa tarvittaessa matkustajia myös autoon. Palveluliikenteen käyttäjäkunta koostuu pääsääntöisesti ikäihmisistä, mutta se on avointa kaikille ikään katsomatta.

Matkoista peritään voimassa olevan linja-autotaksan mukainen maksu. Hintaan kuuluu 2–3 asiointikohdetta esi-merkkinä pankki, apteekki ja kauppa. Ylimääräisistä alle 5 kilometrin asiointikuljetuksista peritään 2 € maksu / siirtokuljetus. Palveluliikenne toimii kutsuohjattuna eri kaupunginosissa.

Kauhavan liikennepalvelut keskittyvät kaupungin liikennejärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon, varmistaen sujuvan ja turvallisen liikkumisen kaikille kuntalaisille. Kaupunki pyrkii vähentämään liikenteen aiheuttamia päästöjä tukemalla kestävää liikkumista ja investoimalla ympäristöystävällisiin ratkaisuihin sekä huomioimalla kuljetuskilpailutuksissa puhtaat ajoneuvot päästöjen osalta.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Palveluliikenteeseen ei ole suunnitteilla muutosta vuoden 2026 aikana. Sen sijaan Ely-keskus ei enää myönnä kunnalle tukea joukkoliikenteen kustannuksiin, mikä näkyy tulojen loppumisessa.

Kauhavan kaupunki on mukana Seinäjoen joukkoliikenteen kehittämisselvityksessä, jossa ovat mukana myös Seinäjoen, Kurikan ja Lapuan kaupungit sekä Ilmajoen ja Isokyrön kunta. Lisäksi mukana hankkeessa ovat myös Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus sekä Etelä-Pohjanmaan liitto. Joukkoliikenteen järjestämisvelvollisuus on siirtymässä Elyltä Traficomille ja hankkeen tavoitteena on selvittää mikä taho jatkossa vastaa joukkoliikenteen kilpailuttamisesta ja järjestämisestä. Selvitys muodostaa pohjan seudullisen joukkoliikenteen kehittämiseksi, ja sen tavoitteena on saavuttaa tehokas, kestävä ja alueen tarpeisiin vastaava liikennejärjestelmä.

Kehittämisselvityksessä kartoitetaan:

- Joukkoliikenteen nykyiset toimijat ja nykyiset organisointitavat
- Joukkoliikenteen nykyinen tarjonta, palvelutaso, lipputyypit sekä hinnoittelu
- Joukkoliikenteen matkamäärät, lipputulot ja kustannukset tilaajalta saatujen tietojen pohjalta
- Huomioidaan renkailla tapahtuva joukkoliikenne sekä raideliikenne
- Huomioidaan muut tehdyt selvitykset

Lisäksi toimintaympäristöön liittyen selvitetään:

- Väestön ja työpaikkojen sijoittuminen
- Pendelöinti
- Maankäytön kehittyminen

VARHAISKASVATUS

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	1 223 796	946 160	996 450
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-7 479 717	-7 450 490	-7 009 330
Toimintakate/Jäämä	-6 255 922	-6 504 330	-6 012 880

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-2 137 820	-2 305 030	-2 229 440
Toimintakate/Jäämä	-2 137 820	-2 305 030	-2 229 440

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoivaa, jossa tulee erityisesti painottaa pedagogiikkaa. Kaikilla lapsilla on oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen perheiden tarpeiden mukaisesti. Esiopetuksessa noudatetaan maakunnallista esiopetuksen suunnitelmaa.

Varhaiskasvatuksessa keskeiset toiminta-alueet tulevat valtakunnallisesta sekä paikallisesti laadittavasta varhaiskasvatussuunnitelmasta. Paikallisesti painotetaan pedagogisessa toiminnassa mm. lähialueiden hyödyntämistä tutustumiskohteina ja eteläpohjalaisen kulttuuriperinteen ja –tietouden vaalimista. Osana varhaiskasvatustoiminnan kehittämistä on jatkettu Ihmeelliset vuodet – menetelmän käyttöönottoa ja henkilöstön kouluttamista. Varhaiskasvatuksen digitalisaatiota ja sähköisiä palveluita kehitetään ja uusia toimintoja otetaan käyttöön vuoden 2025 aikana lisäämällä yksiköiden tietokonekantaa ja kouluttamalla henkilöstöä. Myös S2 (suomi toisena kielenä) -toiminnan kehittämistä jatketaan vuonna 2026.

Kauhavan kaupunki järjestää varhaiskasvatuspalveluita päiväkotihoidossa ja perhepäivähoidossa kunnallisena palveluna. Vuorohoitoa järjestetään arkipäivisin kaupungin jokaisessa neljässä taajamassa. Viikonloppujen ja arkipyhien aikainen vuorohoito on keskitetty Kirkkorannan ja Ylihärman päiväkoteihin 11/2024 alkaen. Esioppilaiden tarvitsema esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus järjestetään samassa yksikössä kuin esiopetuskin.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Kauhavan kaupunki tuottaa varhaiskasvatuspalveluita yhteistoimintasopimuksen mukaisesti myös Evijärven kunnalle. Evijärvellä työskentelevä varhaiskasvatuksen henkilöstö on Kauhavan kaupungin palveluksessa.

Haasteena taloussuunnitelmakaudella tulee olemaan lapsimäärien vaikutusten arviointi ja toimenpiteet varhaiskasvatuspalveluissa. Huolimatta pienentyvistä ikäluokista, on ikäluokkakohtainen osallistumisaste noussut. Henkilöstön määrän arviointia toteutetaan jatkuvasti huomioiden varhaiskasvatuslain edellyttämät työntekijämitoitukset, eläköityvien työntekijöiden vakanssien täyttämisen tarpeet sekä tulossa oleva henkilöstörakennemuutos, jonka myötä osa työtehtävistä muuttuvat varhaiskasvatuksen sosionomien tehtäviksi.

Varhaiskasvatuslain mukaiseen henkilöstön kelpoisuusehtojen muutokseen varaudutaan vuoden 2026 talousarviokauden aikana siten, että yksi lastenhoitajan nimike muutetaan varhaiskasvatuksen sosionomiksi.

Varhaiskasvatuksen tehtäväalueella on tavoitteena edistää toimintakulttuuria, jossa isompien päiväkotien yhteydessä toimii lastenhoitaja, jonka sijoittelu täsmentyy lapsiryhmien tarpeen mukaan sekä päiväkodin johtajan ohjauksen mukaan. Varhaiskasvatuksessa on 3 täyttämätöntä vakanssia, joihin on varattu määräraha tämän kaltaiseen toiminnan kokeilulle. Kokeilua puoltaa yhteistyötoimikunnan pöytäkirjan kirjaus, jossa henkilöstön jaksamista halutaan tukea, varmistaa henkilöstön työturvallisuus sekä taata jokaiselle lapselle oikeus turvalliseen ympäristöön. Lastenhoitajien lisäämisellä on merkittävä työkuormitusta vähentävä vaikutus myös päiväkodin johtajien työssä.

Varhaiskasvatuslain 15 § kirjaus siitä, että lapsella on oikeus saada yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea heti tuen tarpeen ilmettyä sekä myös tehostettua ja erityistä tukea. Tällä henkilöstölisäyksellä vastataan lain velvoittamiin tarpeisiin.

Lisäksi varhaiskasvatuksen osalta on tarve valmistautua vuoden 2030 lakimuutokseen henkilöstön kelpoisuuksista. Varhaiskasvatuslaki tulee edellyttämään, että lapsiryhmissä on riittävä määrä varhaiskasvatuksen opettajia, sosionomeja sekä lastenhoitajia. Tähän valmistautuminen pyritään hoitamaan asteittain, jotta Kauhava täyttää lakiuudistuksen 2030 vaatimukset. Varhaiskasvatukseen esitetään yhden lastenhoitajan nimekkeen muuttamista varhaiskasvatuksen sosionomiksi. Talousvaikutus on kokonaisuuden kannalta vähäinen, vaikkakin varhaiskasvatuksen sosionomin palkka on korkeampi kuin lastenhoitajalla.

Lisäksi varhaiskasvatuksen tehtäväalueelle esitetään yhtä päiväkodin johtajan toimea lisättäväksi. Päiväkodin johtajan toimi sijoittuu Evijärven Tuulentupaan. Kauhavan kaupunki tuottaa Evijärven kunnan varhaiskasvatuspalvelut ja laskuttaa Evijärveä toteuman mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen palveluverkosta tulee arvioida alkuvuoden 2026 aikana, huomioiden lasten määrä ja syntyvyys suhteessa palvelurakenteeseen.

Varhaiskasvatuslaissa (1.8.2018) säädetään tarkemmin henkilöstön mitoituksesta, jonka mukaan varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien määrä tulee lisääntymään ja vastaavasti lastenhoitajien määrä vähentymään. Näiden muutosten läpiviemiseen on siirtymäsäännökset, joiden mukaan henkilöstömitoitus tulee olla lain mukainen 1.8.2030 mennessä. Muutokset tehdään huomioimalla eläköitymiset sekä muut varhaiskasvatuksen rakenteet ja toimintayksikköjen määrällinen tarve. Varhaiskasvatuslakiin tuli 1.8.2021 voimaan tiukennus henkilöstömitoituksesta ja siitä poikkeamisesta. 1.8.2022 tuli voimaan uusi lakimuutos liittyen varhaiskasvatuksessa järjestettävään tukeen kolmitasoisen tuen myötä, mikä edellyttää riittävän henkilöstömäärän arviointia lähivuosina.

PERUSOPETUS

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	768 379	541 600	717 070
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-14 712 359	-14 215 240	-15 258 220
Toimintakate/Jäämä	-13 943 980	-13 673 640	-14 541 150

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-3 825 670	-4 048 930	-4 912 460
Toimintakate/Jäämä	-3 825 670	-4 048 930	-4 912 460

Lukuvuonna 2025–2026 perusopetusta vuosiluokille 1–6 järjestetään Alahärmän yhtenäiskoulussa, Kauhavan yhtenäiskoulussa, Korttesjärven yhtenäiskoulussa, Kosolan koulussa, Voltin koulussa ja Ylihärmän yhtenäiskoulussa. Näissä järjestetään myös aamu- ja iltapäivätoimintaa lukuun ottamatta Voltin koulua, jonne ei ilmoittautunut tarpeeksi osallistujia. Perusopetusta vuosiluokille 7–9 järjestetään Alahärmän yhtenäiskoulussa, Kauhavan yhtenäiskoulussa, Korttesjärven yhtenäiskoulussa ja Ylihärmän yhtenäiskoulussa.

Talousarvioon 2026 sisältyvät hankkeet

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Myönnetty valtionavustus 65.000 €

Omarahoitus 20 %; 16.250 €

Hankebudjetti 81.250 €

Käyttöaika 1.1.2026 - 31.12.2026

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus / tiedonhallinnan kehittäminen

Myönnetty valtionavustus 15.000 €

Omarahoitus 20 %; 3.750 €

Hankebudjetti 18.750 €

Käyttöaika 1.6.2025 - 31.8.2026

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Keväällä 2026 päättyy joustavan perusopetuksen (JOPO) ensimmäinen lukuvuosi 8–9 vuosiluokkien yhteydessä. Joustavan perusopetuksen toiminta tukee oppilaita perusopetuksen oppimäärän suorittamisessa, toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä pitkällä tähtäimellä työelämään sijoittumisessa sekä syrjäytymisen ehkäisemisessä. JOPO-opetuksesta on toiveena saada pysyvä toimintamuoto Kauhavan perusopetuksessa.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuki on uudistunut ja uusi perusopetuslaki on astunut voimaan 1.8.2025. Tuen uudistuksen toteuttamiseen on kuitenkin annettu vuoden siirtymäaika ja kaikkien tuen päätösten tulee olla päivitettyinä uuden lain mukaisiksi 31.8.2026 mennessä.

Eteläpohjalainen perusopetuksen tuntijako muuttui yläkouluissa 1.8.2024, kun B1-kielen opetuksen vähimmäismäärä nousi kuudesta seitsemään vuosiviikkotuntiin (valtioneuvoston asetus 111/2023).

Tuntijako ohjeistettiin ottamaan yläkouluissa käyttöön porrastetusti:

lv. 2024–2025: 7. luokalla uusi tuntijako, 8.–9. luokilla vanha tuntijako (vvt = vuosiviikkotunti)

→ B1 ruotsia opetetaan 7. luokalla 2 vvt, 8. luokalla 2 vvt ja 9. luokalla 2 vvt; yrittäjämäistä toimintatapaa ei opeteta lukuvuonna lainkaan

lv. 2025–2026: 7.–8. luokilla uusi tuntijako, 9. luokalla vanha tuntijako

→ B1 ruotsia opetetaan 7. luokalla 2 vvt, 8. luokalla 2 vvt ja 9. luokalla 2 vvt; yrittäjämäistä toimintatapaa ei opeteta lukuvuonna lainkaan

lv. 2026–2027: 7.–9. luokilla uusi tuntijako

→ B1 ruotsia opetetaan 7. luokalla 2 vvt, 8. luokalla 2 vvt ja 9. luokalla 1 vvt; yrittäjämäistä toimintatapaa opetetaan 9. luokalla 1 vvt

Yrittäjämäisen toimintatavan oppiaineesta luovutaan, mutta yrittäjämäinen toimintatapa on edelleen painopisteenä opetussuunnitelmassa.

Tuntimäärä perusopetuksen aikana on yhteensä 229 vuosiviikkotuntia.

LUKIOKOULUTUS

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	117 701	115 740	45 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-2 105 436	-2 020 950	-2 159 060
Toimintakate/Jäämä	-1 987 735	-1 905 210	-2 114 060

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-787 322	-860 040	-903 010
Toimintakate/Jäämä	-787 322	-860 040	-903 010

Kauhavalla lukiokoulutusta antavat Härmän lukio ja Kauhavan lukio. Lukuvuoden 2025–2026 osalta syksyllä 2025 Härmän lukiossa oli 72 opiskelijaa ja Kauhavan lukiossa 154 opiskelijaa. Kaikki ikäluokat opiskelevat uuden opetussuunnitelman mukaisesti. Molemmat lukiot syventävät opiskelijoiden ja opettajien osaamista sähköisen ylioppilaskokeen toteuttamisessa sekä tekoälyn käytössä niin laitteiston, koulutuksen kuin harjoituskokeiden osalta. Molemmissa lukioissa toimii liikunnan monilajiryhmä.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Härmän ja Kauhavan lukioissa on ollut lukuvuodesta 2024–2025 lähtien yhteinen rehtori, joka vastaa molemmista lukioista. Tällä ratkaisulla tavoitellaan taloudellisen säästön lisäksi myös erilaisten yhteistyömuotojen monipuolistamista. Yhteistyön lisäämiseen kannustaa myös Kauhavan lukiokoulutuksen valtionosuuden leikkaaminen 2026–2028, mikä kokonaisvaikutus on noin -550.000 euroa. Kauhavan lukioiden opetuksellisen yhteistyön lisääminen edellyttäisi yhteistä opintojaksotarjotinta ja kiertotuntikaaviota sekä yhteisten opettajien ja etäopetuksen lisäämistä. Kaupungin lukioverkkoa tarkastellaan osana laajempaa sivistyspalvelujen kehittämistyötä. Selvityksessä arvioidaan koulutuksen saavutettavuutta, laatua ja resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä. Tavoitteena on varmistaa, että lukio-opetus vastaa tulevaisuuden tarpeisiin ja tukee opiskelijoiden oppimispolkuja parhaalla mahdollisella tavalla.

Elokuun 2025 alusta astui voimaan nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman päivitys, joka vahvisti oppimisen tukea ja erityisopetuksen asemaa. Tukiopetuksen tekeminen opiskelijan subjektiiviseksi oikeudeksi erityisopetuksen tapaan edellyttää oppimisen tuen lisäresursointia viimeistään syksyllä 2026. Toinen merkittävä kehittämiskohde on digitalisaation edistäminen ja tekoälyn hyödyntäminen eettisesti ja järkevästi lukio-opiskelussa. Tässä asiassa lukiot tekevät yhteistyötä Järviseudun lukioiden kanssa.

Kauhavan lukiokoulutuksessa varaudutaan myös ylioppilastutkinnon tuleviin uudistuksiin. Yo-tutkinnon Abittikoejärjestelmän uusiminen edellyttää laitehankintoja molemmilta lukioilta jo v. 2026. Ylioppilastutkintolautakunta valmistelee myös uutta suullista kielitaitoa mittaavaa koetta vieraisiin kieliin ja toiseen kotimaiseen kieleen. Taito- ja taideaineissa (kuvataide, liikunta ja musiikki) järjestetään ylioppilaskoe ensi kerran syksyllä 2029.

ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	463 437	450 120	520 680
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-2 968 943	-3 114 900	-3 357 220
Toimintakate/Jäämä	-2 505 506	-2 664 780	-2 836 540

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-2 264 224	-2 229 650	-1 777 350
Toimintakate/Jäämä	-2 264 224	-2 229 650	-1 777 350

Elämänlaatulautakunnan tehtäväalueet:

- Elämänlaatupalveluiden hallinto
- Kirjastopalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Liikuntapalvelut
- Museopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Vapaa sivistystyö
- Taiteen perusopetuksen musiikin laaja oppimäärä

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Sivistyspalvelujen toimialaan sisältyvät myös elämänlaatupalvelut, jotka vastaavat kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, ehkäisevästä päihdetyöstä sekä kuntalaisten vapaa-aikaan kuuluvista elämänlaatupalveluista. Elämänlaatulautakunta ja sen alaiset palvelualueet tarjoavat Kauhavan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia laadukkaaseen ja monipuoliseen vapaa-ajanviettoon, liikuntaan, kulttuuriin ja nuorisotoimintaan.

Hyvinvoinnin edistämistyön resursointi on huomioitu talousarviokaudelle 2026. Kunnalla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Elämänlaatupalveluiden henkilöstöä tukee osaava ja arvostava johtaminen. Kirjastopäällikkö ja musiikkiopiston rehtori vastaavat omien palvelualueidensa toiminnasta, ja esihenkilötyössä painotetaan avoimuutta, yhteistyötä ja henkilöstön hyvinvoinnin tukemista. Vuoden 2026 talousarvion henkilöstösuunnitelmaan sisältyy määräaikainen hyvinvointipäällikön virka, joka vahvistaa asiantuntijuutta ja mahdollistaa entistä vaikuttavampaa hyvinvoinnin edistämistyötä. Hyvinvointipäällikkö vastaa myös koko elämänlaatupalvelujen esihenkilötyöstä.

Laadukas johtaminen luo edellytykset palveluiden kehittämiseksi, henkilöstön osaamisen vahvistamiseksi ja työhyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Yhteistyö, luottamus ja selkeä suunta ovat keskeisiä tekijöitä toimialan menestyksessä.

ELÄMÄNLAATUPALVELUJEN HALLINTO

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	94 486	140 250	2 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-173 966	-240 080	-124 120
Toimintakate/Jäämä	-79 481	-99 830	-122 120

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-31 175	-13 010	-26 640
Toimintakate/Jäämä	-31 175	-13 010	-26 640

Tehtäväalueeseen sisältyvät elämänlaatupalveluiden hallinnon lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä ehkäisevä päihdetyö. Vuoden 2026 talousarvion henkilöstösuunnitelmaan sisältyy hyvinvointipäällikön määräaikainen virka 31.12.2026 saakka. Lisäksi elämänlaatupalveluissa on kaksi viranhaltijaa, kirjastopäällikkö ja musiikkiopiston rehtori. Härmänmaan musiikkiopiston rehtorin virka on täytetty määräaikaisena lukuvuoden 1.9.2025–31.7.2026. Kirjastopäällikön vastuulla on kirjaston toiminta.

Elämänlaatulautakunta ja sen alaiset palvelualueet tarjoavat Kauhavan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia laadukkaaseen ja monipuoliseen vapaa-ajanviettoon sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Elämänlaatupalveluiden kaikilla palvelualueilla vahvistetaan hyvää yhteistyötä omien toimijoiden lisäksi kuntalaisten, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Tehtäväalueeseen sisältyy myös hankkeita, joiden avulla vahvistetaan lakisääteisiä palveluja, valmistaudutaan tuleviin lakimuutoksiin sekä edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Elämänlaatupalveluja ja hyvinvoinnin sekä terveyden edistämistä kehitetään vahvasti. Hyvinvointirakenteeseen kuuluvien hyvinvointiryhmien työtä kehitetään, yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tiivistetään sekä luodaan toimintamalleja kuntalaisten ja 3. sektorin toimijoiden osallisuuden vahvistamiseksi.

TAITEEN PERUSOPETUS

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	97 398	102 000	104 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-776 587	-866 140	-866 720
Toimintakate/Jäämä	-679 189	-764 140	-762 720

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-98 499	-111 500	-129 480
Toimintakate/Jäämä	-98 499	-111 500	-129 480

Härmänmaan musiikkiopisto (taiteen perusopetuksen palvelut)

Härmänmaan musiikkiopisto on taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta antava lakisääteinen oppilaitos. Härmänmaan musiikkiopisto toimii Kauhavan kaupungin kaikissa kaupunginosissa sekä Lappajärven kunnassa.

Opiskelija saa perusopintojensa päätteeksi taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen. Perusopintojen jälkeen opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän syventävät opinnot.

Kaupunki saa opetuksen järjestämiseen valtionosuutta opetustuntimäärän (11.366 tuntia) ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Valtionosuuden saamisen ehtona on valtionosuustuntien toteutuminen vähintään myönnettyjen valtionosuustuntien mukaisesti vuosittain.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Varhaisiän musiikkikasvatusta on tavoitteena jatkaa vuonna 2026 kaikilla Kauhavan päiväkodeilla. Osassa päiväkodeista toiminta oli viikoittaista ja osassa toiminta toteutui joka toinen viikko. Tavoitteena on, että musiikkikasvatus saadaan toteutumaan kaikilla päiväkodeilla viikoittain.

Härmänmaan musiikkiopisto mahdollistaa kulttuurielämyksen kokemisen kaikille Kauhavan varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen lapsille ja nuorille. Musiikin opetuksen lisäksi nämä kulttuurielämykset ovat merkittävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistekijä.

KANSALAIISOPISTO

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-185 000	-170 000	-170 000
Toimintakate/Jäämä	-185 000	-170 000	-170 000

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	0	0	0
Toimintakate/Jäämä	0	0	0

Järvilakeuden kansalaisopisto

Kauhavan kaupungin rahoitusosuus kansalaisopiston vuoden 2026 toimintaan on 170.000 euroa.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Kaupungin ja Järvilakeuden yhteistyötä syvennetään taloussuunnitelmakaudella.

KIRJASTOPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	12 477	5 250	11 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-600 127	-594 630	-619 590
Toimintakate/Jäämä	-587 651	-589 380	-608 390

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-323 095	-338 940	-376 980
Toimintakate/Jäämä	-323 095	-338 940	-376 980

Kirjastopalvelut toteuttavat kirjastolain (1492/2016) yleisille kirjastoille määrittelemiä tehtäviä. Kirjastot tarjoavat pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitävät monipuolista ja ajantasaista kokoelmaa, edistävät lukemista, lukutaitoa ja kirjallisuutta, tarjoavat tiloja työskentelyyn, oppimiseen ja harrastamiseen. Lisäksi kirjastoissa suunnitellaan ja toteutetaan erilaisia kirjallisuuteen ja lukemiseen liittyviä tapahtumia, kuten kirjailijavierailut ja kirjavinkkaukset, sekä eri ajankohtiin liittyviä tapahtumia.

Kirjastoissa tarjotaan tietopalvelua sekä resurssien puitteissa digiopastusta ja -ohjausta. Kirjastot tarjoavat ajantasaiset, laadukkaat ja alueellisesti samanarvoiset kirjastopalvelut kaikille kauhavalaisille ikään tai varallisuuteen katsomatta. Kirjastot parantavat kuntalaisten elämänlaatua, lisäävät hyvinvointia, vahvistavat osallisuutta ja ehkäisevät syrjäytymistä. Jo ennestään laajojen aukioloaikojen lisäksi omatoimipalvelut kaikissa neljässä toimipisteessä sekä kirjastoautopalvelut lisäävät kirjaston lakisääteistä käytettävyyttä ja saavutettavuutta. Kirjastoauto on tärkeä erityisesti haja-asutusalueen asukkaille, mutta sen palvelualueeseen kuuluvat myös päiväkodit ja koulut.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Kauhavan 40-vuotias pääkirjasto tarvitsee peruskorjausta, mihin tekninen lautakunta on varannut talousarviossaan suunnittelurahaa 50. 000 euroa. Peruskorjaussuunnitelmassa huomioidaan sekä kirjaston toiminnallisuus, turvallisuus että saavutettavuus.

NUORISOPALVELUT

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	213 102	177 360	215 220
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-535 591	-534 690	-571 190
Toimintakate/Jäämä	-322 490	-357 330	-355 970

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-119 238	-124 870	-109 810
Toimintakate/Jäämä	-119 238	-124 870	-109 810

Kauhavan kaupungin nuorisotyö sisältää koulunuorisotyön, nuorisotilailtojen toiminnan, etsivän nuorisotyön, Ohjaamon sekä nuorisovaltuuston. Nuorisovaltuuston määräraha on kuitenkin budjetoitu konsernihallinnon alaisuuteen muiden vaikuttamiselinten kulujen tavoin.

Kauhavan nuorisopalvelut luovat edellytyksiä viihtyä, toimia ja harrastaa koko Kauhavan alueella:

- toteuttamalla nuorisotilatoimintaa joka kaupunginosassa
- tekemällä koulunuorisotyötä peruskouluikäisten parissa sekä toisen asteen nivelvaiheessa
- järjestämällä nuorille tapahtumia ja retkiä
- ehkäisemällä syrjäytymistä sekä yhteisöllisellä että yksilöllisellä työotteella
- edistämällä yhteistoimintaa yhdistysten ja kaupungin kesken
- myöntämällä toiminta-avustuksia nuorisotyötä tekeville yhdistyksille ja järjestöille
- avustamalla nuorten omaa tiedotusta ja elinolojen parantamista yhdessä nuorisovaltuuston kanssa
- tekemällä jalkautuvaa nuorisotyötä alueen suurempiin tapahtumiin
- vahvistamalla nuorten hyvinvointia ja terveyttä suunnitelmallisesti

Nuorisopalveluiden yleis-, kohde- ja ohjaaja-avustuksiin on varattu yhteensä 55.000 euroa. Avustusmäärärahoista osoitetaan 25. 000 euroa kesäduunitukeen, 19.950 euroa Härmänmaan 4H- yhdistykselle ja loput yleis-, kohde-, ja ohjaaja-avustuksiin.

Ohjaamokoordinaattorina toimii nuoriso-ohjaaja.

Nuorisovaltuusto toimii toimintasääntönsä mukaisesti nuoriso-ohjaajan ohjauksessa.

Talousarvioon 2026 liittyvät hankkeet

Etsivä nuorisotyö

Etsivää nuorisotyötä toteutetaan Kauhavan kaupungin lisäksi Evijärven ja Lappajärven kunnissa. Etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkaamiseen saadaan vuosittain valtionavustusta.

Hankkeelle on myönnetty valtionavustusta 82 500 euroa.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Nuorisopalveluja on kehitetty viime vuosina voimakkaasti. Toiminta kattaa nuorten arkipäivän koulupäivästä vapaa-aikaan, jolloin nuorten saatavilla on nuorisotyöntekijöiden tuki. Toiminnan monipuolistamisen ja sisällöllisen kehittämisen lisäksi nuorisopalveluissa vahvistetaan laatua, suunnitelmallisuutta sekä eri palvelujen liittymäpintoja. Nuorisotyön tukena on nuorten hyvinvointiryhmä, perhekeskusjohtoryhmä, missä nuorten parissa ilmeviä ilmiöitä ja asioita käsitellään monialaisesti. Nuorisopalvelujen eri muotojen yhteistyötä tiivistetään. Jopoluokka, etsivä nuorisotyö, Ohjaamo ja Junkin työpaja tekee merkittävää yhteistyötä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiksi. Palvelujen siiloutumista vältetään ja haetaan synergiaa toimintojen liitospinnoista.

Nuorten hyvinvointia ja terveyttä edistetään myös toiminnallistamisen kautta. Tarjoamme nuorille erilaisia toimintoja kädentaidoista liikkumiseen. Kannustamme aktiiviseen arkeen sekä harrastusten pariin liittymiseen. Nuorisotyö seuraa aktiivisesti valtakunnallisia teemoja ja hakee hankeavustuksia kehittämisen sekä toiminnan lisäämiseksi.

LIIKUNTAPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	13 969	15 000	178 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-435 222	-437 040	-708 160
Toimintakate/Jäämä	-421 253	-422 040	-530 160

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-1 606 985	-1 523 600	-1 020 320
Toimintakate/Jäämä	-1 606 985	-1 523 600	-1 020 320

Liikuntapalvelut tukevat monipuolisesti kuntalaisten liikuntaharrastuksia, liikunta- ja urheiluseurojen kilpailutoimintaa sekä kuntalaisten omaehtoista liikkumista. Liikuntapalvelut järjestävät ohjattua liikuntaa, liikuntatapahtumia, -kampanjoita ja -ryhmiä yhdessä yhdistysten ja seurojen kanssa. Liikunnanohjaajat ovat aktiivisesti mukana kaupungin liikuntapaikkarakentamisessa ja sen suunnittelussa. Lähi- ja ulkoliikuntapaikkoja kehitetään ja niitä markkinoidaan.

Liikuntapaikkaselvitys on laajentunut ja tarkentunut vuodesta 2024 lähtien. Selvitys vaatii edelleen elämänlaatu- palvelujen ja teknisten palvelujen yhteistyötä.

Liikuntapalveluiden avustukset jakautuvat ohjaaja-, kohde- ja yleisavustuksiin sekä urheilijastipendeihin. Avustuksiin on varattu yhteensä 105.000 euroa.

Suomi liikkeelle -ohjelma on nykyhallituksen vuosien 2023–2027 hallitusohjelmaan sisältyvä laaja, poikkihallinnollinen kehittämisohjelma, jonka tavoitteena on lisätä fyysistä aktiivisuutta kaikissa ikäryhmissä ja vahvistaa liikunnallista elämäntapaa osaksi arkea. Ohjelma on saanut vuosittain 20 miljoonan euron rahoituksen, yhteensä 80 miljoonaa euroa hallituskauden ajaksi. Myös Kauhavan kaupunki on ollut hankehauissa aktiivinen. Suomi liikkeelle - ohjelman rahoitushaut mahdollistavat kuntien liikuntapalvelujen kehittämisen. Kauhavalla on valtion hankerahoituksen turvin käynnistetty yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa kohdennettu elintapaohjaus ja tarjottu lisää ohjattua liikuntaa. Hankerahoituksen avulla on mahdollista täydentää ja monipuolistaa palveluvalikoimaa.

Talousarvioon 2026 sisältyvät hankkeet

1. Liikkumisen lisääminen arjessa

Kauhavalla kehitetään hankkeiden avulla koulujen, päiväkotien ja lähiliikuntapaikkojen ympäristöjä niin, että ne houkuttelevat spontaaniin liikkumiseen.

- koulupihojen ja leikkialueiden aktivointi
- turvallisten ja houkuttelevien koulureittien suunnittelu
- lähiliikuntapaikkojen ylläpito ja kunnostus

2. Liikunta osaksi koulupäivää

Koulupäivän aikaisen liikkumisen lisääminen voidaan yhdistää jo olemassa oleviin hankkeisiin, kuten Move all day tai Kärrynpyörää kaiken ikää. Suomi liikkeelle -rahoitus tuetaan

- liikuntavälituntien kehittämistä
- opettajien koulutusta liikunnallisten menetelmien käyttöön
- koulunuorisotyön ja liikunnan yhdistämistä

3. Ennaltaehkäisevä työ ja hyvinvointineuvonta

Hyvinvointipäällikön työnkuvaan kuuluu muun muassa koordinoita liikuntaneuvontaa ja elintapaohjausta, jota toteutetaan hankerahoituksella.

- kehittää matalan kynnyksen liikuntaneuvontaa yhteistyössä terveystieteiden kanssa
- hyödyntää terveysteknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja
- tavoittaa vähän liikkuvia ryhmiä kohdennetuilla toimenpiteillä

4. Perheiden ja ikääntyneiden tukeminen

Kauhavalla suunnitellaan ohjelmia, jotka tukevat perheiden yhteistä liikkumista ja ikääntyneiden toimintakykyä:

5. perheliikuntaa varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyönä
6. ikäihmisten liikuntaryhmiä ja ulkoiluystävällisyyttä
7. esteettömien liikuntamahdollisuuksien lisääminen
8. Liikuntamaa-konseptin tuominen osaksi eri-ikäisten liikuntatarjontaa

5. Poikkihallinnollinen yhteistyö

Suomi liikkeelle -ohjelma kannustaa yhteistyöhön.

- yhdistää elämänlaatu- ja palvelut, koulut, terveyspalvelut ja kolmannen sektorin toimijat yhteisiin kehittämishankkeisiin
- hyödyntää tapahtumakalenteria liikuntatapahtumien koordinointiin
- hakea rahoitusta pilottihankkeisiin, jotka voivat toimia mallina muille kunnille

Harrastamisen Riemua -hankkeen avulla tarjotaan peruskouluikäisille ilmaisia harrastuksia. Toiminta tavoittaa viikoittain yli 500 lasta ja nuorta. Ilmaisten harrastusten tarjoamisella on ollut vaikutusta kaupungin hyte-kertoi-
meen.

Myönnetty valtionavustus 66.000 euroa; 70 %

Omarahoitus 28.285,71 euroa

Hankebudjetti 94.285,71 euroa

Käyttöaika 1.8.2025–31.7.2026

Move all day -hanke edistää peruskouluikäisten lasten ja nuorten liikkumista koulupäivän aikana. Hankkeen avulla kehitetään koulupäivän liikunnallistamista ja valmistaudutaan yhteistyössä opetuksen kanssa tulevaan perusopetuslain muutokseen.

Myönnetty valtionavustus 53.000 euroa; 60 %

Omarahoitus 35.333,33 euroa

Hankebudjetti 88.333,33 euroa

Käyttöaika 1.10.2025–31.7.2026

Harrastaen liikunnan seurasankariksi -hanke tuottaa lajikokeiluja, joiden avulla innostetaan peruskouluikäisiä mukaan aktiiviseen seuratoimintaan. Lajikokeilujen avulla mahdollistetaan lapsille ja nuorille oman mielekkään liikunnan löytäminen.

Myönnetty valtion avustus 40.000 euroa; 80 %

Omarahoitus 10.000 euroa

Hankebudjetti 50.000 euroa

Käyttöaika 1.8.2025–31.7.2026

Liikettä rattaisiin kaiken ikää -hankkeessa on luotu kohdennetun elintapaohjauksen palvelupolku yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Liikuntaneuvoja toimii yhdessä hyvinvointialueen työntekijän kanssa vahvistaen yksittäisten kuntalaisten terveellisiä elintapoja ja hyvinvointia liikunnan, ravitsemuksen sekä unen laadun parantamisen myötä. Liikuntaneuvonta koskettaa kaikkia kauhavalaisia tarjoten liikuntaryhmiä, neuvontaa sekä terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä mittauksia. Liikettä rattaisiin kaiken ikää -hankkeelle haetaan jatkoaikaa, jolloin hanke jatkuu vuoden 2026 puolelle.

Myönnetty avustus 35.000 euroa
Omarahoitus 23.333,33 euroa
Hankebudjetti 53.333,33 euroa
Käyttöaika 1.1.2025–31.12.2025

Kärrynpyörää kaiken ikää -hanke toimii jo kolmatta kautta tavoittaen kaiken ikäiset kauhavalaiset. Perheliikunnan vahvistaminen, liikuntaryhmien tarjoaminen sekä erilaisten innostavien tapahtumien tarjoaminen ohjaa kuntalaisia oman hyvinvoinnin tukemiseen. Kärrynpyörää kaiken ikää -hankkeelle haetaan jatkoaikaa, jolloin toiminta jatkuu vuoden 2026 puolelle.

Myönnetty valtionavustus 23.800 euroa; 50 %
Omarahoitus 23.800 euroa
Hankebudjetti 47.600 euroa
Käyttöaika 1.3.2025–31.12.2025

Hankkeet tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia palveluiden kehittämiseen ja uudistamiseen. Ne toimivat väylänä kokeilla uusia toimintamalleja, vahvistaa yhteistyötä ja vastata ajankohtaisiin hyvinvoinnin haasteisiin. Hankkeiden kautta voidaan tuoda esiin kuntalaisten tarpeita ja kehittää palveluita entistä vaikuttavammiksi ja saavutettavammiksi.

Valtion hankerahoitus ohjaa resursseja usein juuri niille palvelualueille, jotka kaipaavat uudelleenarviointia tai joissa nähdään kehittämistarpeita. Tämä tarjoaa kunnalle mahdollisuuden olla mukana valtakunnallisessa kehittämistyössä ja hyödyntää ulkopuolista rahoitusta paikallisten ratkaisujen rakentamiseen.

Hanketoiminta tukee myös strategista johtamista ja tuo lisäresursseja henkilöstön työn tueksi. Se mahdollistaa ketterän kehittämisen, kokeilukulttuurin ja uusien ideoiden testaamisen käytännössä – aina kuntalaisten hyvinvointi edellä. Kauhavan kaupunki on hakenut useita Suomi liikkeellä

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Liikuntapalveluja on kehitetty ja laajennettu liikuntahankkeiden avulla. Lasten ja nuorten harrastustarjonta, elintapaohjaus ja matalan kynnyksen liikuntatarjonta toteutuu hankerahoituksen turvin. Liikuntapalvelut ovat tärkeä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen muoto.

Kaupunki on satsannut merkittävästi terveellisiin ja turvallisiin liikuntapaikkoihin niin sisä- kuin ulkoliikunnan osalta. Liikuntapaikkaselvityksessä on tarkasteltu liikuntapaikkojen kokonaisuutta, laadittu hoitotasomäärittelyä sekä muita hoitoon ja huoltoon tarvittavia toimenpiteitä. Liikuntapaikkaselvitystä on laadittu yhteistyössä teknisen toimialan kanssa. Selvitystyötä jatketaan talousarviokaudella 2026. Tarkastellussa tullaan huomioimaan myös tulojen lisäämismahdollisuus. Tällä hetkellä liikuntatilojen käyttäminen on maksutonta kaikille kuntalaisille. Liikuntapaikkaselvityksessä tullaan tarkastelemaan liikuntatilojen maksullisuuden käyttöönottoa ja siihen liittyvät ratkaisut etenevät toimielinkäsittelyssä vuoden 2026 aikana.

KULTTUURIPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	1 830	3 300	3 300
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-138 206	-150 350	-174 790
Toimintakate/Jäämä	-136 376	-147 050	-171 490

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-25 999	-27 040	-23 840
Toimintakate/Jäämä	-25 999	-27 040	-23 840

Kulttuuripalvelut järjestävät konsertteja, näyttelyitä sekä eri taiteenaloihin ja kotiseututyöhön liittyviä tapahtumia ja tilaisuuksia koko Kauhavan kaupungin alueella mahdollistaen kaiken ikäisten kuntalaisten taide- ja kulttuurielämysten kokemisen. Kulttuuriohjaaja tekee laajaa yhteistyötä muiden paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Pääkirjaston yhteydessä oleva Galleria Kaari —näyttelytila tuottaa näyttelyitä, mahdollistaa taidekasvatustprojekteja sekä lisää elämänlaatupalveluiden eri toimijoiden yhteistyötä.

Kulttuuripalvelut toteuttavat kulttuurikasvatussuunnitelmaa yhdessä kirjasto- ja museopalveluiden kanssa.

Kulttuuripalveluihin varataan määrärahat sekä isojen kulttuuritapahtumien avustuksiin että yleis- ja kohdeavustuksiin. Lisäksi Kauhavan elämänlaatulautakunta myöntää vuosittain Kauhavan kulttuuripalkinnon. Avustuksiin on varattu yhteensä 43.600 euroa.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Kulttuurikasvatussuunnitelma laajenee vuonna 2026 koskemaan myös toisen asteen opiskelijoita. Kulttuurielämysten, kotiseudun kulttuuritarjonnan tunnetuksi tekeminen sekä yleinen sivistystyö ovat suunnitelman keskiössä.

Kauhavan kaupungin laaja tapahtumatarjonta tarvitsee lisäresursointia tilapäishenkilöstöön sekä välineistöön.

MUSEOPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	30 177	6 960	6 960
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-124 244	-121 970	-122 650
Toimintakate/Jäämä	-94 067	-115 010	-115 690

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-59 233	-90 690	-90 280
Toimintakate/Jäämä	-59 233	-90 690	-90 280

Museopalvelut tallentavat alueen historiaa ja kulttuuria ja mahdollistavat siihen tutustumisen. Museokohteita Kauhavalla on useita niin omassa omistuksessa kuin yksityistenkin omistamana. Museopalveluilla on tiivistä yhteistyötä kotiseutumuseoiden ja muiden museokohteita ylläpitävien yhdistysten kanssa.

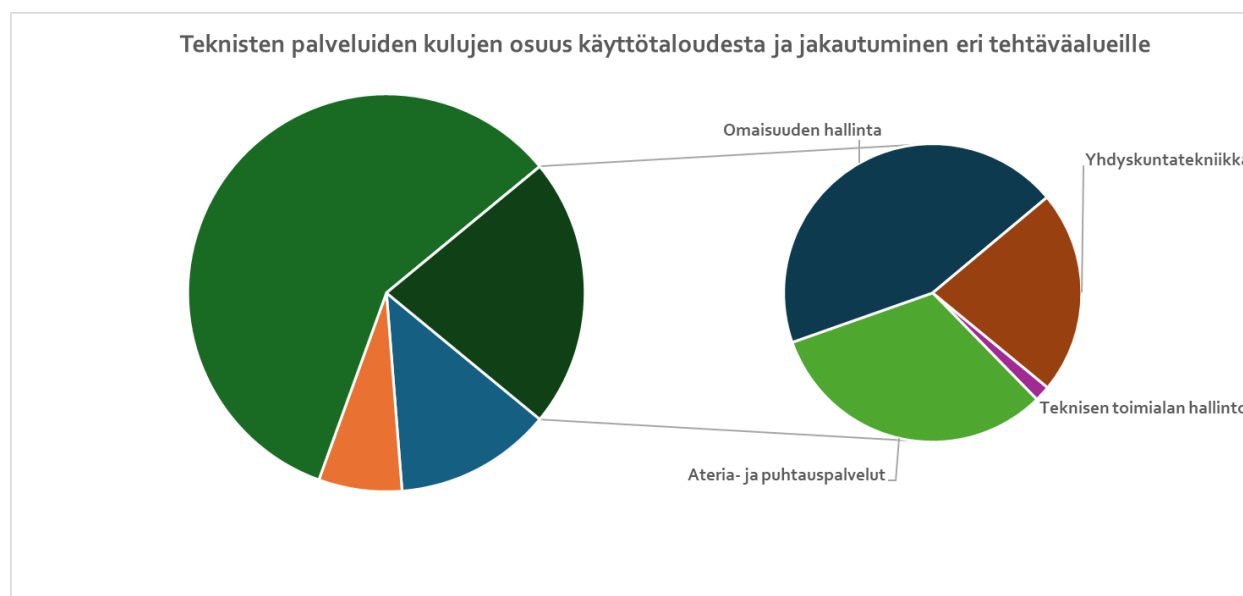
Kauhavan kaupungilla on kaksi ammatillisesti hoidettavaa museota; Puukko- ja tekstiilimuseo sekä Suomen jääkärimuseo. Suomen jääkärimuseo on Suomen ainoa jääkäriliikkeeseen keskittyvä museo. Se tekee tiivistä yhteistyötä jääkäreiden koulutuskaupunkina toimineen Hohenlockstedtin kanssa. Puukko- ja tekstiilimuseo puolestaan edustaa alueen käsityöperinnettä ja sen historiaa sekä on merkityksellinen osa Kauhavan käsityökaupunki-ima-

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Vuoden 2026 alusta Suomen jääkärimuseosta julkaistaan diginäyttely, joka nostaa museon saavutettavuutta sekä täydentää varsinaista näyttelyä.

TEKNISTEN PALVELUIDEN TOIMIALA

Teknisten palvelujen toimialan tehtävänä on vastata toimintaedellytysten luomisesta vetovoimaisen kaupungin kasvulle, kaupunkiympäristön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Toimiala vastaa kaupungin rakennetusta infraomaisuudesta, tonttutuotannosta, liikenneväylien suunnittelusta ja rakentamisesta, laadukkaan kaupunkiympäristön toteuttamisesta ja kunnossapidosta sekä terveellisten tilojen toteuttamisesta, niiden siisteydestä ja ateriapalveluiden tuotannosta. Toimiala muodostuu teknisen lautakunnan tehtäväalueesta.

Toimialan määräraha ja tuloarvio

Ulkoiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	2 505 162	2 428 370	1 137 340
Myyntituotot	61 688	200	12 900
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	21 651	24 740	24 740
Muut toimintatuotot	2 421 823	2 403 430	1 099 700
Valmistus omaan käyttöön	88 806	96 770	54 990
TOIMINTAKULUT	-10 891 880	-10 656 690	-10 565 210
Henkilöstökulut	-3 801 357	-3 781 950	-3 775 590
Palvelujen ostot	-2 359 716	-2 314 380	-2 619 920
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 742 518	-3 807 040	-3 549 320
Avustukset	-46 833	-60 000	-60 000
Muut toimintakulut	-941 457	-693 320	-560 380
Toimintakate/Jäämä	-8 297 912	-8 131 550	-9 372 880

Sisäiset erät	TP 2024	TA 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	11 350 094	12 713 420	13 267 530
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-2 545 412	-3 491 690	-3 643 530
Toimintakate/Jäämä	8 804 682	9 221 730	9 624 000

Toimialan strategiset ja sitovat tavoitteet

Palveleva liikenneverkko

Tavoite	Toimenpide/mittari
Alempiasteisen liikenneverkon kunnon edistäminen	Avustettavia hankkeita 10 km/ vuosi

Tavoite	Toimenpide/mittari
Kaavateiden kunnon parantaminen	Perusparannusta 0,5 km/ vuosi

Kasvatus- ja koulutus turvallisessa ympäristössä

Tavoite	Toimenpide/mittari
Terveiden ja toimivien oppimisympäristöjen ylläpito	Huolletaan kiinteistöjä suunnitelmien mukaisesti ja korjataan ennakkoivasti

Tavoite	Toimenpide/mittari
Kouluruokailussa lähiruuan suosiminen	Lähiruuan osuus 85 %

Vahva kuntatalous

Tavoite	Toimenpide/mittari
Investointien suunnittelu, tiukka budjettiseuranta ja budjetissa pysyminen	Ei budjetin ylityksiä

Tavoite	Toimenpide/mittari
Käyttämättömistä kiinteistöistä luopuminen	Toimeenpannaan päätökset kiinteistöjen käyttötarkoituksista, myynnistä ja purkamisesta

TEKNISEN TOIMIALAN HALLINTO

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-200 764	-194 400	-181 250
Toimintakate/Jäämä	-200 764	-194 400	-181 250

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-43 948	-63 050	-59 830
Toimintakate/Jäämä	-43 948	-63 050	-59 830

Tehtäväalueelle on budjetoitu teknisen lautakunnan ja -toimiston kulut. Hallinnossa työskentelee vuonna 2026 tekninen johtaja. Tekninen lautakunta kokoontuu 8-9 kertaa vuodessa.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Ei merkittäviä muutoksia.

ATERIA- JA PUHTAUSPALVELUT

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	27 914	28 740	31 240
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-3 134 735	-3 288 810	-3 374 880
Toimintakate/Jäämä	-3 106 821	-3 260 070	-3 343 640

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	3 307 610	3 594 100	3 693 180
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-360 275	-432 190	-527 470
Toimintakate/Jäämä	2 947 335	3 161 910	3 165 710

Ateria- ja puhtauspalvelut toimivat teknisillä palveluilla suoraan teknisen johtajan alaisuudessa. Toimintayksikön esihenkilö on ruoka- ja puhtauspalveluvastaava ja vakinaisia henkilöitä on kaikkiaan 51.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Ylihärman koulukeskuksen ruokasali valmistuu vuoden 2025 loppuun mennessä ja liikuntasalin väistöruokailusta päästään uusiin tiloihin vuoden 2026 alusta alkaen. Tällöin keskuskeittiöllä siirrytään myös Ylihärman koulukeskuksen osalta suunnitelman mukaiseen cook and chill -malliin. Kauhavan koulukeskuksen ruuanvalmistus siirtyy

keskuskeittiölle maaliskuun alusta alkaen. Tämän jälkeen keskuskeittiö toimii suunnitellun mitoituksen mukaisesti.

Kauhavan kaupungilla on vuonna 2026 yksi (1) keskuskeittiö, yhdeksän (9) palvelukeittiötä ja neljä (4) jakelukeittiötä.

Elintarvikkeiden hinnat ovat nousussa ja se on huomioitu talousarviota tehtäessä.

Puhtauspalvelujen tavoitteena on laadukas ja taloudellinen siivoustoiminta. Mitoituksia on täydennetty uuden kaupungintalon osalta vuoden 2025 aikana. Puhtauspalvelut tarjoavat muille hallintokunnille myös sovittuja oheispalveluja. Omaa tuotantoa täydennetään ostopalveluilla.

Henkilöstön jaksamiseen panostetaan pyrkimällä tasapuolisesti jaettuihin työalueisiin ja mahdollisuuksien mukaan työnkiertoon sitä haluaville.

Talousarvioon on huomioitu pesuaineiden hinnan korotukset sekä tarve kuluneempien siivouslaitteiden uusimiseen.

OMAISUUDEN HALLINTA

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	2 224 478	2 178 630	1 044 100
Valmistus omaan käyttöön	88 806	96 770	54 990
TOIMINTAKULUT	-5 250 458	-4 886 610	-4 680 950
Toimintakate/Jäämä	-2 937 174	-2 611 210	-3 581 860

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	7 623 734	8 711 890	9 102 850
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-1 876 680	-2 801 630	-2 855 110
Toimintakate/Jäämä	5 747 054	5 910 260	6 247 740

Teknisen palvelun omaisuudenhallinnan toimialalla tehtäväaluepäällikkönä on kiinteistö- ja rakennuttamispäällikkö, jonka vastaa

- omaisuuden hallinta- ja rakennuttaminen -tehtäväalueen toiminnasta ja taloudesta,
- kaupungin omistamien ja hallinnoimien rakennusten kunnossapidosta ja perusparannuksesta,
- kaupungin omistukseen tulevien tilojen rakennuttamisesta,
- tehtäväalueensa vuosityöohjelman laatimisesta,
- kaupungin kiinteistö- ja irtaimistovakuutuksista sekä
- kaupungin kiinteistöillä tapahtuvaan ilkeältä puuttumisesta.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Rakennuttaminen siirtyi omaisuudenhallintayksikön alaisuuteen uudessa hallintosäädöksessä. Uusi kaupungintalo valmistui ja otettiin käyttöön vuoden 2025 aikana. Samoin Ylihärman koulukeskuksen viimeisin rakennusvaihe,

eli uusi ruokasali ja oppilashuollontilat saadaan valmiiksi vuoden 2025 loppuun mennessä. Myös Artturintuvan 14 pesuhuoneen remontti valmistuu vuoden 2025 lopussa. 2026 vuodelle ei näitä isompia hankkeita ole tulossa.

Rakennushankkeiden valmistuttua osasta väistötiloista on pystytty luopumaan. Alahärmän alakoulumoduuli ja ruokalamoduuli palautuivat vuokranantajalle vuoden 2025 aikana. Jäljelle jäävät vuokramoduulit ovat Tiheikön esikoulu ja Härmän lukio.

Kauhavan Tietotalo saneerattiin uudeksi kaupungintaloksi ja henkilökunta muutti sinne Alahärmän sivistyskeskukselta ja Yrittäjäopiston tiloista. Suurin ponnistus onkin vuodelle 2026, tehdä päätöksiä, mitä tehdään tyhjilleen ja vajaakäytölle jääville rakennuksille. Talousarviossa on käytötalouteen esitetty varoja mm. Kauhavan vanhan terveyskeskuksen tyhjillään olevien rakennusten purkamiseksi.

Myös Hyvinvointialueen päätökset vaikuttavat Kauhavan kaupungin rakennusten käyttöasteeseen. Talousarviosta onkin vielä jätetty ulkopuolelle neljä kiinteistöä, Korttesjärven Tupasvilla, Ylihärmän Artturintupa ja Kauhavan Iltakello ja Kaitoranta odottamaan vuoden 2025 lopussa toivottavasti ratkeavia vuokraneuvotteluita kuntien ja hyvinvointialueen välillä. Näiden kiinteistöjen osalta tarkastellaan myös yhtiöittämisvelvoitetta.

Vuodelle 2026 suunnitellaan kiinteistöstrategian päivittämistä ja PTS-tekemistä koko rakennuskannalle. Kiinteistönhoidon mitoitus on myös tehtävälisellä. Kiinteistönhoidosta ja kirvesmiehistä on eläköitymässä 3 henkilöä vuoden 2026 aikana ja heidän tehtäviinsä haetaan täyttölupia. On tärkeää, että omaisuuden hallinnassa on riittävä määrä tekijöitä pitämässä yllä kaupungin suurta sekä isolta osalta uutta rakennuskantaa sellaisessa kunnossa, että liiallista kulumista ei tapahdu.

YHDYSKUNTATEKNIikka

	TP	TA	TA
Ulkoiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	252 770	221 000	62 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-2 305 923	-2 286 870	-2 328 130
Toimintakate/Jäämä	-2 053 152	-2 065 870	-2 266 130

	TP	TA	TA
Sisäiset erät	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	418 750	407 430	471 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-264 509	-194 820	-201 120
Toimintakate/Jäämä	154 241	212 610	270 380

Yhdyskuntatekniikan tavoitteena on lisätä kaupunkilaisten liikkumismahdollisuuksia autoilun sijasta pyöräilyyn ja kävelyyn. Katuvalaistusta uusitaan led-valoiksi vuosittain, jolla saadaan pienennettyä sähkönkulutusta. Liikunta-paikat sekä leikkipuistot pyritään pitämään nykyisellä tasolla. Katuinfraa perusparannetaan yhteistyössä Kauhavan Vesi Oy:n ja Kauhavan Kaukolämpö Oy:n kanssa.

Viheralueiden ja puistojen määrä ja myös koko on kasvanut yli 30 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana. Tämän lisäksi kesäkuukaistutusten määrää on lisätty huomattavasti päätösten ja pyyntöjen perusteella. Myös muilta osin työn määrä on lisääntynyt (esim. roskisten, hankerahoituksella toteutettujen toiminnallisten puisto-

jen määrä). Kesätyöntekijöiden saatavuus on heikentynyt vuosi vuodelta palkkatason jäätyä merkittävästi jälkeen muista kesätyönantajista ja kausityöntekijöitä on tällä hetkellä 3-5 henkilöä vähemmän hoitotason ylläpitämiseen nähden. Henkilöstövajaus vaikuttaa suoraan hoitotasoon. Koska resursseja ei kaupungin taloudellisesta tilanteesta johtuen voida lisätä, joudutaan hoitotasoa laskemaan edelleen.

Mukautus toteutetaan käyttämällä kaupungin puistoille ja viheralueille sopeutettua hoitotasoluokitusta sekä vähentämällä kesäkukkaistutuksia vastaamaan käytettävissä olevia henkilöstöresursseja. Ympäristöhoito painottuu ainoastaan taajamien ydinkeskustoihin ja toiminta keskittyy lakisääteisten toimintojen tekemiseen (mm. leikkipuistojen tarkastukset).

Myös liikunta-alueiden hoidossa nykyiset resurssit ovat alimitoitettut. Erityisesti haasteita aiheuttaa liikuntapaikkavastaavan puute, mutta myös osaltaan vajaa hoitajaresurssi. Tämä vaikuttaa hoitotasoon ja hoidon oikea-aikaisuuteen.

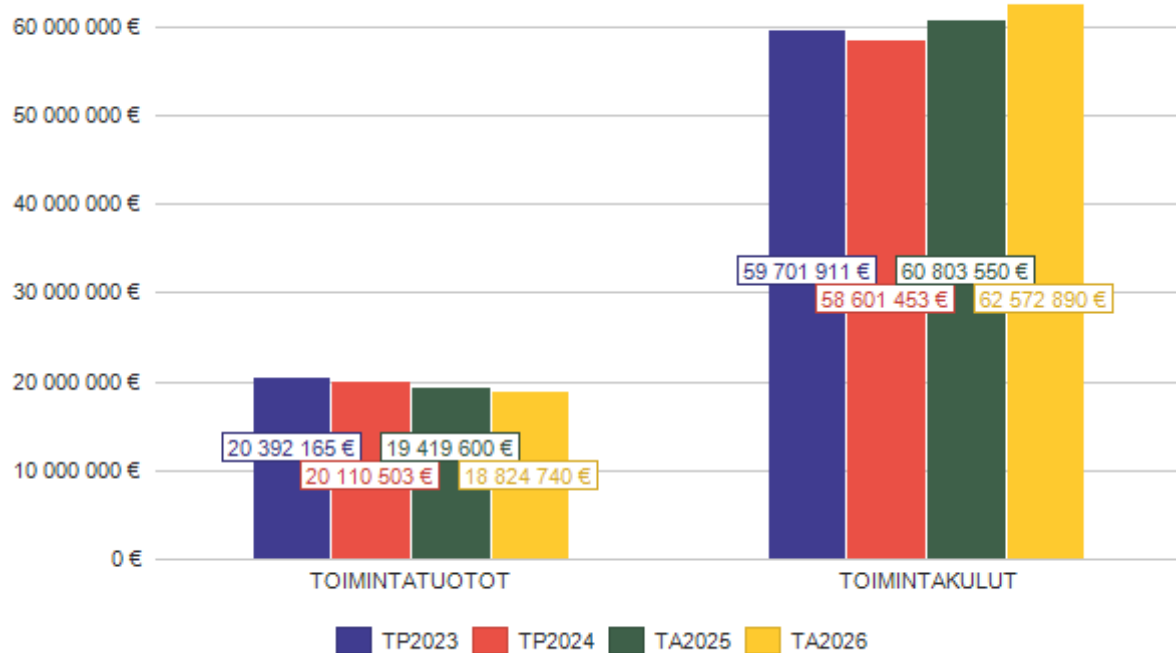
Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Ei merkittäviä muutoksia.

Yhdistelmä käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista

Ulkoiset	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Kauhavan kaupunki			
TOIMINTATUOTOT	7 725 767	5 620 430	4 447 400
TOIMINTAKULUT	-46 216 718	-47 004 380	-48 195 550
Verotulot	33 595 351	33 314 000	35 013 000
Valtionosuudet	15 120 644	15 649 900	16 232 400
KONSERNIHALLINNON TOIMIALA			
TOIMINTATUOTOT	586 677	388 500	415 000
TOIMINTAKULUT	-4 325 900	-5 925 750	-6 162 150
ELINVOIMAPALVELUJEN TOIMIALA			
TOIMINTATUOTOT	2 033 401	749 940	615 860
TOIMINTAKULUT	-3 337 955	-3 195 080	-3 267 330
SIVISTYSPALVELUJEN TOIMIALA			
TOIMINTATUOTOT	2 600 527	2 053 620	2 279 200
TOIMINTAKULUT	-27 660 983	-27 226 860	-28 200 860
TEKNISTEN PALVELUIDEN TOIMIALA			
TOIMINTATUOTOT	2 505 162	2 428 370	1 137 340
TOIMINTAKULUT	-10 891 880	-10 656 690	-10 565 210

Sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Kauhavan kaupunki			
TOIMINTATUOTOT	12 384 735	13 799 170	14 377 340
TOIMINTAKULUT	-12 384 735	-13 799 170	-14 377 340
KONSERNIHALLINNON TOIMIALA			
TOIMINTATUOTOT	1 022 010	1 085 750	1 109 810
TOIMINTAKULUT	-291 565	-289 270	-280 160
ELINVOIMAPALVELUJEN TOIMIALA			
TOIMINTATUOTOT	12 631	0	0
TOIMINTAKULUT	-355 858	-407 920	-409 850
SIVISTYSPALVELUJEN TOIMIALA			
TOIMINTAKULUT	-9 191 900	-9 610 290	-10 043 800
TEKNISTEN PALVELUIDEN TOIMIALA			
TOIMINTATUOTOT	11 350 094	12 713 420	13 267 530
TOIMINTAKULUT	-2 545 412	-3 491 690	-3 643 530

Tuloslaskelma

Ulkoinen tuloslaskelma	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos €	Muutos %
TOIMINTATUOTOT	7 725 767	5 620 430	4 447 400	-1 173 030	-20,87 %
Myyntituotot	2 348 868	1 365 560	1 545 420	179 860	13,17 %
Maksutuotot	653 910	537 250	550 900	13 650	2,54 %
Tuet ja avustukset	2 086 359	1 206 930	1 136 020	-70 910	-5,88 %
Muut toimintatuotot	2 636 631	2 510 690	1 215 060	-1 295 630	-51,60 %
Valmistus omaan käyttöön	94 786	113 270	57 990	-55 280	-48,80 %
TOIMINTAKULUT	-46 216 718	-47 004 380	-48 195 550	-1 191 170	2,53 %
Henkilöstökulut	-28 659 192	-28 437 850	-29 173 730	-735 880	2,59 %
Palkat ja palkkiot	-23 153 505	-22 746 960	-23 351 330	-604 370	2,66 %
Henkilösivukulut	-5 505 687	-5 690 890	-5 822 400	-131 510	2,31 %
Palvelujen ostot	-9 986 041	-10 988 680	-11 823 660	-834 980	7,60 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 749 628	-4 817 480	-4 666 850	150 630	-3,13 %
Avustukset	-1 379 484	-1 455 100	-1 326 600	128 500	-8,83 %
Muut toimintakulut	-1 442 373	-1 305 270	-1 204 710	100 560	-7,70 %
Toimintakate/Jäämä	-38 396 165	-41 270 680	-43 690 160	-2 419 480	5,86 %
Verotulot	33 595 351	33 314 000	35 013 000	1 699 000	5,10 %
Valtionosuudet	15 120 644	15 649 900	16 232 400	582 500	3,72 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-768 243	-1 556 500	-1 253 650	302 850	-19,46 %
Korkotuotot	229 331	45 000	187 500	142 500	316,67 %
Muut rahoitustuotot	690 833	405 500	367 350	-38 150	-9,41 %
Korkokulut	-1 645 715	-1 950 000	-1 750 000	200 000	-10,26 %
Muut rahoituskulut	-42 692	-57 000	-58 500	-1 500	2,63 %
Vuosikate	9 551 587	6 136 720	6 301 590	164 870	2,69 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 275 357	-6 172 170	-6 340 510	-168 340	2,73 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 723 434	-6 172 170	-6 340 510	-168 340	2,73 %
Kertaluonteiset poistot	-263 372	0	0	0	0,00 %
Arvonalentumiset	-288 551	0	0	0	0,00 %
Satunnaiset tuotot ja kulut	885 301	0	0	0	0,00 %
Satunnaiset tuotot	885 301	0	0	0	0,00 %
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0,00 %
Tilikauden tulos	4 161 531	-35 450	-38 920	-3 470	9,79 %
Varausten ja rahastojen muutokset	129 412	151 950	152 810	860	0,57 %
Poistoeron muutos	129 112	91 950	92 810	860	0,94 %
Varausten muutos	0	0	0	0	0,00 %
Rahastojen muutos	300	60 000	60 000	0	0,00 %
Tilikauden yli-/alijäämä	4 290 943	116 500	113 890	-2 610	-2,24 %

Toimintatuottojen eli käyttötaloustulojen yhteismäärä on 4.447.400 euroa.

Myyntituottoja on arvioitu kertyvän 1.545.420 euroa. Vuoden 2025 talousarvioon verrattuna myyntituotot kasvavat 179.860 euroa eli 13,2 prosenttia. Maksutuotoiksi on budjetoitu 550.900 euroa, missä on vuoteen 2025 verrattuna lisäystä 13.650 euroa eli 2,5 prosenttia. Tukien ja avustusten määrä vähenee 5,9 prosentilla ollen 1.136.020 euroa. Muita toimintatuottoja arvioidaan kertyvän 1.215.050 euroa, mikä on 1.295.630 euroa ja 51,6 prosenttia vuodelle 2025 budjetoitua vähemmän. Merkittävä muutos johtuu hyvinvointialueelle vuokrattujen sote-rakennusten yhtiöittämisvelvollisuudesta, minkä vuoksi Ylihärman terveysasema-palvelukeskuksen, Korttejärven vanhainkodin, Iltakellon ja Kaitorannan vuokratuottoja ei ole huomioitu talousarviossa. Myöskään ao. rakennusten kulut ja poistot on jätetty budjetoimatta kaupungin talousarvioon. Yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva selvitystyö on kesken talousarvion laatimisvaiheessa, kuten myös mahdollisen sote-kiinteistöyhtiön perustamistyö.

Toimintakuluja eli käyttötalousmenoja arvioidaan kertyvän 48.195.550 euroa. Toimintakulut kasvavat 1.191.170 eurolla eli 2,5 prosentilla vuoden 2025 talousarviosta.

Toimintakuluihin sisältyvät rakennuttamisen kulut ja muu omana työnä tehtävä osuus omaisuuden perusparantamisesta kohdistetaan investointeihin Valmistus omaan käyttöön -erän kautta. Käyttötaloussosasta investointeihin vyörytettävä osuus on 57.990 euroa. Vuoden 2025 talousarviossa vyörytettävä määrä on 113.270 euroa.

Vuodelle 2026 budjetoidut henkilöstökulut ovat 29.173.730 euroa. Henkilöstömenot kasvavat 2,6 prosenttia (735.880 euroa) vuodelle 2025 budjetoituun verrattuna. Palkkamäärärahat on varattu siten, että kesäkuukuun 2025 palkkojen tasoa on korotettu 3,6 prosentilla.

Palvelujen ostoihin osoitetaan 11.825.660 euroa, mikä on 834.980 euroa eli 7,6 prosenttia enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat – tiliryhmän menoihin on budjetoitu 4.666.850 euroa, mikä on 150.630 euroa (3,1 %) vähemmän kuin vuodelle 2025. Avustuksiin on budjetoitu 1.326.600 euroa, mikä on 128.500 euroa (8,8 %) vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Muihin toimintakuluihin on varattu 1.215.060, mikä on 7,7 prosenttia (100.560 €) vuotta 2025 vähemmän.

Toimintatuottojen, valmistus omaan käyttöön –erän ja toimintakulujen erotukseksi eli toimintakatteeksi muodostuu -43.390.160 euroa. Toimintakate osoittaa, mikä osuus käyttötalouden eli kunnan toiminnan kustannuksista tulee kattaa verorahoituksella. Verorahoitukseen luetaan sekä verotulot että valtionosuudet. Vuoden 2025 talousarvioon verrattuna toimintakate heikkenee (negatiivisuus kasvaa) 2.419.480 eurolla eli 5,7 prosentilla.

Vuoden 2026 talousarviossa verotulojen määräksi on arvioitu:

	TA 2026
Verotulot	35 013 000
Kunnan tulovero	27 343 000
Kiinteistövero	4 711 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 959 000

Valtionosuudet on budjetoitu seuraavasti:

	TA 2026
Valtionosuudet	16 232 400
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 058 200
Muut valtionosuudet	-126 500
Verotulomenetyksen korvaus	2 300 700

Korko- ja muita rahoitustuottoja arvioidaan kertyvän 554.850 euroa. Korkotuotoissa on huomioitu Kauhavan Vesi Oy:lle vesihuolto-omaisuuden kaupan rahoittamiseen myönnettyjen lainojen korot. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy omavelkaisista takauksista perittävät takausprovisiot. Korko- ja muihin rahoituskuluihin on budjetoitu 1.808.000 euroa. Lainojen korkomenoihin on varattu 1.750.000 euroa, mikä on 200.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2025.

Vuoden 2026 budjetoitu vuosikate on 6.301.590 euroa. Vuosikate osoittaa investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin käytettävissä olevan tulorahoituksen. Mikäli vuosikatetason mittarina käytetään talousarvion poistoja aiheuttavien investointien määrää, on vuosikate selvästi näitä korkeampi. Mittarina voidaan käyttää myös suunnitelman mukaisten poistojen määrää. Suunnitelman mukaisiin poistoihin ei ole budjetoitu neljän mahdollisesti yhtiötettävän sote-rakennuksen eli Iltakellon, Kaitorannan, Ylihärman terveysasema-palvelukeskuksen eikä

Kortesjärven vanhainkodin eikä vesihuolto-omaisuuteen kohdistuvia poistoja. Sumu-poistoja arvioidaan talousarviovuonna kertyvän 6.340.510 euroa, eli budjetoidut poistot ovat 38.920 euroa vuosikatetasoa korkeammat. Entisten kuntien ylijäämärahastoista ja kuntaliitoksen yhdistymisavustuksella toteutetuista investoinneista on muodostettu poistoero, jota puretaan suunnitelman mukaisten poistojen tahdissa. Yhteensä poistoeroa arvioidaan vuonna 2026 purettavan 92.810 eurolla. Poistoeron vähentyminen huomioiden nettopoistotasoksi muodostuu 6.247.700 euroa, mikä on vuosikatetasoa alhaisempi.

Vuonna 2026 kaupunki lyhentää pitkäaikaisia lainoja 4.975.220 eurolla. Rahoituksellisesti vuosikate riittää kattamaan lainojen lyhennykset kokonaisuudessaan. Vuosikatteesta jää 1.326.370 euroa käytettäväksi investointien rahoitukseen.

Henkilöstörahastoa puretaan rahaston käyttöä vastaavasti 60.000 eurolla.

Tilikauden 2026 budjetoiduksi ylijäämäksi muodostuu 113.890 euroa.

Talousarviokirjassa esitetään myös sekä sisäiset että ulkoiset erät sisältävä tuloslaskelma. Ulkoisessa tuloslaskelmassa esitetään ne luvut, jotka tosiasiallisesti tulevat kaupungin ulkopuolelta kassaan tai lähtevät ulos kaupungin kassasta. Sisäiset ja ulkoiset erät sisältävässä tuloslaskelmassa esitetään myös kaupungin hallintokuntien toimilleen ”ostamat ja myymät” palvelut, eli kaupungin sisäinen palvelutoiminta.

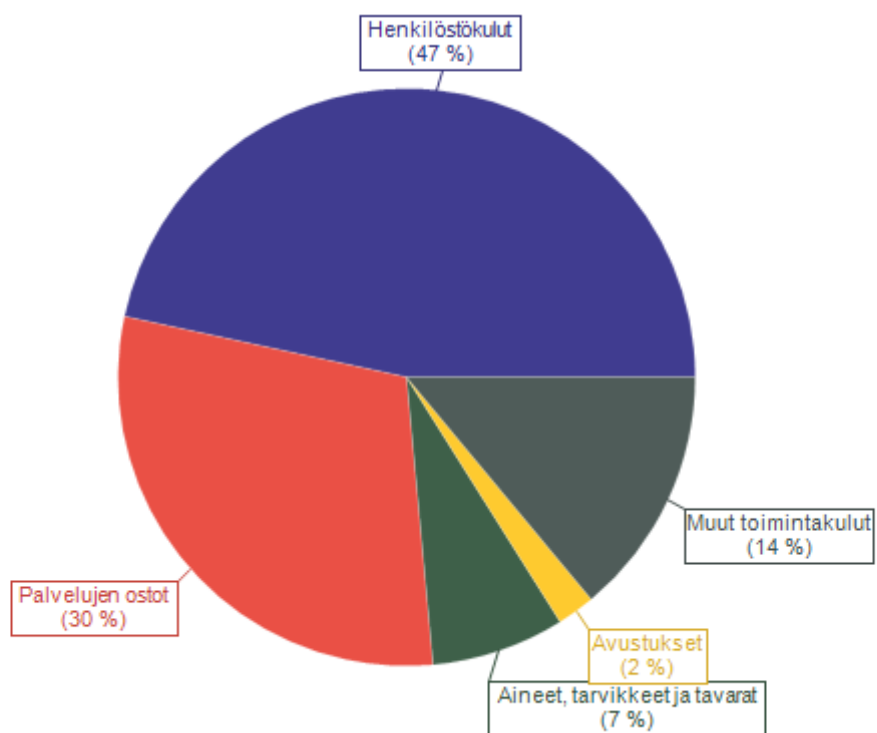
Sisäisiä eriä ovat mm.

- toimistohenkilöstön, tietohallinnon ja tietoverkon kustannukset, jotka tulevat tuloksi konsernihallinnolle ja menoksi eri tehtäväalueille
- sisäiset tilavuokrat, jotka tulevat tuloksi omaisuuden hallinnan tehtäväalueelle ja menoksi käyttäjille eli sisäiselle vuokralaiselle.
- sisäiset ateriapalvelut, jotka tulevat tuloksi ateria- ja puhtauspalveluille ja menoksi kouluille ja päiväkodeille.
- liikunta-alueiden hoito, joka tulee tuloksi yhdyskuntatekniikan tehtäväalueelle ja menoksi elämänlaatu- ja liikuntapalveluille.

Sisäisten tulojen ja menojen yhteissumma on yhtä suuri, joten niillä ei ole vaikutusta toimintakatteeseen, vuosikatteeseen eikä tilikauden tulokseen.

Tuloslaskelma, joka sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät, esitetään informatiivisena tietona.

Toimintakulut menolajeittain, TA 2026

Sisäinen + ulkoinen tuloslaskelma	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos €	Muutos %
TOIMINTATUOTOT	20 110 503	19 419 600	18 824 740	-594 860	-3,06 %
Myyntituotot	7 851 665	8 004 110	8 393 900	389 790	4,87 %
Maksutuotot	654 473	537 250	550 900	13 650	2,54 %
Tuet ja avustukset	2 086 359	1 206 930	1 136 020	-70 910	-5,88 %
Muut toimintatuotot	9 518 006	9 671 310	8 743 920	-927 390	-9,59 %
Valmistus omaan käyttöön	94 786	113 270	57 990	-55 280	-48,80 %
TOIMINTAKULUT	-58 601 453	-60 803 550	-62 572 890	-1 769 340	2,91 %
Henkilöstökulut	-28 659 192	-28 437 850	-29 173 730	-735 880	2,59 %
Palkat ja palkkiot	-23 153 505	-22 746 960	-23 351 330	-604 370	2,66 %
Henkilösivukulut	-5 505 687	-5 690 890	-5 822 400	-131 510	2,31 %
Palvelujen ostot	-15 489 401	-17 627 230	-18 672 140	-1 044 910	5,93 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 749 628	-4 817 480	-4 666 850	150 630	-3,13 %
Avustukset	-1 379 484	-1 455 100	-1 326 600	128 500	-8,83 %
Muut toimintakulut	-8 323 748	-8 465 890	-8 733 570	-267 680	3,16 %
Toimintakate/Jäämä	-38 396 165	-41 270 680	-43 690 160	-2 419 480	5,86 %
Verotulot	33 595 351	33 314 000	35 013 000	1 699 000	5,10 %
Valtionosuudet	15 120 644	15 649 900	16 232 400	582 500	3,72 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-768 243	-1 556 500	-1 253 650	302 850	-19,46 %
Korkotuotot	229 331	45 000	187 500	142 500	316,67 %
Muut rahoitustuotot	690 833	405 500	367 350	-38 150	-9,41 %
Korkokulut	-1 645 715	-1 950 000	-1 750 000	200 000	-10,26 %
Muut rahoituskulut	-42 692	-57 000	-58 500	-1 500	2,63 %
Vuosikate	9 551 587	6 136 720	6 301 590	164 870	2,69 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 275 357	-6 172 170	-6 340 510	-168 340	2,73 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 723 434	-6 172 170	-6 340 510	-168 340	2,73 %
Kertaluonteiset poistot	-263 372	0	0	0	0,00 %
Arvonalentumiset	-288 551	0	0	0	0,00 %
Satunnaiset tuotot ja kulut	885 301	0	0	0	0,00 %
Satunnaiset tuotot	885 301	0	0	0	0,00 %
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0,00 %
Tilikauden tulos	4 161 531	-35 450	-38 920	-3 470	9,79 %
Varausten ja rahastojen muutokset	129 412	151 950	152 810	860	0,57 %
Poistoeron muutos	129 112	91 950	92 810	860	0,94 %
Varausten muutos	0	0	0	0	0,00 %
Rahastojen muutos	300	60 000	60 000	0	0,00 %
Tilikauden yli-/alijäämä	4 290 943	116 500	113 890	-2 610	-2,24 %

Taloussuunnitelma 2026–2028

	TP 2024 t€	TA 2025 t€	TA 2026 t€	TS 2027 t€	TS 2028 t€
Myyntituotot	2 349	1 366	1 545	1 576	1 608
Maksutuotot	654	537	551	562	573
Tuet ja avustukset	2 086	1 207	1 136	1 159	1 182
Muut toimintatuotot	2 637	2 511	1 215	1 226	1 251
TOIMINTATUOTOT	7 726	5 620	4 447	4 523	4 614
Valmistus omaa käyttöön	95	113	58	60	60
Palkat	-23 154	-22 747	-23 351	-23 982	-24 587
Henkilösivukulut	-5 506	-5 691	-5 822	-5 980	-6 131
Palvelujen ostot	-9 986	-10 989	-11 824	-12 055	-12 252
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 750	-4 817	-4 667	-4 647	-4 688
Avustukset	-1 379	-1 455	-1 327	-1 333	-1 340
Muut toimintakulut	-1 442	-1 305	-1 205	-1 229	-974
TOIMINTAKULUT	-46 217	-47 004	-48 196	-49 225	-49 972
TOIMINTAKATE	-38 396	-41 271	-43 690	-44 642	-45 298
Verotulot	33 595	33 314	35 013	35 239	36 285
Valtionosuudet	15 121	15 650	16 232	16 033	16 223
Korko- ja muut rahoitustuotot	920	451	555	555	555
Korko- ja muut rahoituskulut	-1 688	-2 007	-1 809	-1 700	-1 500
VUOSIKATE	9 552	6 137	6 302	5 485	6 265
Poistot	-6 275	-6 172	-6 341	-6 491	-6 411
Satunnaiset tuotot	885				
TILIKAUDEN TULOS	4 162	-35	-39	-1 006	-146
Varausten ja rahastojen muutokset	129	152	153	120	120
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	4 291	117	114	-886	-26
KERTYNYT YLI- / ALIJÄÄMÄ	18 061	18 177	18 291	17 405	17 380

Vuosien 2027 ja 2028 taloussuunnitelmiin liittyy merkittäviä muutoksia ja epävarmuustekijöitä vuoteen 2026 verrattuna. Suunnitelma on laadittu kahden (2) prosentin inflaatio-oletuksella sekä toimintatuottojen että toimintakulujen osalta lukuun ottamatta palkkamenoja, joita on korotettu 2,4 prosentilla ja avustusmenoja, joiden määrää on korotettu 0,5 prosentilla sekä vuodelle 2027 että 2028.

Suunnitelmavuosille on huomioitu kokonaisuudessaan Nahkalan koulun ja Hakolan kulujen poistuminen sekä henkilöstösuunnitelman mukaiset henkilöstövähennykset. Vuodelle 2028 on huomioitu Härmän lukiomoduulin ja Tiheikön päiväkotimoduulin vuokrien sekä muiden em. rakennusten kulujen poistuminen. Alahärmän koulu-keskuksen välitalorakennuksen kustannusten poistuminen on huomioitu puolen vuoden osalta vuodelle 2027 ja kokonaan vuodelle 2028.

Koko suunnitelmakaudelle sisältyy vuosittain 500.000 euron varaus turhaksi jääneiden rakennusten purkukustannuksiin.

Verotulot on huomioitu kuntakohtaisen veroennustekehikon mukaisina perustuen vuodelle 2026 vahvistettuihin veroprosentteihin. Valtionosuudet perustuvat VM:n kuntatalouden suunnitelmakehikon ennusteisiin, ja niistä on vähennetty ns. pienten lukioiden korotetun valtionosuuden vaikutus vuosilta 2027 (66,7 %) ja 2028 (100,0 %). Vuonna 2027 toteutettavaksi suunnitellun valtionosuusuudistuksen euromääräistä vaikutusta Kauhavan kaupungille ei vielä ole tiedossa, eikä uudistusta ole sen vuoksi huomioitu taloussuunnitelmassa.

Korkotason on arvioitu pysyvän noin kahden prosentin tasossa. Lainamäärän hidas väheneminen alentaa hieman korkokuluja.

Poistojen määrässä on huomioitu olemassa olevan käyttöomaisuuden poistosuunnitelmat sekä suunnitelmakauden investoinneista seuraavat uudet poistot. Poistojen määrä kasvaa vuoteen 2027, mutta kääntyy sen jälkeen hienoiseen laskuun.

Laaditun taloussuunnitelman mukaan talous kääntyy selvästi alijäämäiseksi vuonna 2027, mutta paranee huomattavasti vuonna 2028, tosin jääden edelleen alijäämäiseksi. Taloussuunnitelma on laadittu nykyisellä palveluverkolla, mutta alijäämäkehityksen taltuttamiseksi tulee palveluverkkoa koskevia ja muita talouteen liittyviä ratkaisuja tehdä jo vuoden 2026 aikana.

Tasetarkastelu perustuu vuoden 2024 tilinpäätökseen ja sen mukaiseen ylijäämätasoon. Vuodet 2025 - 2028 on huomioitu talousarvion ja taloussuunnitelman mukaisina.

Investoinnit

Yhteenveto investoinneista

Vuoden 2026 investointimenojen kokonaismääräksi muodostuu 3.766.000 euroa. Investointeihin kohdistuu rahoitusosuuksia 140.000 euroa ja investointituloja kertyy 50.000 euroa. Nettoinvestointien määräksi muodostuu 3.576.000 euroa. Investointimäärästä 3.346.000 euroa on poistoja lisääviä.

Konsernihallinnon toimialan investointimenot ovat 450.000 euroa, mistä 280.000 euroa käytetään kiinteän omaisuuden hankintaan. Kiinteän omaisuuden myyntituotoksi on budjetoitu 50.000 euroa. Kaupungin digitalisaatiota edistäviin tietokoneohjelmistoihin ja olemassa olevien ohjelmistojen lisäominaisuuksien hankintoihin (mm. sähköinen arkisto, Nepton-työaikaohjelmisto, sähköiset lomakkeet, Opiferus-investoinnit ja rahoituslaskelma, palkkaohjelmiston lisäominaisuudet, asianhallintaohjelmiston uusi versio ja lisäominaisuudet) osoitetaan 100.000 euroa vuonna 2026. Kaupungintalon täydentäviin kalustehankintoihin, mm. arkistokaappeihin, on käytettävissä 60.000 euroa. Osallistavaan budjetointiin varataan vuosien 2024 ja 2025 tapaan 10.000 euroa.

Sivistyspalvelujen toimialan investointeihin budjetoidaan 86.000 euroa. Varhaiskasvatuksen piha- ja leikkivälineisiin ja varusteisiin sekä kaappisänkyihin investoidaan 75.000 euroa ja sisäisen turvallisuusjärjestelmän hankkimiseen opettajien puhelimiin 11.000 euroa.

Teknisten palvelujen toimialan investointimenojen kokonaismäärä on 3.230.000 euroa. Summasta 600.000 euroa kohdistuu rakennuksiin, 90.000 euroa koneisiin ja kalustoon sekä 75.000 muihin pitkävaikutteisiin menoihin. Kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin kohdistuu 2.465.000 euroa, josta yhteensä 1.000.000 euroa yksittäishankkeisiin eli hankkeisiin, joiden kustannusarvio on yli miljoona euroa.

Rakennuksiin kohdistuviin investointeihin budjetoidaan 600.000 euroa. Kohteina ovat Kiistolän vesivahinkokorjaus, Ylihärjän esteetön kuntosali, Häjylyperinteen keskuksen ulkopuolen saneeraus ja Korttesjärven urheilukentän varaston kunnostus. Kauhavan kirjaston ja tekniikkakeskuksen perusparannuksesta laaditaan suunnitelmat. Kirjaston perusparannus toteutetaan vuosina 2027–2028. Tekniikkakeskukseen tehdään vuonna 2026 välttämättömät korjaustyöt sekä arkistotilojen laajennus. Varsinainen perusparannus toteutetaan suunnitelmakauden jälkeen vuonna 2029. Lisäksi määrärahassa on varauduttu vuoden aikana ilmeneviin kohteisiin.

Koneisiin ja kalustoon budjetoidusta määrärahasta käytetään 20.000 euroa varautumiseen poikkeustilanteisiin sekä 70.000 euroa kamerajärjestelmiin, keittiölaitteisiin ja muuhun kalustoon.

Muihin pitkävaikutteisiin menoihin osoitettu 75.000 euroa käytetään rakennusteknisten kuntoarvioiden ja -tutkimusten tekemiseen.

Kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin budjetoidusta 1.465.000 euron määrärahasta 500.000 euroa kohdistetaan teknisen lautakunnan päätöksellä kaavateihin ja kevyen liikenteen väyliin.

Kauhavan torialueen kuivatukseen ja perusparannuksen suunnitteluun varataan 100.000 euroa ja Ylihärjän torialueen ja Kertunpolun rakentamiseen 80.000 euroa. Alahärjän Ruusutie toteutetaan 200.000 eurolla. Hankkeen rahoitukseen käytetään 140.000 perillisittä kuolleen henkilön jälkeen kaupungille tulleilta varoja. Perintövarat kohdistetaan hankkeelle 140.000 euron rahoitusosuutena. Hankkeen toteuttaminen edellyttää uuden tie-suunnitelman hyväksymistä. Kunnallisteknisiin suunnitelmiin käytetään 50.000 euroa.

Louhikon alueen perusparannus toteutetaan vuonna 2027. Mäki-Hannuksen asuntoaluetta laajennetaan vuosina 2027–2028. Etelärannan kevyen liikenteen siltaa korjataan vuonna 2027. Mikäli Jylhän kevyenliikenteen väylään saadaan valtionosuutta, toteutetaan se vuonna 2028.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden määrärahasta sidotaan 100.000 euroa yksityisteiden ja siltojen perusparannuksen kaupungin rahoitusosuuksiin (ehtona tiekunnan saama valtionavustus), 60.000 euroa ympäristön parantamiseen ja 250.000 euroa liikunta-alueiden perusparantamiseen ja varustamiseen. Liikunta-alueiden investointimäärärahaa käytetään mm. Kauhavan urheilukentän katettuun katsomoon ja heittopaikkoihin, Vallamin perusparannuksen käynnistämiseen ja Yliviitalan kuntoradan perusparannuksen suunnitteluun.

Elinvoimapalvelujen toimialalle ei ole osoitettu investointimäärärahoja vuodelle 2026.

Investointitaso on saatu taloussuunnitelmakaudella kestäväälle, kaupunkistrategiassa investointien määrälle asetetulle tasolle. Suunnitelman mukaisten poistojen määrän allittava taso saavutetaan jokaisena suunnitelmakauden vuotena. Nettoinvestointien määrä on 4.160.000 euroa vuonna 2027 ja 3.530.000 euroa vuonna 2028.

Koska vuoden 2026 vuosikate ei kata sekä investointeja että olemassa olevien lainojen lyhennyksiä, joudutaan investoinnit rahoittamaan osittain lainanotolla. Lainannostotarve määritellään rahoituslaskelmassa, ja lopullinen tarve riippuu kaupungin talouden kehittymisestä ja investointien toteutuksen aikataulusta. Suunnitelman mukaan kaupungin lainakanta kääntyy laskuun vuodesta 2026 alkaen.

Investoinnit käsitellään toimialoittain hankeryhmäkohtaisina määrärahoina. Mikäli yksittäisen hankkeen kustannusarvio on vähintään miljoona euroa, käsitellään se kuitenkin erillishankkeena ja omana määrärahanaan.

Talousarviokirjan liitteenä esitetään investointisuunnitelma, josta selviää hankeryhmäkohtaisen määrärahan kohdistuminen eri hankkeille. Osa hankkeista on sellaisia, että niillä toteutetaan useampia kohteita. Teknisen lautakunnan tulee tammikuussa 2026 määritellä ns. määrärahan sisäiset pääkohteet. Osa määrärahasta voidaan jättää myöhemmin kohdennettavaksi. Suunnitelma tulee antaa kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Pienempien investointihankkeiden toteutukseen kaupunki hakee yhteistyökumppaneiksi järjestöjä ja muita kolmannen sektorin toimijoita, jotka pystyvät hyödyntämään eri rahoituskanavia. Myös kaupungin omissa investoinneissa on hyödynnettävä kaikki mahdollinen ulkopuolinen rahoitus edellyttäen, että hanke on mainittu talousarviossa.

Usealle vuodelle kohdistuvat investointihankkeet

Talousarvioon sisältyy joitakin useamman vuoden aikana toteutettavia investointihankkeita, joille valtuusto on joko hyväksynyt erillispäätöksellä tai hyväksyy osana investointiohjelmaa hankinta-arvon tai kustannusarvion. Näiden kohteiden kustannusten muodostumista tulee seurata ja varmistua, että hyväksytty hankinta-arvo ei ylity.

Talousarvioon sisältyy seuraavat useamman vuoden aikana toteutettavat hankkeet:

Kauppatien saneeraus

Valtuusto on vuoden 2024 talousarviokirjassa hyväksynyt toteutettavaksi Kauppatien perusparannuksen yhteishankkeena Ely:n kanssa. Talousarviokirjassa on päätetty, että kaupunki kohdistaa ao. saneeraukseen suunnitelmakaudella 2024–2026 yhteensä 1.250.000 euroa kaupungin rahoitusta. Hankkeen kustannukset jaetaan tasan (50 % ja 50 %) kaupungin ja Ely:n kesken.

Kauppatien perusparannuksen suunnitteluun on käytetty 33.760,53 euroa vuonna 2024. Hankkeen toteutuksesta on vuonna 2025 sovittu siten, että Kauhavan kaupunki vastaa hulevesisaneerauksesta ja Ely vastaa ensimmäisen vaiheen (Tanelintie-Läntinen yhdystie) päällystämisestä. Tanelintieltä Kosolantielle ulottuva asfaltointi toteutetaan vuonna 2026, ja tämä urakka kilpailutetaan erikseen talvella 2026. Vuoden 2025 talousarviossa hankkeen kustannuksiin on osoitettu 700.000 euroa ja siitä on 11.11.2025 mennessä käytetty 574.534,18 euroa,

josta osa laskutetaan Ely:ltä. Arvio koko vuoden käytöstä on Kauhavan kaupungin osalta noin 500.000 euroa. Vuonna 2026 hankkeelle osoitetaan 800.000 euroa.

Hankkeen kokonaiskustannukset riippuvat hankkeen loppuosan kustannuksista, jotka selviävät sen jälkeen kun asfaltointitarjoukset on saatu.

Vääpelikylän kunnallistekniikan perusparannus

Vääpelikylän kunnallistekniikan perusparannus on päätetty käynnistää vuoden 2025 talousarviokirjassa. Hankkeen alustavan kustannusarviona on käytetty 800.000 euroa, eikä hanketta sen vuoksi ole vuoden 2025 talousarviossa esitetty erillishankkeena. Suunnittelun myötä hankkeen kustannusarvio on noussut 1.187.000 euroon.

Hanke kilpailutetaan osissa ja toteutetaan vuosina 2025 - 2028. Vuodelle 2025 myönnetty 185.000 euron määräraha käytetään kokonaisuudessaan vuonna 2025. Vuodelle 2026 kohdistuva 200.000 euron määräraha käytetään alkuvuoden aikana.

Hanke toteutetaan yhteishankkeena Kauhavan Vesi Oy:n kanssa.

Alahärmän koulukeskus

Valtuusto on 14.2.2022 hyväksynyt Alahärmän koulukeskuksen hankinta-arvoksi 12,2 miljoonaa euroa ja korottanut sen 9.12.2024 12,6 miljoonaan euroon.

Hankkeelle on kertynyt kustannuksia 12.460.671,86 euroa 11.11.2025 mennessä, eli hankinta-arvosta on jäljellä 139.328,14 euroa.

Hankkeelle ei varata määrärahaa vuodelle 2026. Vuoden 2027 investointisuunnitelmaan varataan 150.000 euroa koulukeskuksen piha-alueiden loppuun rakentamiseen Välitälo-rakennuksen purkamisen jälkeen.

Tämän hetken näkemyksen mukaan hankinta-arvo saattaa hieman ylittyä, riippuen piha-alueen varustuksesta.

Ylihärmän koulukeskus

Valtuusto on 12.6.2023 hyväksynyt Ylihärmän koulukeskuksen hankinta-arvoksi 11,0 miljoonaa. Hanke valmistuu vuoden 2025 lopulla, mutta takuuaian valvontakustannuksiin varataan 15.000 euroa vuodelle 2027.

Hankkeelle on 11.11.2025 mennessä kertynyt kustannuksia yhteensä 11.141.527,83 euroa. Kustannuksiin sisältyy yläkoulurakennuksen purkukustannus, joka tullaan siirtämään suunnitellusti käyttötalousmenoksi. Hankkeella on maksamattomia urakkaeriä noin 250.000 euroa, minkä lisäksi on hankkimatta liikunta-/juhlasalin äänentoistolaitteet sekä soittimia. Hankinta-arvo tulee ylittymään noin 300.000 euroa.

Investointihankkeet

Vuoden 2026 investointiohjelma ja vuosien 2027–2028 investointisuunnitelma on esitetty seuraavassa taulukossa. Vuoden 2026 investointiohjelman mukaiset määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketasolla (kustannuksiltaan yli miljoonan euron hankkeet) tai hankeryhmätasolla. Suunnitelmavuosien määrärahat ja tuloarviot ovat ohjeellisia.

Investointiohjelma 2026 ja investointisuunnitelma 2027–2028

Esitetään seuraavalla sivulla.

Toimiala / Hankkeen nimi	2026	2027	2028
Konsernihallinnon toimiala			
Kiinteä omaisuus			
Määräraha	-280 000	-300 000	-300 000
Tuloarvio	50 000	50 000	50 000
Atk-ohjelmistot			
Määräraha	-100 000	-200 000	-100 000
Koneet ja kalusto			
Määräraha	-60 000		
Muut pitkävaikutteiset menot			
Määräraha	-10 000	-10 000	-10 000
Konsernihallinnon toimiala yhteensä			
Määrärahat	-450 000	-510 000	-410 000
Tuloarviot	50 000	50 000	50 000
Sivistyspalvelujen toimiala			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Määräraha	-58 500		
Atk-ohjelmisto			
Määräraha	-11 000		
Koneet ja kalusto			
Määräraha	-16 500		
Sivistyspalvelujen toimiala yhteensä			
Määrärahat	-86 000	0	0
Teknisten palvelujen toimiala			
Kauppatorien perusparannus			
Määräraha	-800 000		
Väestökeskustien kunnallistekniikan perusparannus			
Määräraha	-200 000	-400 000	-400 000
Alahärmän koulukeskus			
Määräraha		-150 000	
Ylihärmän koulukeskus			
Määräraha		-10 000	
Muut rakennukset			
Määräraha	-600 000	-800 000	-800 000
Koneet ja kalusto			
Määräraha	-90 000	-80 000	-70 000
Muut pitkävaikutteiset menot			
Määräraha	-75 000	-30 000	-30 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Määräraha	-1 465 000	-2 230 000	-1 870 000
Tuloarvio	140 000		
2026 määrärahasta sidotaan			
Teknisen lautakunnan päätöksellä 730.000 €			
Ruusutie 200.000 €, rahoitusosuus 140.000 €			
Tievalaistus (ml kuntoradat) 125.000 €			
Avustus yksityisteiden perusparannukseen, ehtona valtionavustus, 100.000 €			
Liikunta-alueet 250.000 €			
Ympäristön parantaminen 60.000 €			
Teknisten palvelujen toimiala yhteensä			
Määrärahat	-3 230 000	-3 700 000	-3 170 000
Tuloarviot, rahoitusosuudet	140 000	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ			
MÄÄRÄRAHAT	-3 766 000	-4 210 000	-3 580 000
TULOARVIOT	190 000	50 000	50 000

Rahoituslaskelma

	TP 2024 €	TA 2025 + muut. €	TA 2026 €	TS 2027 €	TS 2028 €
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	9 551 587	6 136 720	6 301 590	5 485 000	6 265 000
Satunnaiset erät	885 301				
Tulorahoituksen korjauserät	-25 130	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-12 331 778	-9 484 190	-3 766 000	-4 210 000	-3 580 000
Rahoitusosuudet investointeihin	462 410	140 000	140 000		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	159 805	50 000	50 000	50 000	50 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 297 805	-3 187 470	2 695 590	1 295 000	2 705 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-4 052 320	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Antolainasaamisten vähennykset	3 335 948	3 009 000	3 159 000	3 159 000	3 159 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000 000	6 000 000	2 100 000	3 700 000	2 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 008 553	-4 008 560	-4 975 220	-5 185 220	-5 399 410
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 567 075				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toim.ant.varojen ja po:n muutokset	6 520				
Vaihto-omaisuuden muutos	18 997				
Saamisten muutos	670 825				
Käyttöomaisuuden oikaisuerät					
Korottomien velkojen muutos	-3 151 856				
Rahoituksen rahavirta	3 252 487	2 000 440	-2 716 220	-1 326 220	-2 740 410
Rahavarojen muutos	1 954 682	-1 187 030	-20 630	-31 220	-35 410

Rahoituslaskelman mukaan Kauhavan kaupunki tarvitsee vuonna 2026 uutta pitkäaikaista lainaa 2.100.000 euroa (valtuustoon nähden sitova erä). Lainat käytetään investointien rahoittamiseen siltä osin, kun tulorahoitus ei

lainanlyhennysten ja muiden rahoituserien jälkeen investointeihin riitä. Lainaa nostetaan kuitenkin vain rahoituksen kannalta välttämätön määrä.

Kaupungin lainakanta kääntyy laskuun vuonna 2026. Vuoden 2025 lopussa lainakannan arvioidaan olevan 73.955.040 euroa eli 4.951 euroa/asukas. Vuonna 2026 lainakanta pienenee 2.875.220 eurolla 71.079.820 euroon. Asukasta kohden lainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2026 lopussa 4.759 euroa. Taloussuunnitelman mukaan lainakanta laskee vuoden 2028 loppuun mennessä 66.695.190 euroon eli 4.465 euroon/asukas.

Liitteet

Henkilöstösuunnitelma

Nimike	2025	2026	2027	2028
kaupunginjohtaja	1	1	1	1
KONSERNIHALLINNON TOIMIALA				
hallintojohtaja	1	1	1	1
henkilöstöpäällikkö	1	1	1	1
tietohallintokoordinaattori	1	1	1	1
hallintosihteeri	4	4	4	4
palveluneuvoja	1	1	1	1
asianhallintasihteeri	1	1	1	1
taloussihtööri	1	1	1	1
kirjanpitäjä	2	2	2	2
palkka-asiantuntija	2	2	2	2
toimistosihteeri	5	5	5	5
koulusihteeri	2	2	2	2
yrityspalvelusihteeri	1	1	1	1
viestintä- ja markkinointikoordinaattori	1	1	1	1
KONSERNIHALLINNON TOIMIALA YHTEENSÄ	23,00	23,00	23,00	23,00
ELINVOIMAPALVELUJEN TOIMIALA				
Elinvoimapalvelut				
kehitysjohtaja	1	1	1	1
<i>määräaikainen projektipäällikkö</i>	1	2	1	0
<i>määräaikainen maahanmuuton palveluohjaaja</i>	1			
maahanmuuton palveluohjaaja		1	1	1
vastaava ohjaaja	1	1	1	1
työ- ja yksikövalmentaja	2	2	2	2
maaseutupäällikkö	1	1	1	1
maaseutuasiamies	3	3	3	3
Elinvoimapalvelut yhteensä	10,00	11,00	10,00	9,00
Maankäyttö- ja lupapalvelut				
maankäyttöpäällikkö	1	1	1	1
maankäyttöasiantuntija	1	1	1	1
paikkatietoasiantuntija	1	1	1	1
kartoittaja	1	1	1	1
kaavoitusasiantuntija	1	1	1	1
ympäristöasiantuntija	2	2	2	2
rakennustarkastaja	1	1	1	1
Maankäyttö- ja lupapalvelut yhteensä	8,00	8,00	8,00	8,00
ELINVOIMAPALVELUJEN TOIMIALA YHTEENSÄ	18,00	19,00	18,00	17,00

Nimike	2025	2026	2027	2028
SIVISTYSPALVELUJEN TOIMIALA				
Hallinto				
sivistysjohtaja	1	1	1	1
opetuspäällikkö	1	1	1	1
Hallinto yht.	2,00	2,00	2,00	2,00
Varhaiskasvatus ja esiopetus				
varhaiskasvatuspäällikkö	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen erityisopettaja	3	3	3	3
päiväkodin johtaja	5	5	5	5
varhaiskasvatuksen opettaja	35	34	34	34
* avoin toimi	1			
<i>määräaikainen varhaiskasvatuksen opettaja</i>	2	3	3	3
varhaiskasvatuksen sosionomi		1	2	3
lastenhoitaja	50	49	48	47
<i>määräaikainen lastenhoitaja</i>	12,5	17,40	17,4	17,4
perhepäivähoitaja	14	14	14	14
<i>määräaikainen perhepäivähoitaja</i>	2	1	1	1
ryhmäavustaja/henkilökohtainen avustaja	0,50	0,50	0,50	0,50
<i>määräaikainen ryhmäavustaja/henkilökohtainen avustaja</i>	4			
Varhaiskasvatus ja esiopetus yht.	130,00	128,90	128,90	128,90
Perusopetus				
yhtenäiskoulun rehtori	4	4	4	4
yhtenäiskoulun apulaisrehtori	1	1	1	1
lehtori	48	46	46	46
kiertävä engl opettaja, lehtori	1	1	1	1
oppilaanohjaaja, lehtori	3	3	3	3
<i>määräaikainen tuntiopettaja, yhtenäiskoulu JOPO-opettaja</i>	1	1	0	0
luokanopettaja	55	55	55	55
<i>määräaikainen valmistavan opetuksen opettaja</i>	4	3	3	3
erityisluokanopettaja	10	11	11	11
lehtori, S2 opetus	2	2	2	2
<i>lehtori, S2 opetus määräaikainen</i>		2	2	2
erityisopettaja, laaja-alainen	11	10	10	10
kiertävä erityisopettaja	1	1	1	1
koulunkäynnin ohjaaja	53	53	53	53
Perusopetus yht.	194,00	193,00	192,00	192,00
Lukiokoulutus				
rehtori	1	1	1	1
lehtori	16	15	15	15
päätoiminen tuntiopettaja	1	1	1	1
lukion erityisopetus ja erityisopetuksen koordinointi	1	1	1	1
opinto-ohjaaja, lehtori	1	1	1	1
Lukiokoulutus yht.	20,00	19,00	19,00	19,00

Nimike	2025	2026	2027	2028
Elämänlaatupalvelut				
Musiikkiopisto				
rehtori, elämänlaatupalveluiden esimies	1	1	1	1
virkasuhteinen soitonopettaja, piano	3	3	3	3
virkasuhteinen soitonopettaja, viulu	2	2	2	2
virkasuhteinen soitonopettaja, huilu	1	1	1	1
virkasuhteinen soitonopettaja, klassinen kitara	1	1	1	1
virkasuhteinen varhaisiän musiikkikasvatuksen opettaja	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, piano	0,85	0,85	0,85	0,85
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, hahmotusaineet	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, laulu	0,3	0,3	0,3	0,3
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, klarinetti	0,65	0,65	0,65	0,65
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, lyömäsoittimet	0,35	0,35	0,35	0,35
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, bändisoittimet	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, harmonikka	0,45	0,45	0,45	0,45
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, kantele	0,32	0,32	0,32	0,32
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, vasket	0,28	0,28	0,28	0,28
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, sello	0,31	0,31	0,31	0,31
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, jousiorkesteri	0,26	0,26	0,26	0,26
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, musisoi-ryhmä	0,23	0,23	0,23	0,23
Musiikkiopisto yht.	15,00	15,00	15,00	15,00
Kirjasto				
kirjastopäällikkö	1	1	1	1
kirjastonhoitaja	3	3	3	3
kirjastoautovirkailija	1	1	1	1
kirjastovirkailija	3	3	3	3
Kirjasto yht.	8,00	8,00	8,00	8,00
Muut elämänlaatupalvelut				
<i>määräaikainen hyvinvointipäällikkö (2025-2026)</i>	1	1	1	1
nuoriso-ohjaaja	3	3	3	3
etsivä nuorisotyöntekijä	3	3	3	3
kulttuuriohjaaja	1			
kulttuurituottaja		1	1	1
museointendentti	1	1	1	1
liikunnanohjaaja	2	2	2	2
Muut elämänlaatupalvelut yht.	11,00	11,00	11,00	11,00
Elämänlaatupalvelut yht.	34,00	34,00	34,00	34,00
SIVISTYSPALVELUJEN TOIMIALA YHTEENSÄ	380,00	376,90	375,90	375,90

Nimike	2025	2026	2027	2028
TEKNISTEN PALVELUJEN TOIMIALA				
Hallinto				
tekninen johtaja	1	1	1	1
Hallinto yht.	1,00	1,00	1,00	1,00
Omaisuuuden hallinta				
kiinteistö- ja rakennuttamispäällikkö	1	1	1	1
rakennusasiantuntija	1	1	1	1
kiinteistönhoitaja	8	8	8	8
kirvesmies	2,50	2,00	2,00	2,00
putkiasentaja	1			
automaatio- ja kiinteistönhoitaja		1	1	1
Omaisuuuden hallinta yhteensä	12,50	12,00	12,00	12,00
Ateria- ja puhtauspalvelut				
ruoka- ja puhtauspalveluvastaava	1	1	1	1
siivoustyönohjaaja	1	1	1	1
ruokapalvelusuunnittelija	1	1	1	1
laitoshuoltaja	21,74	21,74	21,74	21,74
laitoshuoltaja (varahenkilö)	1	1	1	1
palvelutyöntekijä, puhtauspalvelut	1,86	1,86	1,86	1,86
ruokapalveluiden tuotannonohjaaja	1	1	1	1
kokki	11,50	12,20	12,20	12,20
ruokapalvelutyöntekijä	9,40	8,64	8,64	8,64
palvelutyöntekijä, ruokapalvelut	1,66	1,66	1,66	1,66
Ateria- ja puhtauspalvelut yhteensä	51,16	51,10	51,10	51,10
Yhdyskuntatekniikka				
yhdyskuntatekniikan päällikkö	1	1	1	1
tiemestari	1	1	1	1
kunnossapitotyöntekijä	7	7	7	7
kaupunginpuutarhuri	1	1	1	1
puutarhuri	0,50	0,50	0,50	0,50
määräaikainen puistotyöntekijä, htv	4	4	4	4
Yhdyskuntatekniikka yht.	14,50	14,50	14,50	14,50
TEKNISTEN PALVELUJEN TOIMIALA YHTEENSÄ	79,16	78,60	78,60	78,60
Kaikki yhteensä	501,16	498,50	496,50	495,50

Investointisuunnitelma

	2026 €	2027 €	2028 €
Konsernihallinnon toimiala			
Kiinteä omaisuus	230 000	250 000	250 000
Kiinteän omaisuuden hankinta	280 000	300 000	300 000
Kiinteän omaisuuden myynti	-50 000	-50 000	-50 000
Atk-ohjelmistot	100 000	200 000	100 000
Digitalisaation edistäminen, sähköinen arkisto, taloushallinnon ohjelmistot, palkkahallinnon ohjelmiston uudet ominaisuudet, asianhallintaohjelmiston uusi versio ym.			
Kalusto	60 000	0	0
Kaupungintalo			
Muut pitkävaikutteiset menot	10 000	10 000	10 000
Osallistava budjetointi			
Konsernihallinnon toimiala yhteensä, netto	400 000	460 000	360 000
Sivistyspalvelujen toimiala			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	75 000	0	0
Pihaleikkivälineet, sääsuojat	58 500		
Kalusto		0	0
Päiväkotien kaappisängyt ym	16 500		
Atk-ohjelmistot	11 000	0	0
Turvajärjestelmä opettajien puhelimiin	11 000		
Sivistyspalvelujen toimiala yhteensä	86 000	0	0
Teknisten palvelujen toimiala			
Erillishankkeet	1 000 000	560 000	400 000
Kauppatien perusparannus (yhteistyössä Ely:n kanssa)	800 000		0
Vääpelikylän kunnallistekniikan perusparannus	200 000	400 000	400 000
Alahärmän koulukeskus		150 000	
Ylihärmän koulukeskus		10 000	
Muut rakennukset	600 000	800 000	800 000
Kiistolän vesivahinkokorjaus (huomioidaan vakuutuskorvaus)			
Ylihärmän esteetön kuntosali			
Häijyylyperinteen keskuksen ulkopuolen saneeraus			
Kortesjärven urheilukentän varaston kunnostus			
Pääkirjaston saneerauksen hankesuunnitelma			
Tekniikkakeskuksen perusparannuksen suunnittelu, hätätyöt ja arkisto			
Vuoden aikana ilmenevät korjaustarpeet			
Kauhavan kirjaston peruskorjaus 2027-2028, alustava kustannusarvio 500 t€			
Koneet ja kalusto	90 000	80 000	70 000
Kamerajärjestelmät, keittiö- ja siivouslaitteet, rakennusautomaatio, lämmönvaihtimet, sähkölukitus, työkoneet	70 000	60 000	50 000
Varautuminen poikkeustilanteisiin	20 000	20 000	20 000

	2026	2027	2028
	€	€	€
Muut pitkävaikutteiset menot	75 000	30 000	30 000
Rakennustekniset kuntoarviot ja -tutkimukset			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 325 000	2 230 000	1 870 000
Yhdyskuntatekniikka, kaavatiet ja kevyen liikenteen väylät teknisen lautakunnan päätöksellä	730 000	700 000	870 000
Kaavateiden ja kevytväylien rakentaminen, perusparannus, päällystys			
Kauhavan torialue, suunnittelu ja kuivatuksen rakentaminen			
Ylihärman torialue ja Kertunpolun rakentaminen			
Hulevesiverkosto			
Suunnittelukustannukset			
Esteettömät uimarannat			
Louhikon alueen perusparannus 2027		330 000	
Mäki-Hannuksen laajennus 2027-2028		600 000	200 000
Etelärannen kävelysilla parantaminen 2027, kustannusarvio 30 t€			
Jylhän kevyen liikenteen väylä 2028 (ehtona valtionavustus)			200 000
Ruusutie v. 2024, käytetään perintönä saatuja varoja	200 000		
Rahoitusosuus, käytettävät perintövarat	-140 000		
Tievalaistus (ml kuntoradat) led-tekniikkaan muuttaminen	125 000	100 000	100 000
Yksityisteiden ja siltojen perusparannus, nettomeno (ehtona valtionavustus)	100 000	100 000	100 000
Liikunta-alueiden rakentaminen, perusparantaminen ja varustaminen	250 000	300 000	300 000
Kauhavan urheilukentän katsoma ja heittopaikat			
Kauhavan pumptrackrata, kuntarahaosuus (3. sektori toteuttaa)			
Vallamin perusparannus			
Yliviitalan kuntoradan perusparannussuunnitelma			
Liikuntapaikkojen varustaminen, kastelulaitteet			
Lautakuntien esittämät muut hankkeet			
Mäki-Hannuksen kuntoradan jatke 2027			
Yliviitalan kuntoradan perusparannus 2027			
Ympäristön parantaminen	60 000	100 000	100 000
Kauppatien kalusteet ja istutukset			
Leijonapuiston taka-aita			
Voltin ja Lakian leikkipuiston aita 2027			
Saulinpuiston leikkipuisto 2027			
Teknisten palvelujen toimiala yhteensä, netto	3 090 000	3 700 000	3 170 000
NETTOINVESTOINNIT YHTEENSÄ	3 576 000	4 160 000	3 530 000

Palveluista perittävien maksujen yleiset perusteet

Yleistä maksupolitiikasta

Maksupolitiikan voidaan määritellä sisältävän ne periaatteet, joita toimielimet noudattavat tehdessään maksujen perusteita ja maksujen tasojen koskevia päätöksiä.

Maksupoliittisia tavoitteita ja toimintalinjoja laajalti tarkasteltaessa tulee ottaa kantaa mm. seuraaviin seikkoihin:

1. rahoitustarpeen kattaminen (maksuilla katettava osuus tuloista, taksojen rakenne ja sen vaikutus tuloihin jne.);
2. maksujen vaikutus palvelusten kysyntään yleensä ja erityisesti eri kausina (kuukaudet, vuorokauden ajat jne.);
3. maksujen vaikutus tilojen (kapasiteetin) käyttöasteeseen (mm. kilpailunäkökohdat);
4. tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat (laskuttaminen / käteismaksu / luottotappioiden ehkäisy / rahavarojen hallussapidon riski / perintätoimien kannattavuus jne.);
5. arvonlisäverollisuus. Tällä on erityinen merkitys kiinteistöjen käyttöluovutusten kohdalla; (mikäli kiinteistö vuokrataan arvonlisäverottomalla sopimuksella, ei kunta saa vähentää investointi- ja käyttömenojen arvonlisäveroa)
6. maksujen kohdistuminen eri käyttäjäryhmiin (ansiotason mukaiset ryhmät, lapset, vanhukset, vieraskuntalaiset jne.), mitkä kaupungin viranomaiset päättävät maksuista, yleisvaltakunnalliset ja eri sektoreiden toimintaa ja rahoitusta koskevat tavoitteet (mm. taksojen yhtenäistäminen, kustannusvastaavuus);
7. paikalliset, maksupolitiikkaan vaikuttavat erityistekijät;
8. Kauhavan kaupunkistrategia.

Maksupolitiikan seurannan tulee tapahtua jatkuvan raportoinnin ja talousarvion perusteluihin liitettävien katsausten muodossa. Tarvittavia tulkintoja voidaan antaa esim. talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

Ylimpänä valvovana viranomaisena toimii kaupunginhallitus

Käsitteistö

Osa kunnallisista maksuista on julkisoikeudellisia maksuja, joiden kantaminen perustuu nimenomaisiin säännöksiin laissa.

Joskus organisaatiomuodon valinta itsessään ratkaisee tarkastelutavan. Mikäli kunta esim. perustaa jonkin toiminnon operointiin osakeyhtiön eikä sen suhteen päättä mistään erityisrahoituksesta eikä laista tms. muuta johdu, on se tulkittava siten, että osakeyhtiö on perustettu tuottamaan voittoa.

Kunnat ryhtyivät 1997 soveltamaan kirjanpitolakia, mikä osaltaan antaa mallia siitä, miten esim. tietyn yksikön tulokäsitemääräytyy. Toisaalta kustannus- eli sisäisen laskennan sektorille on tullut uusia näkemyksiä sekä metodin (esim. toimintolaskenta) että näkemyksen puolelle (esim. elinkaariajattelu, jota voisi edustaa kaatopaikan jälkihoitokulut).

Maksupolitiikka

Kaupunki voi periä myös yksityisoikeudellisia maksuja. Näiden maksujen kantamisessa kaupungin asema on sama kuin vastaavan laitoksen omistavan tai vastaavia palveluksia tarjoavan yksityisen yhteisön.

Kuntaliitto antaa suosituksia ja malleja erilaisten maksujen, taksojen ja tariffien määrittämisestä.

Maksun käsite on tässä ohjeistossa ymmärretty varsin laajasti ja siihen sisältyy sellaisiakin tuloeria kuin vuokria ja korvauksia, koska ne voidaan mm. kustannusten kattavuuden, kohtaannon ja perinnän vuoksi rinnastaa varsinaisiin maksuihin.¹

SUORITTEIDEN KUSTANNUKSET JA NIIDEN LASKEMINEN

Yleistä

Suoritteiden hinnoittelu edellyttää suoritteiden omakustannushinnan selvittämistä. Suoritekohtaisesti laskettavia maksuja määrittäessä on selvítettävä kunkin yksittäisen suoritteen kustannukset erikseen. Kuntien ja kuntayhtymien kustannuslaskentaa säätelee valtakunnallinen ohjeistus JHS 203 eli julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukaupungin suositus. Ohjeistus liittyy kiinteästi Kuntatieto-uudistukseen, joka pyrkii yhtenäistämään mm. kuntien ja kuntayhtymien tilirakenteita ja kustannuslaskentaa sekä sitä kautta taloustiedon vertailukelpoisuutta.

Mikäli sisäisen laskentatoimen soveltamisessa esiintyy tulkintaa vaativia kohtia, on niiden ratkaiseminen suoritettava yhteistyössä rahatoimen kanssa.

Otettaessa käyttöön uusia maksuja tai tarkistettaessa jo olemassa olevien maksujen suuruutta, on pyrittävä suoritteiden omakustannushintaan, ellei palvelun luonne, markkinaolosuhteet tai muut sellaiset tekijät erityisesti edellytä omakustannushintaa alempia tai korkeampia maksuja.

Omakustannushintaa alemmat maksut

Omakustannushintaa alempi maksu tulee kysymykseen, mikäli tätä puoltavat sosiaali- ja koulutuspolitiikkaan liittyvät tai muut näihin verrattavat perusteet.

Harvoille käyttäjille tarkoitetut sekä erityispalvelukset on yleensä hinnoiteltava omakustannushinnan mukaisesti.

Omakustannushintaa korkeammat maksut

Kun toimielimet tuottavat samanlaisia suoritteita kuin esimerkiksi yksityiset yritykset tai henkilöt, tulee kaupungin hinnoitella tuote markkinaperusteisesti. Mikäli kaupunki toimii jossakin toiminnassa markkinoilla, on kyseisen toiminta eriytettävä siten, että kilpailullinen toiminta voidaan erottaa kaupungin muusta toiminnasta, todentaa hinnoittelun perusteet sekä se että kilpailullista toimintaa ei tueta verovaroin. Kilpailullista toimintaa ja sen eriyttämisvelvoitetta valvoo kilpailu- ja kuluttajavirasto, ja vuodesta 2023 alkaen tästä on raportoitava muun kuntaraportoinnin yhteydessä valtiokonttorille.

MAKSUJEN MÄÄRÄÄMIS- JA TARKISTAMISMENETTELY

Ensisijainen velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin maksujen määrittämiseksi ja tarkistamiseksi on suoritteita tuottavalla toimielimellä. Toimielinten on selvítettävä, sisältyykö niiden suoritetuotantoon sellaisia suoritteita, jotka tulisi asettaa maksullisiksi ja seurattava, ovatko maksuja koskevat ohjeet tarkoituksenmukaisia, sekä ryhdyttävä tarvittaessa asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Maksujen taso on tarkistettava vuosittain tai olosuhteissa tapahtuvien muutosten perusteella. Mikäli maksulle vahvistetaan kaava (esim. kaukolämpö), on samassa yhteydessä määrittävä, miten kaavan soveltaminen suoritetaan (kuka / aikataulu, minkä mukaan tarkistus suoritetaan / ulkoinen muutos, joka laukaisee arviointiprosessin jne).

Maksujen suuruuden tarkistaminen kustannusten muutosten perusteella on pääsääntöisesti suoritettava ennen talousarviokäsittelyä. Toimielinten on pidettävä luetteloa voimassa olevista maksuista. Luetteloa käsitellessään tulee toimielinten tarkistaa vuosittain, vastaavatko kannettavat maksut niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat kyseisen suoritteiden tuottamisesta.

Toimielimen tulee talousarvioesityksensä käsittelyn yhteydessä käsitellä maksuluettelo, johon liittyy suunnitelma maksuihin tehtävistä muutoksista perusteluineen sekä seurausvaikutuksineen.

MAKSUJEN PERIMINEN

Maksujen periminen suoritteiden vastaanottajalta tulee ensisijaisesti pyrkiä järjestämään siten, että periminen tapahtuu joko suoritteiden tuottamiseen ryhdyttyä tai heti suoritteiden tuottamisen jälkeen riippuen ensi sijassa siitä, miten maksun periminen voidaan käytännöllisemmin ja varmimmin toteuttaa. Maksujen perimisessä tulee ottaa huomioon luottotappioiden ehkäiseminen sekä käteisen rahan hallussapitoon liittyvä turvallisuusriski. Maksutapojen ja välineiden kehittyminen sekä suoritteiden luovuttamisen sähköiset toimintatavat (esim. verkkokauppa) tulee ottaa huomioon. Sähköiseen palveluun kuuluva maksu tulee suorittaa samassa prosessissa sähköisesti. Viranomaispalvelujen sähköistämisen valtakunnallisena alustana toimii suomi.fi-verkkopalvelu, ja siihen kytkettyä maksamisen prosessia hallinnoi valtiokonttori. Kaupungit ovat velvoitettuja ottamaan käyttöön suomi.fi-palvelun maksuominaisuuden 30.11.2022 mennessä.

Maksujen periminen suoritteiden tuottamiseen ryhdyttyä tulee kysymykseen lähinnä kiinteiden maksujen yhteydessä. Milloin maksu peritään jälkikäteen, on sen tapahduttava yleensä siinä vaiheessa, jolloin valmis suorite tai todiste suoritteesta luovutetaan vastaanottajalle.

MAKSUPOLITIIKAN PÄÄPERIAATTEET

Maksupolitiikan toteuttaminen

Maksuja, jotka ovat kaupungin toimivallan piirissä, käsitellään kahdesta eri näkökulmasta: yleensä poliittinen päätöksentekijä päättää perusteet, jota maksuun sovelletaan ja sen pohjalta valmistellaan varsinainen päätös maksusta. Usein nämä kaksi eri näkökulmaa yhdistyvät yhdeksi ja samaksi prosessiksi, jolloin ne eivät erotu prosessin eri vaiheina.

Talousarvio ja taloussuunnitelma ovat valtuuston ja kaupunginhallituksen taloudenohjauksen välineitä. Käsitellessään talousarvion ja -suunnitelman on valtuuston ja kaupunginhallituksen sisällytettävä päätöksentekonsa piiriin myös maksujen määräytymisperusteet, jotka sitten toimivat ko. tulosalueen ja/tai tulosityksikön yksityiskohtaisen valmistelun perusteena.

Maksun määräytymisperusteet

Tarkasteltaessa kaupungin maksupolitiikkaa kokonaisuudessaan, on siinä noudatettava seuraavia hinnoitteluperiaatteita:

1. Maksu vastaa vähintään palveluksista aiheutuneita kustannuksia.
2. Maksuilla katetaan tuntuva osa palvelumuodon aiheuttamista kustannuksista.
3. Vain vähäinen osa tuotantotoiminnasta aiheutuvista menoista katetaan maksutuloilla.
4. Palvelu hinnoitellaan yleisten markkinahintojen mukaisesti.
5. Palvelu hinnoitellaan lähinnä harkinnanvaraisten, usein Kauhavan paikallisista olosuhteista johtuvien tekijöiden perusteella.
6. Maksun päättää joku muu, esim. valtio.

Mikäli suoritteiden luovuttaminen on järjestetty useammalla kuin yhdellä tavalla, on suoritteelle tarvittaessa määrättävä useampi hinta, joiden tasossa on otettava huomioon mahdollinen lisäkustannus lisävaihtoehdon järjestämisestä.

Lisäkustannus voidaan periä myös palvelumaksuna, jolloin varsinainen suoritehinta on yhtenäinen.

Maksun määräytymisperuste ilmaistaan maksuluokkien 1, 2, 3, M, H ja V avulla:

Maksuluokka 1

Maksun suuruus asetetaan vastaamaan vähintään suoritteiden omakustannushintaa. Maksun suuruuden tarkoituksena on toiminnan menojen kattaminen palvelujen käyttäjiltä perityillä maksuilla käyttömäärän mukaisessa suhteessa. Tällöin ne kaupunkilaiset, jotka eivät käytä kyseistä palvelua, eivät joudu vero- tai muin varoin tukemaan palvelumuodon ylläpitoa.

Maksuluokka 2

Maksun suuruus edustaa palvelun omakustannushintaan nähden tuntuva korvausta suoritettusta suoritteesta, mutta on kuitenkin suoritteiden omakustannushintaa alhaisempi. Maksuilla pyritään siten kattamaan tuntuva osa palvelun aiheuttamista kustannuksista, mistä syystä on katsottu, että tähän maksuluokkaan lukeutuvilla maksuilla tulisi kattaa esim. puolet tai enemmän suoritteiden omakustannushinnasta. Maksuja peritään palveluista, joita ei ole katsottava välttämättömiksi palveluiksi, mutta joista omakustannushintaa vastaavaa maksua ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista periä.

Maksuluokka 3

Maksun suuruutta pidetään omakustannushinnan kannalta usein vähäisenä eikä maksun osuutta palvelun rahoituksessa ole siten pidettävä useinkaan merkittävänä. Maksun katsotaan lukeutuvan tähän maksuluokkaan, mikäli sen suuruus palvelun omakustannushintaan nähden on vähäinen tai esim. enintään puolet omakustannushinnasta. Maksuja peritään palveluista, jotka on katsottava lähinnä välttämättömiksi peruspalveluiksi ja joiden sijoittamista tähän maksuluokkaan voidaan useissa tapauksissa perustella esim. sosiaali- ja koulutuspoliittisilla syillä. Vaikka tähän maksuluokkaan sijoitetuilla maksuilla ei olekaan kaikissa tapauksissa mainittavaa merkitystä palvelun rahoituksessa, on kuitenkin katsottu maksujen perimisellä olevan eräissä tapauksissa merkitystä suoritteiden kysynnän ohjaamisessa.

Maksuluokka M

Markkinaolosuhteet määräävät maksun tai korvauksen suuruuden. Tilanteissa, joissa suoritteella on markkinahinta, hinnoitellaan suorite eräissä tapauksissa yleisillä markkinoilla vallitsevan hintatason mukaisesti. Siten suoritteesta perittävä maksu tai korvaus ei ensisijaisesti määräydy maksuluokissa 1, 2 tai 3 noudatettujen periaatteiden mukaan. Käytännössä markkinatilanteesta johtuen maksu saattaa kuitenkin sijoittua joko maksuluokkaan 1, 2 tai 3 huolimatta erilaisesta määräytymisperusteesta.

Maksuluokka H

Maksut ovat harkinnanvaraisia ja niiden asettaminen sekä suuruudesta päättäminen määräytyy Kauhavan kaupungin paikallisten olosuhteiden mukaan. Palvelun hinnoittelu suoritetaan tähän maksuluokkaan lukeutuvien maksujen osalta kaupungissa vallitsevien olosuhteiden perusteella, jolloin maksun tai korvauksen suuruus ei määräydy tässäkin tapauksessa maksuluokissa 1, 2 tai 3 noudatettujen periaatteiden mukaan. Käytännössä, paikallisista olosuhteista riippuen maksu kuitenkin sijoittuu joko maksuluokkaan 1, 2 tai 3 huolimatta erilaisesta määräytymisperusteesta.

Maksuluokka V

Valtion viranomainen tai muu toimivaltainen taho määrää maksun suuruuden. Useiden palvelujen osalta on valtion viranomaisten taholta määrätty palveluista perittävien maksujen suuruus tai niiden vaihtelurajat, eikä kaupungilla siten ole vapaata harkintavaltaa näiden palvelujen hinnoittelussa. Useissa tapauksissa kyseiset maksut edustavat palvelun omakustannushintaan nähden vähäistä suuruusluokkaa, mikä johtuu hinnoittelevan viranomaisen yhteiskuntapoliittisista tavoitteista.

MAKSUPOLITIIKAN VALVONTA JA TULKINTA

Jokainen toimielin valvoo omalla toimialallaan maksupolitiikan noudattamista.

Tulkinnoista vastaa tarvittaessa kaupunginhallitus.

1]

Maksuja määrättäessä päätetään siitä tulosta, joka tulee kaupungille. Sen lisäksi kaupunki voi ja usein joutuukin kantamaan arvonlisäveroa valtiolle. Maksun perusteella kannettava arvonlisävero ei siis ole kaupungin tuloa vaan se on osa veronkantojärjestelmää. Siksi päätöksenteossa on päätettävä ensin kaupungille kuuluva tulo ja sitten todettava, onko maksu arvonlisäverojärjestelmän piiriin kuuluva ja jos on, niin mitä verokantaa maksuun sovelletaan.

On mahdollista, että maksun yhteydessä kannetaan myös muita veroja tai veronluonteisia maksuja, jotka tilite-tään edelleen. Nämä on pidettävä erillään kaupungille kuuluvasta tulosta myös päätöksenteossa.

Päätöksenteossa on siten

1. ensin päätettävä kaupungille suoritettava maksu ja
2. sen jälkeen todettava, mitä muita maksuja kannetaan kaupungille tulevan maksun ohella sekä
3. näytettävä asiakkaan kokonaismaksu.

Joissakin tapauksissa maksun määrää kaupunkia sitovasti esim. valtio, mutta kaupungille jää liikkumatilaa sen suhteen, minkälaista maksua peritään eri palvelukäyttäjiltä, esim. varhaiskasvatuksen maksut kuuluvat tällaiseen maksuryhmään. Tällöin tulee tätä ohjeistoa soveltaa maksun sijasta siihen päätöksentekoon, jolla päätetään maksun kohdentumisesta eri palvelukäyttäjien kesken.

Talousarvion tuloarvioiden ja määrärahojen yhteenveto

	2026 Määrärahat	2026 Tuloarviot	2025 Määrärahat	2025 Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA				
Konsernihallinnon toimiala	6 162 150	415 000		
Elinvoimapalvelujen toimiala	3 267 330	615 860		
Sivistyspalvelujen toimiala	28 200 860	2 279 200		
Teknisten palvelujen toimiala	10 565 210	1 137 340		
Keskusvaalilautakunta			157 820	15 000
Tarkastuslautakunta			46 260	
Kaupunginvaltuusto			129 950	
Kaupunginhallitus			7 858 640	885 940
Kasvatus- ja opetuslautakunta			24 111 960	1 603 500
Elämänlaatulautakunta			3 129 510	450 120
Tekninen lautakunta			10 649 600	2 428 370
Ympäristölautakunta			920 640	237 500
TULOSLASKELMAOSA				
Valmistus omaan käyttöön		57 990		113 270
Verotulot		35 013 000		33 314 000
Valtionosuudet		16 232 400		15 649 900
Korkotulot		187 500		45 000
Muut rahoitustulot		367 350		405 500
Korkomenot	1 750 000		1 950 000	
Muut rahoitusmenot	58 500		57 000	
INVESTOINTIOSA				
Konsernihallinnon toimiala	450 000	50 000		
Elinvoimapalvelujen toimiala				
Sivistyspalvelujen toimiala	86 000			
Teknisten palvelujen toimiala	3 230 000	140 000		
Kaupunginhallitus			860 000	50 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta			45 000	
Elämänlaatulautakunta				
Tekninen lautakunta			8 579 190	140 000
Ympäristölautakunta				
RAHOITUSOSA				
Tulorahoituksen korjauserät		-30 000		-30 000
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	3 000 000		3 000 000	
Antolainasaamisten vähennys		3 159 000		3 009 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		2 100 000		6 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	4 975 220		4 008 560	
Lyhytaikaisten lainojen muutos				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Rahavarojen muutos	-20 630		-1 187 030	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA	61 724 640	61 724 640	64 317 100	64 317 100